

H. BÖLÜM

SIYASİ PARTİ PROGRAMLARINDA EĞİTİM-ÖĞRETİM SORUNLARI

KURULUP KAPATILAN PARTİLER

ALFABETİK DİZİNİ

(1983-1997)

Büyük Türkiye Partisi, Yüce Görev Partisi, ***Bizim Parti***, Huzur Partisi, ***Milliyetçi Demokrasi Partisi***, Büyük Vatan Partisi, ***Fazilet Partisi***, Yeni Doğu Partisi, ***Yeni Düzen Partisi***, Sosyal Demokrasi Partisi, ***Halkçı Parti***, Hür Demokrat Partisi, ***Vatandaş Partisi***, Bayrak Partisi, ***Islahatçı Demokrasi Partisi***, Birlik ve Barış Partisi, ***Büyük Anadolu Partisi***, Halk Partisi, ***Sosyalist Parti***, Medeniyet Hayvansever Ekonomi ve Tarım Partisi, ***Halk Partisi***, Demokrat Merkez Partisi, ***Türkiye Birleşik Komünist Partisi***, Demokrat Mücadele Partisi, ***Yeşil Türkiye Partisi***, Demokratik Hareket Partisi, ***Özgürlük ve Eşitlik Partisi***, Milliyetçi Çalışma Partisi, ***Demokratik Katılım Partisi***, Özgürlük ve Demokrasi Partisi, ***Halkın Emek Partisi***, Yeni Ufuk Partisi, ***Sosyalist Türkiye Partisi***, Türkiye İçin Birlik Partisi, ***Cumhuriyetçi Demokrat Gençlik Partisi***, Büyük Değişim Partisi, ***Yeşiller Partisi***, Sosyal Demokrat Parti, ***Anadolu Partisi***, Sosyalist Birlik Partisi, ***Demokratik Hareket Partisi***, Demokrasi Partisi, ***Demokrat Parti 2***, Solda Katılım Partisi, ***Birliğe Çağrı Partisi***, Genç Demokrat Parti, ***Milli İrade Partisi***, Anavatan İçin Bütünleşme Partisi, ***Söz Milletindir Partisi***, Solda Birlik ve Bütünleşme Partisi, ***Yükselen Ülkü Partisi***, Öz Adalet Partisi, ***İkinci Değişim Partisi***, Sosyal Demokrat Halkçı Parti, ***Demokratik Sosyalist Parti***, Sosyalist Devrim Partisi, ***Bütünleşme Partisi***, Değişim Partisi.

SIYASİ PARTİ PROGRAMLARINDA EĞİTİM-ÖĞRETİM

ADALET PARTİSİ (AP)

(1969 Programı)

Eşit eğitim imkanı: Türk çocuklarına ve gençliğe eşit eğitim imkanlarından daha geniş şekilde faydalanabilmeleri için Devlet ve mahalli idareler seviyesinde geniş bir burs ve kredi sistemi tatbik edilmesini ve bunun, eğitimin her safhasında yürütülmesini arzu ederiz.

Müstehlik eğitimden yatırımcı öğretime geçiş: İlk, orta ve mesleki eğitimle, üniversite ve yüksek okul seviyesindeki eğitim faaliyetlerimizi, hem demokratik toplum hayatının icapları, hem de sür'atli iktisadi kalkınma ihtiyaçlarımızın zaruretleri ile, ahenkli ve koordine yürütmek gerektiğine inanıyoruz. Bu sebeple çeşitli eğitim kademeleri için elde mevcut kaynakların en zaruri ve hayati ihtiyaçlara göre ayarlanmasını, müstehlik eğitimden yatırımcı öğretime geçilmesini zaruri ve faydalı görmekteyiz.

Yüksek öğretimde cihazlanma: Üniversite ve yüksek okul müesseselerimizin batı standartları seviyelerine yükseltilmesini araştırma ve orjinal düşünceye ve buluşlara yönelen faaliyetlerin teşvik edilmesini, enstitü ve laboratuvarların, kütüphane ve dökümantasyon, seminer imkanlarının artırılmasını, öğrenci ve öğretim üyesi nisbetinin düzenlenmesini gelişen ve değişen bir Türkiye'nin hayati ihtiyaçları bakımından zaruri mütalaa ederiz.

Okul dışı imkanlar ve halk eğitimi: Eğitim ve öğretimin okuldan sonraki safhada da devam etmesi için gerekli şartlar, imkan ve vasıtalar sağlanamadığı takdirde, okul çağındaki eğitim ve öğretim etkisinden kaybedeceği için, okul dışındaki imkanları da artırmak, okul açmak kadar önemlidir. Bunun için halk eğitimine, okul dışı eğitim ve öğretim faaliyetimizin bir parçası olarak özel bir ehemmiyet vereceğiz.

Halk eğitimi çalışmalarını milliyetçi bir ruh ve anlayışla, köy kalkınmamızı sağlayacak bir istikamette geliştirmeyi zaruri görmekteyiz. Eğitimin yalnız okul çağında değil, bütün hayat boyu devam eden bir faaliyet olduğunu hatırlayarak, kütüphane, müze, tiyatro vs.. gibi diğer eğitim, kültür ve sanat faaliyetleriyle beraber mütalaa edilmeyen bir eğitim politikasının eksik kalacağına kaniyiz. Okulla, onun dışında kalan diğer kültür ve eğitim müesseselerinin birbirini tamamlayacak şekilde faaliyet göstermeleri gerektiğine inanıyoruz. Bu itibarla eğitim hedefimiz içinde okul açmak kadar, okulun içinde yer aldığı çevreyi, vermek istediğimiz eğitim için müsait bir ortam haline getirmek üzere gereken yardımcı tedbirleri alacağız.

Eğitim sisteminin düzenlenmesi: Türkiye'nin modernleşme çabalarının bizi arzu ettiğimiz hedeflere süratle ulaştırabilmesi için, Batı kültürü, medeniyeti ve zihniyetinin derinliklerin nüfuz edecek şekilde eğitim sistemimizin yeniden düzenlenmesi gerektiğine kaniyiz. Bunun için Batı Alemi ve hür dünya ile kültür, teknik ve güzel sanatlar alanlarında, bağlarımızın daha sıklaştırılmasını, eğitimdeki işbirliğinin artırılmasını zaruri saymaktayız.

Herkes eğitim, her köye okul: Türk vatandaşlarına **eşit eğitim imkanları** verilmesi, herkese hayatta kabiliyetini geliştirecek **fırsat eşitliği** temin edilmesi, eğitim safhalarında

kabiliyetli gençlerimizin öğrenimlerine devam edebilmeleri için kendilerine destek olunması gereklerine «Sosyal Adalet» ilkesi icapları olarak inanmaktayız.

Bu maksatla okulsuz köy bırakılmamasını da zaruri bulmaktayız.

Vasılı ve ülkücü öğretmen: Her kademedeki eğitim ve öğretim müesseselerinde **öğretmenliğin cazip bir meslek halinde tutulmasını; meslek itibarının sarsılmamasını; hayat şartlarının tatminkar bir seviyede olmasını temin etmek üzere**, maddi ve manevi alanda acilen tedbir alınması gerektiğine inanmaktayız. Vasıflı, ülkücü öğretmen yetiştirilmesinin eğitim meselelerinin başında geldiğine kaniiz.

Tarihi eser, Cami ve kültür yuvalarının idamesi: Memleketin hem turizm bakımından önemli sermayesini teşkil eden, hem de milletimizin kültür mirasları arasında bulunan tarihi binaları ve abideleri onarmak ve sağlam halde tutmak milli kültür politikamızın tabii vazifeleri arasındadır.

Kütüphanelerin, okurna odalarının, müzelerin, cami ve ibadethanelerin, sosyal ve kültürel kulüplerin, sergi ve konferans salonlarının, okul öğrenci yurdu ve misafirhanelerinin yeterli, düzenli, temiz ve ihtiyaca uygun bir şekilde idame ettirilebilmesi için, devletle mahalli idarelerin işbirliği yapması gerektiğine kaniyiz. Keza parkların, oyun sahalarının çocuk bahçeleri ve kreşlerin, çocukların, gençliğin ve halkın ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi ve idaresinin, devlet tarafından desteklenmesini uygun görürüz.

AHALİ CUMHURİYET FIRKASI

(Programı elde edilemedi)

26 Eylül 1930'da Adana'da Abdülkadir Kemali Öğütçü tarafından kuruldu. 21 Aralık 1930'da feshedildi.

ANAVATAN PARTİSİ (ANAP)

1983

Eğitim ve Öğretim

Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın ve gençlerimizin modern ve ileri Türkiye idealine, Atatürk ilke ve inkılablarına bağlı, milli ve ahlaki değerlerimizi benimsemiş, bilgili, ilmi düşünceye sahip, herkese karşı sevgi ve müsamaha besleyen medeni birer insan olarak yetişmelerini milli eğitimin esası sayarız.

Eğitim ve öğretim ferdin ve toplumun maddi ve manevi kalkınmasında milli ve ahlaki değerlerin korunmasında ve gelişmesinde, kültür, sanat ve medeniyetin gelişmesinde ve geleceğe aktarılmasında, ilmin ve ilmi düşüncenin kazanılmasında temel rolü oynar. Genel olarak fertlerin ve milletlerin sosyal ve iktisadi seviyeleri eğitim ile doğrudan doğruya ilgilidir.

Eğitim ve öğretimde fırsat eşitliğinin sağlanması esastır.

Eğitim ve öğretim devletin başlıca görevleri arasındadır. Ancak devletin koyacağı kaideler içerisinde fertlerin ve özel kuruluşların da eğitim ve öğretim hizmetleri yapabilmeleri sağlanmalıdır.

Herkesin yapmakla zorunlu olduğu ilk öğretim dışında, sayı, çeşit ve vasıf itibariyle eğitim ve öğretim hizmetleriyle memleketin iktisadi ve sosyal hedefleri arasında irtibat kurulması elzemdir.

Yüksek öğretim kuruluşlarımızda müsbet ilimler, sosyal ve manevi ilimler ile birlikte teorik ve uygulamalı araştırma ve geliştirme faaliyetlerine önem verilmesini; bu kuruluşlarımızın sınai iktisadi, sosyal ve diğer konularda pratik araştırma ve geliştirmeye yönelmelerini teşvik için gerekli tedbirlerin alınmasını faydalı görürüz.

Orta öğretim seviyesinde teknik eğitim ve mesleki okulların geliştirilmesi zorunludur.

Sanayi, tarım ve hizmet sektörlerinde kısa sürede verimi arttıracak teorik ve uygulamalı kurslar ile yaygın eğitim faaliyetlerine önem verilmelidir.

Halk eğitimine süreklilik kazandırmak için, okul dışı eğitim ve kültür faaliyetlerinin geliştirilmesine, radyo ve televizyondan müessir bir şekilde faydalanılması gerektiğine inanıyoruz.

ARITMA KORUMA PARTİSİ

26.06.1946 tarihinde Ankara'da Selçuk Karaoğul, Kemal Köymen, Halil Sümer taraflarından kurulmuştur.

12.03.1947 tarihinde kendi kendini fesh etmiştir.

Partimiz dini insan ruhunun eğitiminde iyi bir vasıta sayar.

BÜYÜK BİRLİK PARTİSİ PROGRAMI (BBP)

(Kuruluşu Ocak 1993)

Eğitim

Eğitim anlayışımız, *milli ve manevi değerlere sahip, çağın ilim ve teknolojiyle mücehhez, hür düşünceli, üretken, ahlaklı ve yenilikçi nesiller yetiştirmektir.*

Eğitim sistemi, fertlere milli kültürün aktarılması yanında, fertlerin kabiliyetlerinin ortaya çıkmasını sağlayacak bir uygulamanın içinde olacaktır.

Eğitim meselesinin çözümünde temel etken unsur olan öğretmenlerimizin yetiştirilmesi için gerekli müesseseler oluşturulacaktır.

Öğretmenlere eğitim ve öğretimde azami verimli olabilmeleri için gerekli bütün imkanlar sağlanacaktır.

Eğitimin her kademesinde çağın şartlarına ve teknolojisine uygun okullaşma temin edilecektir.

Eğitimde fırsat eşitliği sağlanacaktır. Bölgeler arası dengesizlikler ortadan kaldırılacak, sivil *toplum kuruluşlarıyla gerekli koordinasyon sağlanarak, eğitime katkıları azami düzeye çıkarılacaktır.*

Eğitimde hür düşünce esas alınacaktır. Düşünce ve inanç hürriyetini engelleyici kısıtlamalar kaldırılacaktır. *Eğitim ve öğretimin her kademesinde kılık ve kıyafet hürriyeti sağlanacaktır.*

Eğitimde merkezi yönetim uygulamasından vazgeçilecek, bu konuda halkın inisiyatifi artırılacaktır.

Yabancı dil bilgisi, nitelikli insan gücünün ifadesidir. Bu meyanda yabancı dil öğretimi teşvik edilecektir. Ancak *yabancı dille eğitime son verilecektir.*

Türkçenin uluslararası kuruluş ve topluluklarda kullanılan bir dil olması için gerekli hassasiyet gösterilecektir.

Üniversitelerin gerçek anlamda ilmi araştırmalar yapan ve teknoloji üreten ilmi kuruluşlar özelliğini kazanması sağlanacaktır.

Eğitimin GSMH ve Konsolide devlet bütçesi içindeki payı arttırılacaktır. MEB'in payı yüzde 25'in üzerine çıkarılacaktır.

Eğitim sistemimiz ülke gerçeklerine uygun biçimde 21. Asrı Türk ve İslâm asrı kılacak, nitelikli insan gücünün yetiştirilmesi hususunda düzenlenecektir.

Üniversiteler

Bir toplumun en önemli sermayesi yetişmiş insan gücüdür. Bu sermayenin kaynağı olan üniversiteler siyasi dalgalanmalardan özerk yapılar olarak korunacak, faaliyetleri devletin içindeki hiyerarşik-bürokratik yapılarca değil, açık-seçik ortaya konacak hukuki mevzuatlarla düzenlenecek ve üniversitelerin kendi iç örgütleri eliyle denetlenecektir. İلمي faaliyetlere daha fazla mali ve teknolojik destek verilecek, bu destek GSMH'nin belli bir oranı olarak gözetilecektir.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ (CHP)

I. Dünya Savaşından sonra Anadolu'nun çeşitli yörelerinde işgallere karşı kurulan yöresel dernekler vardı. Bu dernekler 11 Eylül 1919'da Sivas Kongresinde tek bir çatı altında birleştirilerek "*Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti*" adını aldı. Bu cemiyet Kurtuluş Savaşından sonra bir siyasi partiye dönüştü. 9 Ağustos 1923'te HALK FIRKASI (Partisi) adını aldı. Halk Fırkası 10 Kasım 1924'te CUMHURİYET HALK FIRKASI (CHF) adını aldı. 1935'te CUMHURİYET HALK PARTİSİ (CHP) adını alan parti 12 Eylül darbesinden sonra 16 Ekim 1981'de kapatıldı. Daha sonra yeniden açıldı.

Cumhuriyet Halk Partisi Program Ve Nizamname 1943

Milli Eğitim ve Öğretim

— Milli eğitim ve öğretimde esas düsturlarımız şunlardır:

A) ***Cumhuriyetçi, Milliyetçi, Halkçı, Devletçi, Laik ve İnkılapçı vatandaş yetiştirmek, öğretimin her derecesi için mecburi ihtimam noktasıdır.*** Türk milletini, Türkiye Büyük Millet Meclisini ve Türk Cumhuriyetini saymak ve saydırmak bir vazifedir.

B) Milli karakteri, derin tarihimizin ilham ettiği yüksek derecede tutmak ve tek bahtiyarlığı millete hizmette aramak büyük hedeftir.

C) Milletın kültür ihtiyacı ve işleri, her dalı ile bütün olarak takip olunacaktır. İleri bir medeniyet topluluğu olan Türk milleti için kültürün hiçbir parçası ehemmiyetsiz görülemez.

D) Türkiye, fikirde, karakterde, bedende birbirinden ayrılmaz bir surette güdülür.

E) Eğitim ve öğretimde tutulacak yol, maksadı, nazari ve ameli olarak temin etmelidir.

F) ***Eğitim, her türlü hurafeden uzak, milli ideolojiye uygun, vatan, millet ve aile severlik esasına dayanmalıdır.***

G) Her öğretim ve eğitim kurulunda talebenin teşebbüs kabiliyetini geliştirmek ve onları ciddi bir intizam hayatına alıştırmak, amaç olacaktır.

H) Partimiz, vatandaşların, Türkün derin tarih ve medeniyetini bilmesine üstün bir ehemmiyet verir. Bu bilgi, Türkün kabiliyet ve kudretini, nefesine itimat hislerini ve milli varlık için zarar verecek her cereyan önünde yıkılmaz mukavemetini besleyen mukaddes bir cevherdir.

I) Türk dilinin milli ve mazbut bir dil haline gelmesi yolundaki ciddi çalışmalara devam olunacaktır.

J) Türk dilinin millileşmesi hareketinde elde edilen neticeler, bütün bilim ve öğretim müesseselerinde tatbik edilecektir. Bunun tanzimi işiyle Maarif Vekilliği meşgul olacaktır.

— Okullar hakkındaki başlıca hedeflerimiz:

A) **Normal ilk öğretim beş yıldır.** Yakın uzak, büyük küçük her köyde ve bütün şehirde kız erkek bütün çocuklar için ilk öğretimi gerçekleştirmek amacını güdüyoruz. Rasgeleceğimiz güçlükler ne olursa olsun en kısa zamanda bu neticeye varmak Partimizin tereddüt kabul etmeyen kat'i kararıdır.

B) İlk öğretimde henüz ihtiyaç olan yerler için eğitimli ilk okullar devam edecektir. İlk öğretim cihazı tamamlandıkça eğitim okullarının sınıfları da tamamlanacaktır.

C) Her vilayet merkezinde ve orta tahsili memlekete yaymak esası gözetilerek icabeden kazalar mintakalarında ortaokul bulundurmak lüzumuna kaniiz. Orta öğretim kurumlarından uzak muhitlerdeki vatan çocuklarının huzur ve emniyetle istifadelerini temin için talebeyi gece ücretle yatıracak teşkilatın yerlerince kurulması kolaylaştırılacak ve teşvik olunacaktır.

D) Liselerimizi yüksek öğretime tam kabiliyetli talebe yetiştirecek surette her bakımdan kuvvetlendireceğiz. Tatbikatlı program, laboratuvar, kütüphane çalışmaları, lise öğretiminin temelidir.

A) üniversite ve yüksek okullarımızın kendilerinden beklenen bilim ve ihtisas elemanlarını yetiştirmesine, memleket dahilinde bilim hareketlerine destek ve kaynak olmak üzere mükemmelleştirilmelerine devam edilecektir.

B) Akademik kariyeri, kanuni mevzuatla nizamlamak yakın hedefimizdir.

C) Yüksek öğretim müesseselerinde öğretme ve ilmi araştırma faaliyeti beraber yürütülür.

Partimiz orijinal ilim ve fikir eserlerinin meydana gelmesini her suretle teşvik ve himaye eder.

— Teknik öğretim, kudretli bir milletin en ehemmiyetli meselesi sayılmıştır. Kadın ve erkek her vatandaşın, her yaştaki bilgisini bir öğretim kurumunda vermek, tazelemek, arttırmak Devletin başlıca vazifeleri arasına girmiştir.

A) Muntazam teknik öğretim, normal olarak ilk öğretimden sonra başlar, ilk öğretimi eksik olan veya hiç olmayan vatandaşlara teknik öğretim, yardımcı teşkilat yoluyla verilecektir.

B) Kız enstitüleri ve Erkek sanat enstitüleri, teknik ziraat ve sanat ve ticaret okulları, akşam sanat ve ticaret okulları teknik ve mesleki öğretimin başlıca vasıtalarıdır.

Bu kurumlar, her yıl artan bur süratle memleketin her köşesinde kurulacaktır. Bunların ğretim konularının cinsi daima genişletilecek ve daha çok ihtiyaı karşılayacak hale getirilecektir.

Bu kurumların, modern teknik öğretimin bütün aletleri ve makineleri ile donatılmış olması, ihmal kabul etmez bir esastır.

C) Binlerce gezici kız ve erkek sanat kurslarıyla teknik ğretimi en uzak köylere kadar götürmek hedefimizdir.

D) Teknik ğretimin yüksek dereceleri, ayrı kurumlarla temin olunur.

— Her derecedeki ğretim kurumlarımız için milli kültürü sağlam ve bilgili öğreticiler yetiştirmeğe devam edeceğiz.

İlk, orta ve yüksek ğretmen okullarıyla, teknik ve meslek ğretmen okullarına ve Köy enstitülerine geniş imkanlar verilecektir.

— Parti, Güzel Sanatları, yüksek bir insan cemiyetinin esas ihtiyaçlarından sayar. Güzel Sanatlara Partice gösterdiğimiz düşkünlük, asırlarca işletilemeyerek bırakılmış olan Türk kabiliyetini az zamanda meydana çıkaracak ve insanlığa Türk sanatında yeni hazineler kazandıracaktır. Bu bizim samimi kanaatımız ve hedefimizdir.

Bu sebepler;

A) Parti, Güzel Sanatlar eserlerini, sergilerini, müsabakalarını daima himaye ve teşvik eder ve icabettike mkafatlandırır.

B) Tiyatro himayesi ve operanın en yeni tekniğe mstanit olarak ve en eski eserleri de alarak insanlığın şimdiye kadar yarattığı büyük eserleri temsil edecek kudrette kurulması ve geniş bir temsil amatrlğ vcudaya getirilmesi amaç olarak takibolunur. Büyük milli eserlerin yüksek teknik kudreti içinde vücut bulmasını bu yolda temin etmek mümkün olacağı kanaatındayız.

C) Müzik kültürü, umumi eğitimin bir esası olarak takip olunacaktır.

D) Sinema kolay bir dinlenme ve eğitim vasıtası olarak murakabe ve himaye edilecektir.

E) Milli oyunlar, halk türküleri ve umumi olarak folklorumuz toplanacak, kıymetlendirilecek ve yayılacaktır. Memleketin muhtelif köşelerinde farklı olarak gelişmiş olan milli oyunlar ve törenler, memleketin her tarafında tanıtılacaktır.

— Mzelerimizi zenginleştirecek kıymette tarihi eserlerin toplanmasına ve bu maksatla kazılar yapılmasına ehemmiyet verilecek; umumiyetle eski eserlerin tasniflerine ve muhafazalarına itina olunacaktır.

— Kitap, neşriyat ve kütüphane işlerine ehemmiyet vereceğiz. Türk lgati ve ansiklopedisinin vcudaya getirilmesi abuklaştırılacaktır. Memlekette geniş sayıda ve tayin edilmiş ölçülerde kütüphaneler kurulması, emelimizdir.

— Halkevleri ve Halkdaları, milli hayatın ve milli eğitimin başlıca yuvalarıdır. Bunların sayıları, bütün memleketi az zamanda kaplayacak surette arttırılacaktır. Halkevi ve Halkodasının, Türk cemiyetinin ilk muhtaç olduğu bir kurum gözü ile görülmesine, Partimiz bütün gayretiyle çalışacaktır.

Her Halkevi ve Odasının bütün teşkilatının tamam olması gayedir. Ancak hiç bir Halkevi ve Halkodası, kadın ve erkek vatandaşlar için bir arada toplanma salonu, kütüphane, güzel sanatlar üzerinde çalışma esaslarından biri eksik olarak kurulamaz.

— *Parti, inkılap tarihi öğretimini ve inkılap eğitiminin beslenmesini daima başlıca işi sayar.*

İnkılap Enstitüsünün her türlü yayımı, vesikaları herkese bildirilecektir. Enstitüyü zenginleştirmek, bütün Parti teşkilatının vazifesidir. Parti, bir inkılap müzesinin kurulmasını da takibedecektir.

— Türk milletinde beden eğitimi ve spor ihtiyacı, Devletin meseleleri arasına sokulmuştur. Parti, vatandaşın spor sevgisin ve beden eğitimi takdir etmesi ve sevmesi için bütün yardım ve telkin vasıtalarını kullanır. Spor, kudretli vatandaş yetiştirmenin esaslı vasıtalarından biridir. Spor, çalışma kudretini muhafaza ve artırma için lüzumludur. Karakterin ve iyi ahlakın mühim şartlarını kolaylıkla vücuda getirir, nihayet, temiz ve açık hava toplantılarının zevkli bir sebebi olarak da milli sağlığın kıymetli bir vasıtasıdır. Devlet, hususi teşekkülleri teşvik ve himaye ederek, her türlü kurumları kolaylaştırarak ve kurarak milletin bedence eğitimi doğru ve sağlam istikametlerde yürütmeği gözönünde bulunduracaktır. Parti, hususi teşekküllerin, hususi idare ve belediyelerin umumi beden eğitimindeki faaliyetini yakından takip edecektir.

Madde 110- **Öğretmenler Siyasetle iştigal edemezler.** Üniversite Profesör ve doçentleri bu kaydın dışındadır.

CUMHURİYET HALK PARTİSİ (CHP) (Yeni Program)

EĞİTİM

CHP'nin eğitimde hedefi, Atatürk'ün öngördüğü gibi, "Fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür" genç nesil oluşturmaktır.

Cumhuriyet Halk Partisi'nin kuracağı çağdaş eğitim düzeninde;

- Herkesin düşüncesini, kişiliğini, yeteneklerini özgürce geliştirebilmesini kolaylaştırmayı;
- Laik Cumhuriyeti, bağımsızlığı, ulusal birliği, özgürlükçü çoğulcu demokrasiyi güçlendirmeyi;
- Barışı, hoşgörüyü ve toplumsal dayanışmayı geliştirmeyi; çağdaş uygarlığı, evrensel değerleri kucaklamayı;
- İnsan yaşamını manevi bakımdan zenginleştirmeyi; uzmanlaşmanın ve toplumsal görev bölümünün insanı tek yönlüleşmesini önlemeyi;
- İnsan sağlığını da, insanın düşünsel yetenekleriyle uyumlu olarak beden gücünü de geliştirmeyi;
- İnsanca, hakça ve hızlı gelişmenin gereklerini karşılamayı;
- Ulusal kültür bütünlüğü içinde, kültür mozağimizin farklı zenginliklerini ayrımsız olarak geliştirmeyi; ulusal kültürü geliştirirken dünya kültürüne açık ve insanlığın kültürel gelişmesine ve uygarlığın gelişmesine katkı sağlamayı

amaçlayacaktır.

CHP'nin öngördüğü eğitim sistemi, değişimin ve yenileşmenin; bireyin özgürleştirilmesinin; düşüncesini, kişiliğini ve yeteneklerini özgürce geliştirebilmesinin aracı olacaktır.

ÖĞRETİM HAKKI VE FIRSAT EŞİTLİĞİ

Cumhuriyet Halk Partisi, eğitimi en temel insan hakları arasında saymaktadır. Eğitim hak, olanak ve özgürlüğünü çocuklarına, gençlerine yeterince sağlamayan toplumların çağdaşlaşabilmesi olası değildir. Sosyal devlet her yaşta, herkese, yeterli, kalite ve "parasız eğitim hizmeti" sunmakla yükümlüdür.

CHP, iktidarında; eğitimde fırsat eşitliği gerçek anlamda sağlanırken;
Kimse maddi olanaksızlık nedeniyle eğitim hakkından mahrum olmayacak;
Kimse, yaşamının hiçbir aşamasında eğitim için geç kalmış sayılmayacak;
Eğitimin hiçbir dalında ve aşamasında, kimsenin önü tıkanmayacaktır.

Bu anlayışla, CHP "eğitimde fırsat eşitliğini" mutlaka sağlayacak, eğitim hakkının önündeki tüm engelleri kaldıracak; eğitim hizmetini, sadece varlıklıların ve seçkinlerin yararlanabileceği bir hak olmaktan çıkaracaktır.

CHP, yeniden yapılandıracağı devleti bu anlayışa yönlendirirken, eğitim sektörün eksikliklerinin kapatılabilmesine yönelik özel yatırım ve girişimleri, devletin yakın denetimi altında özendirilecektir. Varlıklı insanları ve çevrelerini eğitime gönüllü katkıları için yönlendirecektir.

Çalışanların ve dar gelirli olan çocuklarına eğitimde "fırsat eşitliği" sağlanacak, maddi imkânsızlıklar nedeniyle yüksek eğitimden yoksun kalmamaları hedef alınacaktır. CHP, kız çocuklarının okullaşma oranlarındaki düşüklüğü giderek etkin önlemler alacaktır. Kırsal kesimdeki kız çocuklarına yatılı ve mesleki eğitim olanakları arttırılacaktır. CHP, Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da eğitim hizmetlerindeki eksiklikler, eşitsizlikler ve aksaklıkları giderecek özel projeleri uygulamaya koyacaktır.

Gençlerin temel eğitim sonrasında da, kendi ilgi ve yeteneklerine göre eğitimlerini gerçekleştirebilecekleri gerekli ortam ve olanakların sağlanması hedef alınacaktır. CHP, orta öğretim düzeyinde öğrencilerin özel yeteneklerinin geliştirilmesine önem verecektir. Genel eğitim programları içinde, değişik yetenekte, daha çok öğrencinin ortaya çıkmasını sağlayıcı yöntemler uygulayacaktır.

CHP, ceza ve ıslah evlerinde genel eğitime ve meslek eğitimine özel önem verecektir; bu kuruluşlardaki eğitimle örgün eğitim arasında bağlantı kuracaktır. Serbest bırakılırken, hükümlülerin gördükleri eğitime göre iş bulmalarına yardımcı olunacaktır.

EĞİTİMDE BİRLİK VE REFORM

CHP, eğitim sistemimizde köklü bir reform yapacak, araştırmacı, sorgulayıcı ve kendine güveni olan bir nesil yetiştirebilmek için ilke ve yöntemleri yeniden saptayacaktır. Eğitim sistemimiz ile toplumsal, ekonomik ve politi sistemler arasında etkileşim, uyum ve denge sağlanacaktır.

CHP, çağdaş eğitim reformu ile gençlerimizi;

Hayata etkin ve üretici olarak hazırlayacak; bilimin, sanatın, kültürün ve uygarlığın değerlerinden ve aydınlığından esinlenerek yararlanacak bir düzeye getirecek,

Bağnazlıktan uzak, insan haklarına duyarlı, demokrat, seven rasyonel düşünen kişiler olarak yetiştirecektir.

Laikliğin ve eğitimde birliğin kurucusu olan CHP, laik eğitimden ve Eğitim Birliği (Tevhid-i Tedrisat) ilkesinden asla ödün vermeyecek; bu alandaki eksiklikleri giderecektir.

Eğitimi, hayat boyu devam eden kesintisiz bir süreç olarak gören CHP, eğitim sistemimizi; "Okul ncesi Eğitim", "Temel Eğitim", "Orta ğretim" ve "Yüksek ğretim" olarak yeniden düzenleyecektir.

Okul programları, bölgesel özellikler dikkate alınarak "ere programı" niteliğinde hazırlanacak; yaparak ve yaşarak öğrenme ilke ve yöntemlerine ağırlık verilecektir. Eğitimde, devlet tekelindeki, tek tip düzenden, çoğulcu ve rekabetçi, ağdaş, ulusal ve özgün bir düzene geçiş hedef alınacaktır.

Tek ders kitabı uygulamasından vazgeçilecek, gerçek anlamda çok kitap uygulamasına geçilecektir. Kültürel mozaiğimizin zenginliğini oluşturan özelliklerin eğitim sürecimize yeterince yansıtılmasına zen gösterilecektir.

Türk dilinin ayrı, yalın ve özgün yapısını koruyarak, zenginleştirilmesi; yazın, sanat, silim ve öğretimin her alanda yeterli hale gelmesi hedef alınacaktır.

Eğitimin ortamlarının düzenlenmesinde ağdaş gelişmeler dikkate alınacaktır. Gereken yer ve durumlarda iki yönlü taşımalı eğitim uygulamasına gidilecektir. Eğitim teknolojisi ve eğitim bilimindeki en son yeniliklerden en üst düzeyde yararlanılacaktır. CHP, Milli Eğitim Bakanlığını ařırđ merkeziyetçi ve müdahaleci yapıdan kurtaracaktır. Milli Eğitim rgt yeniden yapılanırken, merkezi yönetim kltlecektir. Aşamalı olarak uygulanacak yerinden yönetim reformuna koşut olarak eğitim hizmetlerinin yerel yönetimlerce de yerine getirilmesi sağlanacaktır.

Yerel yönetimler, bir aşamadan sonra kendi bölgelerinin belirli eğitim yönetimlerini üstlenirken, merkezi yönetimlerin hedef belirleyici, dengeleyici ve denetleyici işlevleri yerine getirmeleri hedef alınacaktır.

Okullarda ve milli eğitimin bütün yönetim kademelerinde demokratik yaşam ve yönetim biçimi gerçekleştirilecek; öğrencilerin eğitim kurumlarında yönetime katılmaları zendirilecektir. Orta ğretim ve yüksek ğretim bölgeleri oluşturulacak; eğitim kurumlarının kurulu oldukları bölgelerde yaygın eğitim, evre sorunları, toplumun kalkınması gibi alanlarda eğitsel sorunluluklar yüklenmeleri sağlanacaktır.

OKUL ÖNCESİ EĞTİM

CHP, okul öncesi eğitimi, çocukların daha sağlıklı gelişmesinin koşulu, ağdaş eğitim anlayışının zorunlu bir kademesi olarak görmektedir. CHP, kültürel açıdan geri ve toplumsal olanaklardan yoksun yörelerden başlayarak, okul öncesi eğitime kavuşmamış ağ nüfusunun okullaşma oranını hızla yükseltecektir. Bu konuda, özellikle, çalışan kadınların, emekçilerin çocuklarına öncelik verecek; yerel yönetimlerin öncülüğü ve gönüllü kuruluşlara katkıları ile yeterince ocuk yuvası ve anaokulu açılmasını sağlayacaktır. CHP, zel eğitimi gereksinen çocuklar için etkin koruma ve eğitim olanakları hazırlamayı görev bilmektedir.

TEMEL EĞTİM

CHP, tüm çocuklarımıza ücretsiz, zorunlu "Temel Eğitim" vermeyi sosyal devlet anlayışının gereği saymaktadır. Temel Eğitim okullarında, çok Amaçlı Okullara ve mesleğe hazırlayıcı nitelikte dokuz yıllık programlar uygulanacaktır. CHP, temel eğitimi ağdaş ülkelerin standartlarına ulaştıracaktır. Bu okullarda öğrencilerin gelişim düzeylerine göre

başkaları ile birlikte çalışmada, iletişim kurmada, öğrenmede, araştırmada, sağlıklı yaşamda, çevreye duyarlı olmada, üretmede ve ürettiklerini tutumlu kullanmada yeterlilik ve bilinç kazandırılacaktır.

ORTA ÖĞRETİM

Bugün yürürlükte olan milli Eğitim eskiyen bir kurum olarak çağın gerisinde kalmıştır. CHP, bu verimsiz eğitim düzenini değiştirecektir. CHP, öğrenim görmek isteyen Orta Öğretim çağ nüfusunun tümüne, ücretsiz Orta Öğretim olanağı sağlayacaktır. CHP, tüm orta öğretim kurumlarını "Çok Amaçlı Okullar" kapsamına alacaktır. Uygulamaya ülkenin bölgesel koşulları ve olanakları dikkate alınarak, kademeli olarak geçilecektir.

"Çok Amaçlı Okullar" öğrencilerin ilgi ve yeteneklerine göre, akademik, sosyal, teknik, dini ve mesleki alanlarda farklı eğitim programları uygulayan kurumlar olarak yapılandırılacaktır. böylelikle, ilgi ve yeteneğe göre, eğitimde fırsat eşitliği sağlanacaktır. "Çok Amaçlı Okullar", aynı zamanda eğitim sistemimizi dağınıklıktan, verimsizlikten ve dengesizlikten kurtaracak, orta öğretim olanaklarını genişleterek mevcut orta öğretim kurumları arasında ayrıcalıkları giderecek, tüm orta öğretim kurumlarını tek çatı altında toplayarak eğitimde birlik ve bütünlüğü sağlayacaktır.

Çok Amaçlı Okullar, aynı zamanda, bir "Halk Eğitimi", (Yaygın Eğitim) merkezi olarak çalışacak; isteyen yetişkinlere ve gençlere uygun eğitim programları sunarak ek eğitim etkinlikleri düzenleyecektir. Bu suretle, bu okullar normal eğitimden sonra da boş kalmayacak; etkinliklerini Halk Eğitimi ile sürdüreceklerdir. Orta öğretimde, bilgisayar ve multi-medya destekli eğitim teknolojilerinin yaygın uygulanmasına geçilecektir. CHP, bu okullarda, çağdaş yabancı dillerin eğitimine önem verecek; mezun olan her gencin bir yabancı dili iyi düzeyde öğrenmesi sağlanacaktır.

ENGELLİLERE ÖZEL EĞİTİM

CHP, bugüne kadar büyük ölçüde gözardı edilmiş olan engellilerin eğitimine gereken önemi verecek; özel eğitimi gereksinen öğrenciler için okul öncesi temel ve orta eğitim kurumları içinde bu amaçla özel derslikler açacaktır. Bu derslik veya bu amaçla açılacak okullarda, konularında özel eğitilmiş uzman ve personelin istihdamına özen gösterilecek;

"Rehberlik ve Araştırma Merkezi" hizmetlerinin engellilerin eğitimini destekleyip, etkinleştirmesi sağlanacaktır.

Engellilerin özel eğitim sürecinde ileri teknoloji olanaklarından yeterince yararlanabilmeleri sağlanacak, meslek ve sanat edinmelerine özen gösterilecektir. Engellilere Özel Eğitim programı uygulayan Temel ve Orta Öğretimde, engelli çocuklarının gelişim düzeylerine göre, sağlıklı, verimli, üretken, tutumlu ve dışa açık olma bilinçlerinin geliştirilmesi hedef alınacaktır.

DİN EĞİTİMİ

Din eğitimi bireyin inanç dünyasını geliştiren, çağdaş gelişmeye açan, moral değerlerini zenginleştiren, insan ve doğa sevgisini arttıran nitelikte olmalı ve tam bir özgürlük içinde yapılabilirdir. Bu anlayışla, CHP, özel ve resmi din eğitimini Eğitim

Birliği kanununun çerçevesinde oturtmayı laik, demokratik devlet anlayışının vazgeçilmez kuralı olarak saymaktadır.

CHP iktidarında; İmam Hatip Okulları orta öğretimin "Çok Amaçlı Okullar" sistemine dahil edilecek; çağdaş, nitelikli din görevlisi yetiştirecek öğretim ortamı geliştirilecektir. İlahiyat fakülteleri ise başta bu okullara öğreten olmak üzere, toplumun aydın din adamı ihtiyacını karşılayacak şekilde, eğitim ve öğretim programları ile beraber, yeniden düzenleyecektir. CHP, özel din eğitiminin devletin, yakın denetimi altında, amacı ve özü çerçevesinde faaliyet göstermelerini gerekli görmektedir.

CHP, eğitim sisteminde din eğitiminin sadece "isteğe bağlı" hale getirilmesini, din derslerinin düzenlenmesinde farklı inanç ve duyarlılıkların varlığının da gözetilmesini öngörmektedir.

ÜNİVERSİTE

CHP yönetiminde, üniversiteler;

- kaliteli düzeyde eğitim-öğretim ve bilimsel araştırma yapan;
- teknolojik ve bilimsel gelişmelerin öncülüğü görevini yüklenen;
- toplumla, bulunduğu yöreyle bütünleşen, sanayi kesimleri ile işbirliği yapan; yerel araştırmalara, gelişme atılımlarına ve toplumsal değişime katkıda bulunan;
- çağın hızla değişen koşullarına göre kendini sürekli yenileyen; eğitim programlarını toplumun insan gücü talebine göre sürekli geliştiren; dış dünyaya açık, etkin, verimli, dinamik, topluma ışık saçan bir yapıya kavuşturulacaktır.

•CHP döneminde, üniversiteler, en ileri v en yüksek düzeyde eğitim ve bilimsel araştırma yapan, bilgi üreten, bilgiyi hiçbir baskı ile sınırlama olmaksızın serbestçe yapabilen, özerk, bilim, eğitim ve kültür kurumları haline getirecektir. CHP, bu amaçla köklü bir üniversite reformu yapacak;

YÖK sistemini kaldırarak; üniversitelere bilimsel ve yönetsel özerklik tanıyacaktır.

Üniversitelerin faaliyetlerini düzenleyecek çerçeve niteliğinde bir yasa çıkarılacak; her üniversite kendi yapacağı yönetmelikler çerçevesinde, kendi içlerinde seçecekleri organları eliyle yönetilecektir. Personelin ve öğrencilerin de yönetime katılmaları sağlanacaktır. Üniversitelerin kendi kurullarınca belirlenecek adayları arasından seçilecek "Yüksek Öğretim ve Eğitim kuruluşu" oluşturularak, üniversitelerarası eşgüdümü ve genel stratejik yönlendirme işlevlerini yerine getirmesi sağlanacaktır. CHP yönetiminde, yüksek öğretim çağdaş öğrenim teknolojilerinden, öğretme yerine öğrenmeyi öne çıkaran yöntemlerden yararlanılarak eğitimde verimlilik ve kapasite geliştirilecek, üniversiteler önündeki yığılmalar giderilecektir.

CHP, talep eden her öğrenciye uygun koşullu eğitim kredisi, mali durumu yetersiz olanlara karşılıksız burs sağlayacak; barınma ve yurt ihtiyacı sorununu çözecek; maddi sorunların eğitim hakkının engeli olmasına son verecektir. CHP yönetiminde, üniversiteler, temel ve orta öğretimin geliştirilmesinde, kendi bölgeleri içinde eğitsel etkinlikleri yürütmelerinde onlara yardımcı olacak ve sorumluluk alacaklardır. Üniversiteler, CHP'nin yenileşme, yeniden yapılanma anlayışı ile uyumlu olarak, her yaşta insanın "hayat boyu eğitim" anlayışına ulaşmasına aktif katkıda bulunacaklardır.

ÖĞRETMEN

İnsanlığa saygıyı, ülke ve ulusa sevgiyi öğretmen öğretir. CHP, öğretmenlere sahip çıkacak, öğretmenliği yeniden saygın ve çekici bir meslek haline getirecek, onurlu bir yaşam için gerekli özlük haklarına kavuşturacaktır. CHP yönetiminde, öğretmen yetiştirme ve çalıştırılmasına ilişkin ilkeler yenide düzenlenecek; öğretmen, Milli Eğitimin amaçlarını gerçekleştirebilecek ve eğitimin programlarını başarı ile uygulayabilecek bir nitelikte yetiştirilecektir. Yönetim ve denetim personeli çağın anlayışına uygun olarak yetiştirilecek; eğitimde destek hizmet personeline yer verilecektir.

Eğitim birimlerindeki yenilikleri izlemek, toplumun eğitim gereksinimlerini yanıtlamak ve eğitim personelinin kendilerini yetiştirme gereksinimlerini karşılamak için, "iş başında ve hizmet içinde" eğitimlerine süreklilik kazandırılacaktır. CHP yönetiminde, eğitim personelinin atanma, yer değiştirme ve değerlendirme işlemleri yeni örgütlenmelere uygun olarak yeniden düzenlenecek; öğretmenlerin eğitim, çalışma, atanma ve özlük hakları konularında tüm ilkeleri kapsayan bir çerçeve yasa çıkartılacak; ilgili mevzuat bu yasada toparlanacaktır. Öğretmen tayinlerinin aşamalı bir süreçte yerel yönetimler düzeyinde sonuçlandırılması hedef alınacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı, yerel yönetim, okul, çevre, veli, öğretmen ve öğretmen derneklerinin eğitim süreci çerçevesinde, aralarındaki ilişkileri güçlendirmeleri, katılımcı bir anlayışta yetki ve sorumluluk paylaşımları sağlanacaktır. CHP iktidarında, Milli Eğitim bakanlığınca, eğitimin her dalında eğitim yöntemlerinin uygulanmasında ve geliştirilmesinde, programların hazırlanmasında ve düzenlenmesinde eğitim amaçlarının saptanmasında, eğitim-öğretim ve yönetimle ilgili çalışmalarda ve uğraşlarda öğretmen örgütlerinin demokratik ve yapıcı katkılarının sağlanmasına özen gösterilecektir.

CHP, öğretmenleri, sendikalaşma ve grevli toplu sözleşme haklarına kavuşturacak; öğretmenlik görevlerini aksatmamak kaydıyla siyasi partilerde yer alabilmeleri için gerekli yasal düzenlemeleri gerçekleştirecektir. CHP, öğretmenleri ülke eğitim sistem ve programı ile ilgili kararlara katılabilmelerini, kendi yöneticilerini seçebilmelerini sağlayacaktır. CHP, ara rejimlerin kapattığı öğretmen kuruluşlarının mal varlıklarının tümünün geri verilmesini; öğretmen kuruluşlarının resmi kurumların güdümüne girmemesini; mevcut kuruluşların demokratik yöntemlerle öğretmenlerin yönetimine devredilmesini sağlayacaktır.

ÇİFTÇİ VE KÖYLÜ PARTİSİ

11.11.1943'te Mudanya ilçesinden Sıddık Sümer tarafından Çiftçi Partisi olarak kurulmuş, kapatılmış, 24.4.1946'da Çiftçi ve Köylü Partisi adıyla tekrar açılmış, "kanuna aykırı hareketten" dolayı 2.6.1946'da feshedilmiştir.

Alatı tedarisinden arttırılması, mesleğine bağlı muallim kabiliyetini haiz vatandaşı muallim yetiştirmek ana muallim meydana getirmek için mektep tesis edilerek muallim yetiştirilip orta, lisede haftada bir gün her sınıfa Türk analık dersi verecek ana muallim, idareyi beytiye muallimi yetiştirmek, meslek mekteplerinin kitaplarını değiştirmek, memlekette sanayi şebekesini kuracak eleman yetiştirmek üzere bu mekteplerin adedini arttırmak, daha doğrusu devlet meslek mekteplerinde istediğimiz kabiliyette sanatkar yetiştirilmediğinden bunun sebebi de meslek mektepleri atölyelerinin faaliyetine ait mühim sermaye lazım olduğundan bunu devlet bütçesiyle temin mümkün olmadığı cihetle yeniden

meydana getirilecek, yahut mevcut fabrikalara mülhak nısıf gün ders nısıf gün de fabrikada işbaşında res almak üzere her şubeye ati sanatkar yetiştirecek meslek mektepleri açmak, memleketin zirai faaliyetinde ve kalkınma işinin esasında eleman olacak kol yetiştirmek.

Her muallim sınıfında ders verirken evinin ihtiyacını düşünmeyecek bir refaha kavuşturulup bütün ruhiyle talebesiyle meşgul edilmek. Saat ile muallim istihdam etmemek. Bazı kazamızda orta, lise bulunmadığı gibi vilayetlerimizin hepsinde yüksek mektep olmadığından her vilayetimizde bilhassa yüksek mektep, olan vilayetlerimizin hepsinde yüksek mektep olmadığından her vilayetimizde bilhassa yüksek mektep olan vilayetimiz de, (tahsil yuvası) ismi ile kız erkek ayrı olarak pansiyonlar açılarak beş lira aylıkla yatmak, tenvir teshin, çamaşır yıkanması mütalaa salonunda talebenin müzakere yapmasını temin etmek. Zamana göre ehven fiyatla yemek meselesini de hal ederek gençliğin kültür almasına teşvik yapılmalıdır.

Muallim nezareti altında bulunması lazım gelen pansiyon talebesi muayyen zamanda sinema, yine muayyen günlerde muallimle birlikte gezentiler yapmak, şimdiki gibi pansiyon talebesinin sokaklarda dolaştırmağa nihayet verilmek. Kültür alanında muvaffak olmak için elzemdir. Yüksek mektep mezunlarını mutlak olarak tahsilinin nevine göre daha yükseltmek üzere alakalı bulunacağı hariç memlekete gönderilip tekamül ettirilmek Çiftçi Partisinin gayesi olup parti hükümetten taleplerde bulunacak.

Orta, lisede asil bir Türk seciyesini aldığı kültüre verdiği kıymet memleket için fedakarlık derecesi, bilhassa şeref, seciye ve namusuna karşı yüksek bağlılığı, hakiki Türk gibi doğru sözlülüğü aile hayatında muaneretin kıymetini, sayı ve fikri beşerin mevcut vesaitten itibariyle yetiştirmek istediğimiz bir Türk evlâdının beslediğimiz vasıfları haiz olup olmadığı tasdik ve derecesi ile umumi durumu gösterilecektir. Orta ve lisede alacağı tahsile göre meslek intihap ettiği zaman kültür idaresi yalnız onun arzusuna göre değil seciye tasdiknamesindeki vaziyetine göre kendisine meslek ve takip edeceği yolu gösterecek ve verecektir. Yeni neslimizin kültürden tamamiyle beklediğimiz varlığını görmek için yetişenlerimizin içinde yüksek tahsil alan gençlerin hepsini her ne şekilde ve ne pahasına olursa olsun; her halde hariçte tekemmül ettirilerek memlekete idaresini ellerine tevdi edeceğiz. Çiftçi partisi buna azmetmiştir.

Not: Parti bir banka kurulmasını (Milli Emece Bankası) bu bankanın öğrenciler için “tahsil sigortası” oluşturmasını öğrencilerin masraflarının bununla karşılanmasını, mezun olup işe girmediğinde borcunu 6 yılda taksitle ödenmesini savunmuştur.

DEMOKRAT PARTİ (DP)

7 Ocak 1946'da Ankara'da İzmir Milletvekili Celal Bayar, Aydın Milletvekili Adnan Menderes, Kars Milletvekili Fuat Köprülü, İçel Milletvekili Refik Koraltan tarafından kuruldu. Yapılan seçimlerde başarı kazanarak iktidar olan parti “Vatan Cephesi”ni oluşturarak partizanca tutumlar takınmıştır. 27 Mayıs 1960'taki ihtilal ile yöneticileri tutuklanıp Yassıada'da yargıldılar. Başta Başbakan Adnan Menderes olmak üzere bazı yöneticileri asıldı Parti Milli Birlik Komitesince aynı yıl kapatıldı.

Milli Eğitim İşleri:

Maarif sistemimizde, milli eğitim ve öğretim vahdeti prensibinin taraftarıyız.

Umumi ve mesleki eğitim ve öğretim yurt ihtiyaçlarını karşılayacak umumi bir plana göre tanzim edilmeli, ve gelecek nesillerin yalnız ilim ve teknik bilgi ile değil, milli ve insani bütün manevi kıymetlerle de teçhizine çalışmalıdır.

İlk öğretim, maarif sistemimizin temelini teşkil etmektedir. ***Bütün ilkokul öğretmenlerinin aynı ruha ve aynı seviyede bilgiye sahip olmaları esasının gözönünde tutulmasını, bunlar arasında farklı zümrelerin teşekkülüne meydan verilmemesi bakımından, lüzumlu görmekteyiz.***

Orta tahsil kurullarını, gerek program ve talimatname, gerek laboratuvar ve kütüphane gibi öğretim vasıtaları bakımından, ıslah ve takviyeye muhtaç görmekteyiz.

Yüksek öğretime basamak olan liselerin, bu maksadı sağlayacak duruma getirilmeleri lazımdır.

Muhtelif derecelerdeki teknik öğretim kurullarını yurdun her tarafına yaymak yönündeki çalışmaları, eğitim ve öğretim cihazımızın ekonomik kalkınmamızda da vazife alması bakımından, yerinde bulmaktayız. Bu çalışmaların iktisadi ihtiyaçlarımızla ayarlanmasını lüzumlu görüyoruz.

Yüksek öğretim meselesinde keyfiyete önem verilmesi lüzumuna kaniiz. Bütün yüksek öğretim kurullarımızın bu esasa göre takviyesini ve Garp'taki benzerleri seviyesine eriştirilmesini istiyoruz.

Üniversiteler, ilmi ve idari muhtariyete sahip olmalıdırlar.

Muhtelif ilim şubelerinde çalışmak üzere, ***Üniversite içinde, Araştırma Enstitüleri kurulmasını*** ve memlekete ait araştırmalara bilhassa önem verilmesini istiyoruz.

İlmin, tekniğin, güzel sanatların sür'atle gelişmesini sağlamak için bütün vasıta ve tedbirlere başvurmamak, bu cümleden olarak ehliyet ve istidatları teşvik etmek, kütüphaneler, müzeler, tiyatrolar, konservatuvarlar kurmak, ciddi neşriyata yardımda bulunmak, Türk dilinin, milli bünyesine uygun olarak, süratle gelişmesi yolundaki ilmi çalışmalara yardım etmek, kısaca, yurdumuzda milli ve insani kültür seviyesinin yükselmesini sağlayacak her faaliyeti desteklemek, kanaatimizce, devletin başlıca vazifelerindedir.

Ancak, dilin, ilmin, sanatın ve her türlü fikir faaliyetlerinin siyasi ve idari müdahalelerden uzak kalmasını, Demokrasinin değişmez bir esası olarak kabul ediyoruz.

Kabiliyetli ve kudreti müsait olduğu takdirde, bir ilkokul öğretmenin, öğretim derecelerini tamamlayarak, Üniversite profesörlüğüne kadar yükselmesine kanuni imkan sağlanmalıdır.

Doğu bölgelerinde, her derece ve şubede okulları ve nihayet Fakülte ve Enstitüleri ile, bir kültür merkezi yaratmak lüzumuna inanıyoruz.

DEMOKRAT TÜRKİYE PARTİSİ (DTP)

(Kuruluşu 7 Ocak 1997)

Eğitim ve Öğretim

Ülkemiz yıllar itibariyle, ilk, orta ve yüksek öğretimde okullaşma oranlarını arttırmasına rağmen, bu alandaki gelişmeler ekonomik ve toplumsal gelişmelerin ve beklentilerin maalesef gerisinde kalmıştır. Dünya genelinde, gelişimi ve hatta bir kısım gelişmekte olan ülkelerde hızlı teknolojik gelişmeler nedeniyle bilgi toplumuna geçiş süreci sürmektedir. Özellikle bilgisayar ve iletişim teknolojilerinde çok hızlı gelişmeler, üretim

süreçlerinde, dolayısıyla eğitim ve öğretimin nitelik ve niceliğinden yapısal, köklü değişimleri zorunlu kılmaktadır.

Demokrat Türkiye Partisi kalkınan, gelişen refaha yönelen güçlü Türkiye için eğitimin her kademesinde değişim süreçlerini gerçekleştirecektir. Öğrencilerimiz, eğitim süreçlerinin gerçekleştirecektir. Öğrencilerimiz, eğitim süreçlerinin sonunda kendi ayakları üzerinde durmayı ve demokratik rejime bağlı birer vatandaş olmayı öğrenmelidirler. Öncelikler şunlardır;

- **İlk ve orta öğretimde ezberci ve yaratıcılığı yok eden anlayış yerine**, düşünmeyi ve araştırmayı ön plana alan bir öğretim sistemine geçmek,

- **Temel eğitimi mutlak surette ve ivedilikle 8 yıla çıkarmak**, bu amaçla her türlü altyapıyı oluşturmak,

- Öğretimin ilk aşamalarından itibaren öğrenciyi değerlendirmeye almak ve yönlendirmeye gitmek,

- Özellikle mesleki ve teknik eğitime önem vererek, yönlendirme sonucunda öğrencilerin üniversite önünde yığılmalarını önlemek,

- İlk ve orta öğretim öğretmenleri için eğitim ve teknolojiye yeni gelişmeler konusunda sürekli eğitim seminerleri düzenlemek,

- Öğretmenlik mesleğine yeni girişleri teşvik etmek, mevcut çalışanları öğretim hizmetlerinde tutabilmek için gerekli fiziki ve maddi olanakları sağlamak,

- Üniversitelerimizin bilgi üretmesini, üretilen bilgilerin ekonomimize ve toplumumuza katkı verecek biçimde oluşmasını sağlayacak fiziki ve maddi altyapıyı hazırlamak,

- Üniversitelerin çağdaş eğitim-öğretim ve bilimsel araştırmaların yanısıra uygulamalı teknolojik araştırmalar ve danışmanlık hizmetlerini verebilmesi için üniversite-sanayi işbirliği ve AR-GE faaliyetlerini desteklemek ve teşvik etmek,

- Üniversitelerimizin bilimsel, idari ve mali özerkliğini geliştirmek ve desteklemek, bu amaçla yasal altyapıyı oluşturmak,

- **Anayasal bir kurum olan YÖK'ün üniversitelerin özerkliğine halel getirmeden** sayıları hızla artan devlet ve özel vakıf üniversitelerine destek veren ve hem üniversiteler arasında hem de üniversitelerle kamu ve özel sektör kuruluşları arasında işbirliğini sağlayan **bir üst kurul olarak faaliyet göstermesini ve bu kurulun kesinlikle siyasi müdahalelere kapalı olmasını sağlamak**,

- Öğretim üyesi açığının giderilmesi bakımından mesleğe giriş teşvik etmek, gerekli şart ve olanakları oluşturmak aynı zamanda öğretim üyelerinin gelir düzeyini iyileştirmek,

- Gerek yeni öğretim üyesi yetiştirilmesi gerek yeni öğretim üyelerinin bilimsel, teknolojik ve araştırmacı yönlerinin geliştirilmesi için yurt içi ve yurt dışı eğitim-öğretim ve araştırma faaliyetlerine katılmalarını üniversite bütçelerine konacak özel ödeneklerle desteklemek.

DEMOKRATİK BARIŞ HAREKETİ (Sonradan BARIŞ PARTİSİ) (BP)

(Kuruluşu Temmuz 1996)

Eğitim

Eğitim, bireyin kişiliğini kazanmasında; aklı, bilimsel ve özgür düşünebilmesinde belirleyici role sahiptir. Eğitim düzeyi düşük bir toplum, geri bir toplumdur. Bu görüşten hareket eden Demokratik Barış Hareketi, toplumumuzun ilerlemesi, zenginleşmesi ve demokratikleşmesi için, çağdaş değerlerle örülü bir eğitim sistemini, toplumsal dinamizmin itici gücü olarak görür. Eğitime yapılmış yatırım, topluma yapılmış yatırımdır.

Eğitim politikamız, değişen ülke ve dünya koşullarına uyumlu bir öğretim düzeni kurmayı, gelişen teknoloji izlemeyi ve ülkemize aktarmayı hedefler. Bunun için, öncelikle **öğretmenlerimizin ve ders programlarımızın nitelikleri yükseltilecektir. Amacımız, akılcı, bilimsel düşünen; Cumhuriyetin çağdaş değerlerine bağlı, laik, hak ve sorumluluklarının bilincinde olan; üretken, modern becerilerle donatılmış; sanatsal duyarlılığı ve yaratıcılığı uyarılmış; demokrasiden taviz vermeyen; ahlaklı bireyler yetiştirmektir.**

Oysa, bugüne değin **eğitim sistemimiz** “talim ve terbiye” anlayışıyla değerlendirilmiş, kışla zihniyeti eğitimin dar kalıplar içinde kalmasına neden olmuştur. Bu yaklaşım, yaratıcı, araştırıcı olmaktan çok, **ezberci, tekrarcı, aktarmacı tek tip bireylerin yetişmesine yolaçmıştır.** Demokratik Barış Hareketi, hedeflediği toplumsal barışın gerçekleştirilmesi için eğitime egemen olan bu zihniyetin kökten değiştirilmesi gerektiği inancındadır. Biz, eğitim politikalarının içeriğinin gözden geçirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Yapılması zorunlu pratik düzenlemelerin yanısıra, esas gerekli olan, toplumsal sorumluluk duygusunu artırmak ve **eğitim politikalarının oluşturulmasına tüm ilgili tarafların, (velilerin, öğretmenlerin, idarecilerin) katılımını sağlayabilmektir.**

Demokratik Barış Hareketi, eğitim sistemlerinin artan yetersizliklerinin üç ana kaynaktan ortaya çıktığını tesbit eder: Teknoloji, örgütlenme ve finansman. Eğitimin teknolojisi yenilenecek ve geliştirilecektir. Bu amaçla eğitim alanında televizyon, video ve bilgisayar gibi yeni iletişim teknolojilerinin eğitsel potansiyelinden yararlanılması mutlaka sağlanacaktır. Sözkonusu teknolojilerin eğitim alanındaki verimliliğinin artırılması ve sisteme sorunsuz bütünleşmelerin sağlanması amacıyla, üniversitelerle işbirliği içinde, kapsamlı projeler gerçekleştirilecektir.

Eğitimin örgütlenme anlayışı eskimiştir; eğitim sisteminin hem teknolojik atılım yapmasının, hem de sisteme özel finansal kaynakların girişinin önü tıkanmıştır. **Talim Terbiye Kurulu'nun, başta adı olmak üzere, yetki ve görevleri gözden geçirilecektir.** Kurul, artan yükü nedeniyle altından kalkamadığı görevlerinden arındırılacak, bu görevlerle ilişkili yetkileri dağıtılacaktır. Eğitimde örgütsel anlayış, başlangıçta yetkilerin yerel yönetimlerle paylaşılması yoluyla, merkezilikten uzaklaştırılacaktır. **Yerel yönetimler, süreç içerisinde, ders programlarının içeriği, eleman alımı konularında yetkili hale getirilecektir. Eğitimin esas olarak yerel yönetimlere devredilmesiyle aile velilerinin okul yönetimine katılmaları daha kolay sağlanabilecektir.**

Özel sektörün eğitim alanına yatırım yapması, sağlanan bütün özendirici önlemlere rağmen, bir türlü gerçekleştirilemiyor. Demokratik Barış Hareketi, bu yetersizliğin, eğitim

sektöründe rekabet koşullarının olmamasından kaynaklandığını tesbit eder. Eğitim hizmetinin bütün nitelik normları, daha baştan yatırımcılara dikte edildiği için, yatırımcılar daha nitelikli eğitim vermek, dolayısıyla da pazar paylarını yükseltmek şansını elde edememektedir. Talim Terbiye Kurulu'nun yeniden düzenlenmesi yoluyla, eğitime daha çok özel yatırım çekilebilecektir.

Ancak eğitimin finansmanında tek darboğaz yatırım alanında değildir. Şimdiki durumda devlet, neredeyse okulların tümünü finanse etmektedir. Buna karşılık halk, özellikle *Anadolu Liseleri ve Üniversiteye giriş sınavları için*, devletin yaptığı harcamaya denk bir kaynağı, çocuklarının eğitim için harcamaktadır. Bu kaynak, sınavın hemen sonrasında hiçbir fayda üretmez duruma düşmekte ve israf olmaktadır. DBH, *baraj sınavlarının içerik ve yapılarını düzenleyerek, bu kaynağın kalıcı eğitim hizmetlerine akmasını sağlayacaktır.*

Üniversiteye giriş süreci, masraflı olmasının yanısıra, ortaöğretim kurumlarının düzeyi farkından ötürü adaletsizdir. Bu durum, üniversite giriş sınavları aşamasında özellikle taşra öğrencileri aleyhine büyük bir eşitsizlik doğurmaktadır. DBH, bu adaletsizliği giderecek, eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak önlemler alacaktır. *Gelişmemiş yörelerde, parasız, kaliteli eğitim veren, yatılı bölge okulları açılacaktır.*

DBH, *tüm yurttaşlar için sekiz yıllık zorunlu ve parasız temel eğitimi öngörür.* Devlet mali imkanlardan yoksun tüm vatandaşlarına yüksek öğretim de dahil eğitim imkanı sunmak mecburiyetindedir. Devletçe sağlanacak yüksek eğitimin paralı olması, sosyal ve ekonomik desteklerden yoksun şekilde uygulamaya konulması, sosyal sınıflar arasındaki dengesizliği keskinleştirir ve toplumsal barışı olumsuz etkiler. O nedenle iyi düşünülmüş bir burs ve borçlandırma sistemiyle herkes, istediği düzeyde teknik, mesleki veya akademik öğrenim görecektir. Yüksek öğretimde görev alanların yaptıkları eğitim, araştırma, yayın ve benzeri çalışmalarını çerçevesinde değerlendirilmesine olanak tanıyan bir sistem kurulacaktır. Öğretime ayrılan kaynakların daha rasyonel kullanılabilmesi için *çok amaçlı okul sistemi geliştirilecektir.*

DBH, orta öğretime tek boyutlu bakmaz. Ara eleman ihtiyacının karşılanması amacıyla, mesleki-teknik eğitime öncelikle ağırlık verilecektir. Meslek-teknik ve fen liseleri yanında ülkemizde büyük eksikliği duyulan *"sosyal bilim liseleri" kurulmasını gerçekleştirecektir.* Bu liseler sosyal bilimler alanında çok ihtiyaç duyulan araştırmacı ve bilim adamı yetiştirilmesi için altyapıyı oluşturacaktır. Bu liselerde araştırma yöntemleri, okullarımızda hiç verilmeyen teori, felsefe, bilim tarihi gibi dersler yanında klasik diller öğretilenecektir.

Türkiye'nin kültürel zenginliğinin daha iyi benimsenmesi ve tanıtılması için önce bilinmesi gerekir. Bu nedenle, DBH, *eğitim programlarının yeniden gözden geçirilmesini savunur.* Farklı etnik ve kültür kümelerinin birbirlerine yaklaşma ve tanımaları ancak, birbirleri hakkında doğru bilgiyle sahip olmalarıyla mümkündür. *Okullarda mecburi din eğitimi kaldırılacak, dinlerin tarihi ve yaklaşımlarının öğretileceği bir Din Kültürü ve Tarihi dersi, seçimlik ders olarak okutulacaktır.*

Eğitim, bireyin ilgi ve yeteneklerine kayıtsızlıktan kurtarılacaktır. Bu amaçla, eğitim sisteminin içindeki *mecburi dersler azaltılacak, seçimlik dersler çoğaltılacaktır.*

Uygulamanın istenen düzeyde gerçekleştirilebilmesi, öğretmen ve mekan sınırlamalardan etkilenmemesi için, iletişim teknolojilerinin olanaklarından yararlanılacaktır.

Şimdiki durumda okul binaları ve kaynakları, günde sadece 8-9 saat işlev görmektedir. Oysa okul, modern, laik toplumların yüreğidir. Akşam saatlerinde okulların karanlık ve ıssız kalmasının önüne geçilecek, okul binaları çeşitli toplumsal etkinlikler için sürekli çalışır halde tutulacaktır. Okulların derslikleri, konferans salonları, spor salonları, bilgisayar laboratuvarları gibi birimleri, çeşitli toplumsal eğitim projeleri için çalıştırılacaktır. Bu süreç içinde ücretlendirilebilen faaliyetlerden elde edilecek gelirlerin kullanımı, okul yönetimlerinin insiyatifine bırakılacak, okulun kendi olanaklarını geliştirmesi sağlanacaktır.

YÖK, Anayasa metninden çıkarılacak, “üniversitenin üzerinde” bir kurum olma niteliğine son verilecektir. Bu şekliyle, YÖK’ün emredici konumu sona erecek, akademik etkinlikler ve kurumlar arasında olması gereken koordinasyon işlevini yürütecektir. DBH, üniversitelerin bilimsel, yönetsel ve mali özerkliğe kavuşturulmasıyla yüksek öğretim konusundaki önemli sorunların çözülebileceğine inanır.

Yükseköğretimde varolan ekonomik eğilimlerin incelenmesiyle, işgücü planlaması yapılması zorunluluğu açıktır. Gereksiz alanlarda çok sayıda mezun verilirken, birçok alanda ihtiyaç karşılanamamaktadır. Üniversiteler sadece diploma üreten kurumlar olmaktan çıkarılacak, kendi bölgelerindeki ve ülke genelindeki ekonomik ve toplumsal problemler konusunda çözüm üretmeleri için gerekli düzenlemeler yapılacaktır. Üniversitelerin sanayi odaları, ticaret odaları, yerel yönetimler gibi kurum ve kuruluşlarla işbirliği içine girmesi ve bu tür kurum ve kuruluşların ürettikleri kararlara katılması sağlanacaktır. Sanayi ve ticaret kesiminin AR-GE çalışmalarında üniversitelere etkin bir rol verilecektir. DBH, yüksek öğretimde kalitenin artırılmasını, hayata dönük ve işlevsel programlarla her anlamda üretici kılınmasını sağlayacak önlemleri alacaktır.

Üstün yetenekli ve üstün zekalılar için özel eğitim kurumları kurulacak ve bunlara gerekli psikolojik destek sağlanacaktır.

Eğitimin önemli bir amacı insanların, zihin yeteneklerini tam kapasite ile kullanmalarını sağlayabilmektedir. Bu açıdan 0-6 yaş grubunu kapsayan okul öncesi eğitim, sağlıklı, bilinçli, sorumluluk duygusu taşıyan kuşakların yetiştirilmesi açısından oldukça önemlidir. Her çocuğun farklı gelişim ritmi, her grubun gereksinimleri göz önüne alınarak geliştirilecek programlarla okul öncesi eğitime önem verilecektir. Bu amaca yönelik, okul öncesi eğitim kurumlarının sayısı hızla artırılarak yaygınlaştırılacak ve hedeflere ulaşılması çerçevesinde okul öncesi eğitim de zorunlu eğitim kapsamına alınacaktır.

Günümüz ekonomik koşullarında, kazanılan bilgi ve beceriler kısa süre içinde eskimekte ve geçersizleşmektedir. Bu yüzden eğitim, okul sıraları ve yılları ile sınırlanamaz. Ömür boyu eğitimin geliştirilmesi ve yaygınlaştırılması için gerekli tedbirler alınacak, TRT’nin ülke geneline yayın yapan kanallarından biri eğitim kanalı olarak düzenlenecektir. Eğitim kanalındaki yayınların ihtiyaca uygunluğu ve kalitesinin artırılması için gerekli araştırma ve düzenlemeler yapılacaktır.

Eğitim öğretmensiz olmaz. **Öğretmenlerimizin yaşama standartları mutlaka iyileştirilecektir.** Ancak bu iyileştirmenin bütün öğretmenler için aynı düzeyde olması yerine, **başarılı ve özverili öğretmenlerimize daha fazla olanak sağlamanın yolları**

geliştirilecektir. Okul yönetimlerinin merkezi otoriteden, bağımsızlaştırılması, yerel yönetimlerin eğitimin içeriği, örgütlenmesi ve finansmanı konusunda süreç içinde artan ölçüde yetkili kılınması, bu amaca ulaşmak için çok önemlidir.

Öğretmenlerimizin sadece yaşama standartlarının iyileştirilmesi de yeterli değildir. Daha iyi yetiştirilmeleri için gerekenler de yapılacaktır. Eğitim fakülteleri, üniversitelerin en bakımsız ve cansız fakülteleri olmaktan kurtarılacaktır. Eğitim fakültelerinin ihtiyaçları kısa süre içinde karşılanacak ve eğitim alanında çözüm geliştirebilecek bir çevikliğe sahip olacak şekilde donatılacaktır.

DEMOKRATİK KİTLE PARTİSİ (DKP)

Bilgi Toplumu ve Eğitim

Bağımsız ve özgür düşünme yeteneğinden yoksun; statükocu sisteme bağlı tek tip adam yetiştirme amacına yönelik eğitim anlayışı terk edilmelidir.

Türkiye’de okullaşma oranlarında; eğitim-öğretim, araştırma ve geliştirme alanlarında çok geri bir düzey var.

Bu düzey, dünya standartlarının çok altında, gelişmekte olan ülkelerin bile gerisindedir.

İlköğretimde, sadece 5 yıldan 8 yıla çıkararak, ilk ve orta okulların şeklen birleştirilmesinin sağlanması, eğitim ve öğretim alanında Türkiye’ye hiçbir şey katmamaktadır.

Türkiye’deki eğitim ve öğretim sisteminde klasik orta öğrenim kurumlarına ağırlık verilmiş, meslek okulları geliştirilmemiş, varolanlar da güdük bırakılmışlardır,

Her yıl bir milyonu aşan sayıda öğrenci üniversite ve yüksek okullara başvurmakta ama bunların ancak üçte biri üniversiteye girebilmektedir.

Bu üçte birlik orana, açık öğretim de dahil edilince, durumun vehameti daha iyi anlaşılacaktır.

Gerek açık öğretimin, gerekse örgün kapalı eğitimin kalitesi ve işlevinin de son derece yetersiz olduğu, açıktır.

Mevcut üniversite ve yüksek okulların çağdaş standartlardan çok uzak bir konumda bulunmaları da, Türkiye’deki eğitim sisteminin ayrı bir sorunudur.

Eğitime ayrılan kaynaklar son derece azdır; eğitim ve öğretim sorunlarını çözmekten uzaktır.

Unutmamak gerekir ki, her alanda mevcut bilgiye bir yenilik, bir farklılık ekleyebilen ve öteki güç kaynaklarını en iyi şekilde koordine edebilen bilgiyle donanmış insanlar, çağımızın bugünkü toplumlarının gelişmesine büyük katkılar sağlamaktadırlar.

Çünkü, bugün bilgi, bütün dünyanın ve insanlık aleminin ortak mal varlığı haline gelmiştir.

Bu nedenle, **bilgi toplumu, bütün güç kaynaklarını en iyi değerlendiren toplumdur.**

Türkiye, ne kadar bilgili ve yetenekli insanlara sahip olursa, dünyadan o kadar çok sermaye, bilgi, kaynak çekebilir ve dünyadaki dönüşüme o kadar nüfus edebilir ve katkıda bulunabilir.

Unutmamak gerekir ki, **bilgi toplumu; bilginin, sermaye ve emekten daha önemli olduğu bir toplumsal aşamanın adıdır.**

Bu da, insana yatırımı öncelikli hale getirmekte, insan kaynaklarının niteliğinin yükseltilmesini, temel bir görev olarak öngörmektedir.

Bu nedenle, Demokratik Kitle Partisi'nin yeni politikaları; Türkiye olanaklarının mümkün olan en büyük bölümünü, insan kaynaklarının kalitesini yükseltmeye yöneltmeyi amaçlayacaktır.

Bundan dolayı da, yeni demokratik değişim politikalarının eğitim ile ilgili hedefleri; tek-tip ve standart adam üretme düzeninden, yaratıcı insanlar yetiştirmeye dönük, çoğulcu ve rekabetçi düzene geçişi öngörecektir.

Araştırma-geliştirme (ARGE) projeleri geliştirecek, bilim adamlarının, eğitim ve öğretim üyelerinin, **öğretmenlerin ve eğitim sektöründeki tüm çalışanların maddi ve manevi yaşam koşulları iyileştirilecektir.**

Üniversite, özerk statüsüne kavuşturulacak; mali özerklik, bilimsel araştırma güvenceleri tam olarak sağlanacak ve **YÖK kaldırılacaktır.**

Toplumsal adaleti sağlayabilmek için, eğitim fırsat eşitliği, ön şart sayılacaktır.

Ülkede, genellikle insanlara bir biyolojik varlık gibi bakıldığı izlenimini veren uygulamalara da son verilecektir.

Yenilenme, insanların yalnızca maddi alandaki çıkarlarıyla ilgili değildir. Yenilenme, aynı zamanda sanatsal, düşünsel, kültürel ve inançlara dayalı manevi alanı da kapsar.

Bu amaçla; bilim, sanat ve kültür alanındaki sansür ve yasaklar tümünden kaldırılacak; sanata, bilime, kültüre saygı duyan ve onlara saygınlık kazandıran projeler geliştirilecektir.

Demokratik Kitle Partisi, yeni Türkiye'yi yeniden yapılandırabilmek için, bir yandan bu kapsamla ilgili olarak etkin önlemler alırken, diğer yandan da, Türkiye'nin tarihiyle birlikte geçmişini şimdiki zamanını ve geleceğini de ayrıntılı bir şekilde değerlendirebilmek için, gerekli çalışmaların yapılmasını sağlayacaktır.

Din işleri ve eğitimi, hiçbir şekilde devlette olmayacak; bu işler topluma ve cemaatlere devredilecek; din dersleri, zorunlu ders olmaktan çıkartılacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ (DSP)

Programı

Eğitim, Kültür, Sanat ve Spor

Eğitim, kültür, sanat ve spor alanlarında, DEMOKRAT SOL'un özgürlükçü, eşitlikçi ve demokratik kurallarına göre düzenlemeler yapılacaktır:

* Eğitim kurumlarında tek yanlı öğretimden çok, öğrenciyle öğretmen arasında diyaloga, iletişime ve etkileşime ağırlık verilecektir.

Eğitimin her dalında çağdaş eğitim yöntemleri uygulanacak ve bu yöntemlerin geliştirilmesine öğretmen ve öğrencilerin ortak katkıları özendirilecektir.

Eğitimde kişiliğin, özgür düşünceliğin, demokratik davranışın ve katılımın, araştırmacılığın, yaratıcılığın, yapıcılığın ve üretkenliğin, çocukluktan başlayarak gelişmesi özendirilecektir.

* **Üniversite** özerkliğine gerçeklik kazandırılırken öğretim üyelerinin ve **öğrencilerin, yönetime ve program düzenlemelerine demokratik ve yapıcı katımları sağlanacaktır.**

* **Eğitim her yaşta herkese açık, sürekli ve parasız olacaktır.**

* Gençlerin, yetişecekleri alanları seçme özgürlüğü genişletilecektir.

Gençlerin gelecekları, eğitim kurumlarının giriş kapılarındaki sınavlardan çok eğitim sürecinde ortaya çıkacak eğilim ve yeteneklere göre belirlenecektir.

Gerek üniversitelerde, gerek orta eğitim kurumlarında geniş ders geçme serbestliği tanınacaktır.

* **Askeri okullar dışında tüm orta eğitim kurumları tek çatı altına toplanacaktır.**

Böylece ders geçme olanakları artırılacağı gibi, öğretim üyelerinin, yapılarının ve ders araç ve gereçlerinin ortak değerlendirilmesi yoluyla, orta eğitim kurumları arasındaki denksizlikte giderilebilecektir.

Yine bu yoldan, eğitimde birlik kendiliğinden güvence altına alınacak; değişik dallarda yetişen gençlerin birbirlerini daha iyi tanıyıp anlamaları sağlanacak; ve toplumsal dayanışmanın temelleri okullarda atılmaya başlanmış olacaktır.

* Çağdaş eğitim ve iletişim teknolojilerinden yararlanılarak, kitaplıklar ve kitap ödünç verme sistemi yurdun her köşesine eriştirilerek, eğitici video ve teyp arşivleri oluşturularak, her düzeyde eğitim, tüm yurttaşların yararına sunulacaktır.

Çağdaş eğitim teknolojisinden yararlanılarak yapılan uzaktan eğitim yüzüze eğitimle desteklenecektir. Bu amaçla değişik yörelerde süreli kurslar düzenlenecektir ve gezici eğitim ekipleri kurulacaktır.

Köy kentlerin birleşik kurulmasıyla birlikte tüm eğitim olanaklarından köylüler de, kentlerde yaşayanlar kadar yararlanabilecektir.

* Toplum kalkınmasına gençliğin katkısı, yaparak ve yaşayarak eğitimde ve öğrenim çağındaki gençlerin toplumsal ilişkilerinde önemli bir öge olarak değerlendirilecektir.

* Eğitim, gelişiminin gerektirdiği insan gücü gereksinmesini karşılayacak biçimde planlanacaktır.

* Ekonomik yapıda değişimlere ve teknolojik yeniliklere herkesin uyum sağlamasını ve meslek veya sanat edinimini kolaylaştırıcı her yaş grubuna yönelik eğitim programlarıyla, işsizliğin önlenmesine eğitimin katkısı artırılacaktır.

* **Çocuk yuvaları yaygınlaştırılarak okul öncesi eğitim kurumlarına dönüştürülecektir.**

* Emeklilere ve genel olarak yaşlılara, boş zamanlarını üretici ve yaratıcı çalışmalarla değerlendirmeyi özendirici eğitim programları sunulacaktır.

* **Özürlülerin eğitimine ve eğitim yoluyla kişilik ve yeteneklerini geliştirilmelerine, meslek veya sanat edinmelerine özen gösterilecektir.** Özürlülerin, kültür, sanat ve spor çalışmalarına katılabilmeleri sağlanacaktır.

Körler için zengin bir kabartma yazılı kitaplık ve teyp bir arşiv oluşturulacaktır.

* Yönetim için gerekli bilgiler halka en geniş ölçüde ulaştırılarak, bu bilgiler, ayrıcalıklı çevrelerin tekelinde bir egemenlik aracı olmaktan çıkarılacaktır.

* **Başta sendikalar ve kooperatifler olmak üzere,** çalışan halk kesimlerinin toplumsal örgütleri, halkın kültür düzeyini yükseltmek ve demokrasi bilincini geliştirmek için, halka örgütlenme, yönetim, kooperatifçilik ve işletmecilik bilgisi ve eğitimi vermek

için, *meslek ve sanat edinimine katkıda bulunmak için gençlere, yetişkinlere, işsizlere ve özürllülere yönelik eğitim ve kültür çalışmalarına özendirileceklerdir.*

Bu amaçla, eğitim ve kültür merkezleri, halka açık toplantı salonları kurmaları desteklenecektir.

* Yeni yetişen kuşakların ve genel olarak toplumu çağdışı veya demokrasiye ters düşen kültür koşullandırmaları altına sokma girişimlerini etkisiz bırakmaya özen gösterilecektir.

* Kültür alanında özerk kurumlaşma olanakları genişletilecektir.

O arada, Atatürk'ün kişisel vasiyetinin ve mirasının gereği hukuk devleti kurallarına uygun olarak yerine getirilecektir.

* Çeviri çalışmaları devlet katkısıyla genişletilerek Türk toplumunun ilim, yazım ve sanat alanlarında dünyadaki gelişmeleri yakından izleyebilmesi sağlanacaktır.

* Kültür, sanat ve spor çalışmaları yurdun ve kentlerin her yöresinde ve toplumun her kesiminde yaygınlaştırılacaktır.

Köykentlerle birlikte, bu çalışmalar geniş ölçüde köylülere de sunulabilecektir.

Bu çalışmalarla ilgili kuruluşların, yapıların, alanların, araç ve gereçlerin ortak kullanımı ve herkese açık olması sağlanacaktır.

Dinlenme aylarında okul yapılarından halka açık eğitim ve kültür çalışmaları için yararlanılacaktır.

* Televizyon programlarının, kültürde, sanatta ve sporda halkı seyirci durumunda bırakmaması, etkin katılımına ve yaratıcılığa da yöneltip özendirmesi gözetilecektir.

* Kitle iletişim araçlarından, halk sanatlarını canlandırıp geliştirici yönde yararlanılacak; ve halk sanatlarına halkın yaygın e etkin katılımı özendirilecektir.

* Köylülerin tüm sanat çalışmalarına etkin katılım olanakları sağlanacaktır.

* Tiyatro önemli bir eğitim ve kültür aracı olarak bütün ülkeye, o arada köykentlerle birlikte köylere yaygınlaştırılacaktır ve halk katılımı bu alanda da desteklenecektir.

* Çok sesli musikiye yönelim özendirilirken, özgün Türk musikisi de yozlaştırıcı etkilerden korunacaktır.

* Görsel sanatların kentleşmede ve günlük yaşamda işlevsel yer kazanması desteklenecektir.

* Belirli bir düzeye erişen Türk sinemacılığının özgürlük içinden gelişmesine ve dünyaya açılmasına yardımcı olunacaktır.

Başta kitap olmak üzere, kültür, sanat ve spor araçları devlet desteğiyle ucuzlatılacaktır.

* Yurdun her köşesinde ve toplumun her kesiminde spor çalışmalarına etkin halk katılımı sağlanmadıkça, spordan, insan kişiliği ve sağlığı için ve toplumsal ilişkiler için beklenen yarar elde edilemeyeceği gibi, profesyonel sporun kaynağı da kısır kalacağına göre, amatör spora öncelik tanınacaktır.

Profesyonel spordan sağlanan gelirin önemli bir bölümü amatör spor kulüplerine ve kitle sporuna ayrılacaktır.

* Spor kulüpleriyle üst kuruluşlarının yönetimleri demokratik seçim yoluyla oluşturulacaktır. Demokratik davranış ve dayanışma spor yoluyla da geliştirilecektir.

* Kùltür, sanat ve spor alanlarında çalışanlar için yeterli bir sosyal güvenlik düzeni kurulacaktır.

DEMOKRASİ VE BARIŞ PARTİSİ (DBP)

Eğitim ve Kùltür

Eđitim ırkçı, şoven ve şiddete dayalı öğelerden arındırılacak, demokratikleştirilecektir. Özgür dűřünen, kişilikli ve yaratıcı insan yetiştirmek eğitimin amacı olmalıdır.

Genel bütçeden eğitime ayrılan pay arttırılacak; herkese yeteneğine göre eğitim olanaklarından eşit biçimde yararlanma ve gelişme olanağı sağlanacaktır.

Spor çalışmaları desteklenecek, gençliğin yanısıra, geniş toplum kesimlerinin de bundan yararlanması için çaba gösterilecektir.

Üniversite, bugünkü resmi, dogmatik ideolojinin baskısından kurtarılacak; **demokratik ve özerk bir yapıya kavuşturulacak**; bilimsel ilkeler çerçevesinde, özgürce çalışması sağlanacaktır.

Bilim, sanat ve kùltürün temel hedefi toplumun daha ileriye gitmesini sağlamak olmalıdır. Bunu sağlayacak kurumlara ticari işletme mantığı ile bakılamaz.

Bilim, sanat ve kùltürün özgürce gelişiminin önündeki engeller kaldırılacak, bu alanda çalışan kurum ve kişiler teşvik edilecek, desteklenecek; bunun için gerekli yasal düzenlemeler yapılacaktır.

DOĞRUYOL PARTİSİ (DYP)

1983 Tüzük ve Program

Eğitim:

Eğitimi Türkiye'nin bir numaralı meselesi olarak görüyoruz.

İnancımıza göre eğitim, hür, kişiliğine sahip, doğru dűřünen, sıhhatli kararlar veren, ekonomik faaliyetlere katılabilmesi için gerekli asgari bilgi veya mahareti edinmiş vatandaşı yetiştirme meselesidir. Beyinleri yıkamak değil, onları zenginleştirmek, insan vakarına sahip fertler yetiştirme meselesidir.

Milli eğitim meselesinin ele alınışı ve çözümlünde, aşağıdaki prensiplere uymayı gerekli görürüz:

Eğitimde tek taraflı telkin ve saplantılara imkan vermeyen bir sistem uygulanmalıdır. **Hür demokratik Cumhuriyetin insanı, komünizmi de, faşizmi de tanıyan, demokratik hürriyetlerle mukayesesini yapabilen ve neticede kararını verebilecek fikri seviyeye sahip olmalıdır.** Bunun için vatandaşa hürriyetin ne olduğunu, demokrasinin ne olduğunu, Cumhuriyetin ne olduğunu iyi öğretmeyi zaruri görürüz. Millet şuuru ve müşterek milli ideal eğitim yolu ile her vatandaşa intikal ettirilmelidir.

Eđitim, sebeplerden neticeye gitmeyi bilen, muhakeme kabiliyeti geliřmiř, dűřünen ve ona göre tercih yapabilen insanı yetiřtirmelidir.

Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi, milli eğitimin gayelerinden biri olmalıdır.

Hürriyetçi demokratik Cumhuriyet toplumu fertlerinin haklarının nelerden ibaret olduğunu, nasıl kazanıldığını, nasıl korunacağını, Devletin nasıl idare edildiğini, niçin öyle idare edildiğini, cemiyete hakim kaidelerin nasıl konduğunu, üstün iradenin ne olduğunu, vatanş ve o'nun iradesinin manasını ve hukukun üstünlüğünün ne olduğunu bilmeli, bunlara sahiplik şuuruna da erişmelidir.

Memleketin kalkınmasında insan gücü ihtiyaçlarına cevap veren bir eğitim sistemini şart sayarız. Sadece nazari bilgiler sonucu elde edilen diploma ile eğitimin gayesine varmasını mümkün görmüyoruz. Bütün seviyelerde, müstakil olabileme imkanı veren, kişiyi iş sahibi yapan bir meslek, san'at veya maharet kazandıran bir eğitim sistemi uygulanmasını zaruri görürüz. Buna üretici, eğitici eğitim diyoruz.

İfade etmiş olduğumuz prensiplere dayalı, milliyetçi, laik, hürriyetçi, medeniyetçi ve ilerici fikirlerin eğitim yolu ile Türk vatanşına intikal ettirilmesini Devletin görevi sayarız. Bu vasıfları haiz eğitime Milli Eğitim diyoruz. Millete ve ülkeye yararlı eğitimden bunu anlıyoruz.

Yaygın, Sürekli Eğitim:

Eğitimi; milletin tümünün tabii hakkı görürüz. Herkese kabiliyetini geliştirme imkanlarının sağlanması, eğitim sisteminin hedeflerinden biridir.

Öncelikle, temel eğitimin, mecburi eğitimin bütün vatanşlara ulaştırılabilmesi için okulsuz köy bırakmamayı zaruri görürüz.

Eğitim ve öğretim okuldan sonraki safhada da devam etmelidir. Halk eğitimine özel önem veririz. Halk eğitimi çalışmalarının milliyetçi bir anlayışla, köy kalkınmamızı sağlamaya yardımcı olacak bir istikamette geliştirilmesini zaruri görürüz. Okulla onun dışında kalan diğer kültür ve eğitim müesseselerinin birbirini tamamlayacak şekilde faaliyet göstermeleri gerektiğine inanırız.

Yüksek Öğretim

Üniversitelerimizin memleket gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programına sahip olmasını, araştırıcı ve uygulayıcı vasıfta gençler yetiştirmesini zaruri buluruz. İlmin hürriyet ortamında gelişebileceği, hür düşüncenin ise yaratıcılığın kaynağı olduğu gerçeğini dikkate alarak, üniversitelerin ilmi çalışma ve araştırmalarını serbestçe yapabilmeleri için bilimsel özerkliğe sahip olmaları gerektiğine kaniiz. Özerkliğin belirttiğimiz maksat dışında, Devlete karşı bağımsız veya onun denetimine tabi olmama şeklinde anlamayız. Üniversitede çeşitli sistem ve fikirlerin tanıtılması ve tartışılması tabiidir. Ancak, hür demokratik nizamı tanımayan fikirlerin, diğerleri üzerine baskı kurması veya tek taraflı bir hürriyet anlayışı ile gençlere telkinini, bilimsel özerklik, ilim hürriyeti ve milli üniversite kavramı ile bağdaşır görmeyiz.

Üniversitelerimizin, özellikle insan gücü açığı olan alanlarda, kapasitelerinin artırılması ve yeni kuruluşlarca takviyesini gerekli görürüz. Ancak, yüksek tahsil yapmak isteyen gençlerin meydana getirdiği büyük birikimi önlemek için, mevcut müesseselerin gece öğretimi, çift tedrisat ve benzeri uygulamalarla kapasitelerinin yükseltilmesini mümkün ve zaruri görürüz.

Eğitimde Fırsat Eşitliği

Eğitim, herkes için daha iyi yetişme, fikri ve bedeni gücünün değerlendirme vasıtasıdır. Bu vasıtaya bütün vatandaşların, buldukları şartlar ve mali imkanları ne olursa olsun, sahip olmalarını sağlamak Devletin görevidir. Bu görevi, vatandaşın haiz olduğu kabiliyete göre en yüksek eğitim kademelerini kendisine açık tutmak olarak anlıyoruz.

Devlet ve mahalli idarelerce burslar ve krediler sağlanmasını ve bunun eğitimin her kademesini kapsayacak bir şumule ulaştırılmasını, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik faaliyette bulunan vakıf ve benzeri kuruluşların desteklenmesini, eğitim kuruluşları ile ilgili yatırımların bu önemli prensibi gerçekleştirmeye yarayacak şekilde yönlendirilmesini uygun buluruz.

EMEĞİN PARTİSİ (EMEP)

(Kuruluş 25 Kasım 1996)

Eğitim

1) Eğitim çağındaki bütün insanların, ülkenin sosyal ve ekonomik koşullarına uygun olarak, parasız, eşit olanaklarda, demokratik ve özgür bir eğitim görmesi sağlanacaktır.

Sermaye egemenliğinin dayanaklarından biri ve parçası olan eğitim sistemine son verilecektir.

2) *Her türden okul katkı payı ve harç kaldırılacak, öğrenim ve eğitim kurumlarındaki özelleştirme durdurulacak, çocuklara ve gençlere fırsat eşitliği tanınacaktır.*

İlk, orta ve yükseköğretimde demokratik, bilimsel ve parasız eğitim gerçekleştirilecektir.

3) *YÖK ve ÖSS benzeri kurum ve uygulamalar kaldırılacak, özerk demokratik üniversite düzeni kurulacaktır.*

Öğrencilerin, hak talep etme, örgütlenme ve politik yaşama katılma özgürlüğü eksiksiz olarak güvence altına alınacaktır.

ERGENEKON KÖYLÜ VE İŞÇİ PARTİSİ

21.6.1946 tarihinde İstanbul'da Arif Hikmet Adsız, Suat Özer, M. Cahit Ateş, Adnan Dik tarafından kurulmuş sonra kapatılmıştır.

16 yaşına kadar orta okulu veya bu derece başka bir okulu bitiremeyen sağlıklı yerinde zengin çocuklarının servetlerinden bir defa için biner lira alınarak fakir çocuklara verilecek ve bu gibileri ne zaman orta okulu bitirebilirse paralarını Devletten alabileceklerdir.

Güzel sanatlar ve ilmi araştırmalar için; yüksek bir akademinin kurulmasını buradan ve bütçesinden tahsil gözetilmeden her istidadın istifade edebilmesini lise öğrencilerine ihtisas kuraları açılması ve sınıf geçmeden müessir olmayan ihtisas notları verilmesini muvafık buluyoruz.

Askeri liselerde bir devrede iki defa sınıfta kalanlar orduya cezalı bir er olarak devredilirler. Fakat, eğitim işlerimizde muasır manada çocuk ruhiyatına aşma

öğretmenlerimizi olmadığından bir kısım (hatta ruhen hasta olan) çocukların (bir vakit gelerek) tahsille imkan bulamadıklarını görüyoruz.

Lise ve yüksek ihtisas okulları ve üniversite mezunlarının diplomaları belirli bir zaman köy hizmetinde çalıştıkları köy ihtiyar kurulu tarafından tasdik edilmedikçe muteber sayılmayacaktır. Köylerimizde ne ekersek milletçe onu biçeriz. En kıymetli hocalarımızı köylere göndereceğiz. Köy enstitülerinde her şey öğreilmekten ziyade esaslı şeyler öğretilmesi ve yetişen öğretmenlerin genel bilgi bakımından birer cahil olan eğitimcilerden çok farklı ve bilhassa Türk milliyetçiliğinin birer nüvesi halinde yetiştirilmelerini ısrarla teklif ve müdafaa edeceğiz.

Her köyde iki öğretmen, bir okul, bir de içinde doğum, yuva, DDT servisi bulunan birer dispanser açılacak, sağlık memurluğu ve ebeliğini köy kızlarına ve kurs mezunu köy delikanlılarına gördüreceğiz. Bu kurumların mefruşatı gıda maddeleri köy sandıklarınca ve sağlık malzemelerinin yarısı hükümetçe temin edilecektir.

HALKIN DEMOKRASİ PARTİSİ (HADEP)

Eğitim

Eğitimin demokratikleştirilmesi; ırkçı, şoven anlayış ve unsurlardan arındırılması, eğitimde bölgeler ve sınıflararası eşitsizliklerin giderilmesi, **bütçeden eğitime ayrılan payın büyük oranda artırılması; eğitimin düzenlenmesinde, yürütülmesinde yerel yönetimlerin ve sivil toplum örgütlerinin söz sahibi olması sağlanacaktır,** sisteme uygun tek tip insan yaratma amacına yönelik eğitim anlayışı terkedilecektir. Özgürce düşünebilen kişilikli insan yaratılabilir eğitimin amacı olacaktır. Çağdaş demokratik, özgür ve özerk bir üniversite yaratılarak bilimin hizmetine verilecek ve yetişkin insan ihtiyacının karşılanması hedeflenecektir.

HALKIN EMEK PARTİSİ (HEP)

1990 Programı

Eğitim

Eğitim, insan kişiliğini ve onur duygusunun tam geliştirmeye ve insan haklarına ve temel özgürlüklere saygıyı güçlendirmeye tüm uluslar, ırklar, etnik ve dinsel gruplar arasında anlayış, hoşgörü ve dostluğu özendirmeye ve barışı koruma girişimlerini desteklemeye yönelik olarak yapılacak, **laik ve bilimsel olacaktır.** Hiç bir eğitim kurumu bu ilkelere aykırı eğitim yapamayacaklardır. **Eğitim, ırkçı ve şoven milliyetçi etkilerden tamamen arındırılacaktır.**

Türkiye'nin uluslararası rekabet gücünü arttırmak için, evrensel ölçülere uygun bilgi birikimine ve beceriye sahip insan yetiştirilecektir.

Eğitimde çoğulculuğa ve çeşitliliğe önem verilecek. Akla dayalı farklı görüşlerin açıklanması ve tartışılması engellenmeyecek, akla ve bilime dayalı hoşgörülü kuşaklar yetiştirilecektir.

Okulların ve eğitim kurumlarının yönetimleri demokratikleştirilecek İlkokullardan başlamak üzere bütün okulların yönetimine öğretmenler, veliler ve öğrenci temsilcilerinin de katılım sağlanacaktır.

Okul öncesi eğitime önem verilecek ve geliştirilecektir.

Zorunlu ilköğretim, Türkiye'nin her yerinde 8 yıl olacak ve bunu gerçekleştirmek için gerekli olanaklar sağlanacaktır.

Eğitim parasız olacak. Fırsat eşitliği sağlanacak. Ekonomik durumu iyi olmayan öğrencilere yardım için yeterli bir burs sistemi kurulacaktır.

Eğitimde bölgeler ve sınıflar arası eşitsizlikler giderilecek. **Eğitim yatırımlarında, öğretmen ve öğretmen üyesi temininde geri kalmış bölgelerle geri kalmış semtlere öncelik tanınacaktır.**

Öğretmenlerin eğitimine daha büyük ağırlık verilecek. Maddi koşulları iyileştirilerek kendilerini geliştirmeleri ve çalışmalarında daha verimli olmaları sağlanacaktır.

Öğrencilerin kültür düzeylerini yükseltmek ve evrensel kültür değerlerini benimsetmek için gerekli çalışmalar yapılacak. Eğitimde güzel sanatlara, felsefeye ve yabancı dile önem verilecek.

Yabancı dil eğitimine, genel eğitim sistemi içinde, fırsat eşitliği ilkesine uygun olarak ağırlık verilecektir.

Laik ve bilimsel ilkelere uygun olarak öğretim birliği sağlanacaktır. **İmam Hatip Okulları genel liselere dönüştürülecektir. Din adamı yetiştirmek için ihtiyacı karşılayacak ölçüde İmam Hatip Yüksek Okulları açılacaktır.**

Zorunlu din ve ahlak dersleri kaldırılacaktır.

Ana babaların çocuklarına, kendi dini ve felsefi inançlarına uygun bir eğitim ve öğretim sağlama hakkına saygı gösterilecektir.

Yetişkinlerin eğitime önem verilecektir.

Eğitimle ekonomik gelişme arasında yakın bir ilişki var. Eğitime yapılan yatırım oranında gelişme de sağlanıyor. Laik ve bilimsel temele dayalı eğitimin yaygınlaştırılması, kalitesinin yükselmesi ve ciddi bilimsel araştırmaların artması sonucunda ekonomik gelişme ve ekonomik refah da gerçekleşir.

Bütçeden eğitime ayrılan pay çok büyük oranda arttırılacaktır.

Türkiye'nin sanayileşmesi ve kalkınması ileri teknoloji üretimine bağlı, ileri teknoloji üretiminin alt yapısını ise ciddi bilimsel araştırmaları yürütebilen, yaratıcı insan gücünü yetiştiren üstün nitelikli üniversiteler oluşturur.

Üniversiteler, kalıplaşmış bilgileri öğrencilere aktaran kurumlar olmaktan çıkarılacak, bilimsel çalışmaların özendirildiği, gerçeklerin araştırıldığı, sorunların tartışılıp çözümlenip üretildiği, yeni buluş ve fikirlerle açık kurumlara dönüştürülecektir.

YÖK kaldırılacak, Üniversiteler özerk olacak Üniversite yönetimine, öğretim üyeleriyle beraber öğrenci temsilcileri de katılacak.

Üniversitelerde tek tip eğitim yapılmayacak. Her üniversite, laik ve bilimsel olmak koşuluyla, nasıl bir eğitim sistemi uygulayacağını kendisi saptayacaktır.

Yüksek öğretim herkese yeteneğine göre eşit olarak sağlanacaktır.

Eğitimde, merkezi yönetimin rolü en aza indirilecek. İl ve ilçe yönetimleri, eğitim ve öğretim, genel eğitim politikasını amaçlarına uygun olarak, yerel özelliklere göre planlayıp yürüteceklerdir.

Ortaöğretimin kalitesinde standardizasyon sağlanacak. Okullar arasında, eğitim ve öğretim düzeyi bakımından önemli bir fark kalmayacağı için *sınavlara ve bunun sonucu olarak özel dersanelere ihtiyaç kalmayacaktır.*

Hem çocuklarımızın, yeteneklerini ve kişiliklerini geliştirecekleri oyunla depolu zamanları olacak ve hem de eğitimde fırsat eşitliği sağlanacaktır.

Ortaöğretimde mesleki ve teknik eğitime büyük önem verilecek.

Yüksek Meslek Okullarının sayısı artırılarak yaygınlaştırılacaktır.

Bu şekilde hem ekonominin ihtiyaç duyduğu kalifiye eleman yetiştirilecek ve hem de üniversitelerin kapısındaki yığılmalar önlenecektir.

Yüksek öğretim, ülke ihtiyaçları ve başvuran öğrenci sayısı gözönüne alınarak planlanacaktır.

Üniversiteye giriş için sınavlar, belirli kalıplardan kurtarılarak, öğrencilerin ilgi, yetenek ve yeterliliklerini ölçen bir niteliğe kavuşturulacaklardır.

Her öğrencinin ilgi ve yeteneğine göre bir yüksek öğretim kurumuna girmesi sağlanacak; hiç biri, ilgi duymadığı veya yeteneklerinin uymadığı bir bölüme rastlantısal olarak girmek zorunda kalmayacaktır.

İDEALİST PARTİ

10.01.1947'de İstanbul'da M. Hikmet Çankaya, M. Zeki Özkan, Hulki Kurtkaya tarafından kuruldu. Aynı yıl içinde feshedildi.

Parti programında eğitim-öğretime yer verilmedi.

İSLAM KORUMA PARTİSİ

19.07.1946'da İstanbul'da Necmi Güneş, Mustafa Özbek, Ziya Süer tarafından kurulmuş 12.09.1946'da Sıkıyönetim Komutanlığınca kapatılmıştır.

Parti programı ele geçirilemedi.

İSLAM DEMOKRAT PARTİSİ

Ağustos 1951'de İstanbul'da Cevat Rıfkı Atilhan, Zühtü Bilimer, Kerim İnan gibi kişiler tarafından kurulmuştur.

Programdan:

Köy kalkınmasında esas, köy okuludur. Ve burada aynı zamanda hakiki İslamiyet öğrenilecektir. İçinden ilaveler, hurafeler, Yahudi uydurmaları çıkartılmış müslümanlığın bütün ulvi ve ahlaki esaslarını bu mekteplerde öğrenirler.

İŞÇİ PARTİSİ

Parasız Eğitim

Eğitim ve spor hizmetleri parasızdır. İlk, orta ve yüksek öğrenimde ve emekçi halkı eğiten diğer eğitim kurumlarında, öğrencilerden kayıt, haç, yardım ve benzeri adlar altında para alınmaz.

Demokratik halk iktidarı, öğrencilerin ders araç-gereçlerini ve kültürel ihtiyaçlarını parasız olarak sağlar. Ailesinden uzakta öğrenim gören, kimsesiz veya yardıma muhtaç

öğrencilerin barınma ve beslenme ihtiyaçlarını devlet karşılar. Özel okullar ve dersaneler, halkın eğitim kurumlarına dönüştürülür.

Demokratik ve Laik Eğitim

Demokratik halk iktidarı, devrimci, toplumcu, demokratik, laik, bilimsel ve emekçi ekonomisinin ihtiyaçlarına cevap veren, tek bir eğitim sistemi uygular.

Demokratik halk iktidarı, yaratıcılığı söndüren, emir kulları yetiştiren, “Türk-İslam sentezi” formülüyle kadercilik aşıl原因an, çocuklarımızı kurt sütüyle besleyerek yırtıcılaştıran; emperyalist-kapitalist piyasaya bireyci, çıkarıcı ve rekabetçi eleman yetiştiren bugünkü eğitim sistemini temelden değiştirecek; halka hizmet ruhuyla dolu, devrimci, özgür düşünceli, yaratıcı, başı dik, haksızlığa direnen, cesur, barışçı, dayanışmacı, emeğe saygılı, halk mülkiyetine özen gösteren, paylaşımcı, dünya emekçilerine kardeşlikle bağlı, yetenekli, bilgili, sorumlu kuşaklar yetiştirecektir.

Demokratik halk iktidarında eğitim kurumları, laiktir; din ve mezhep propagandası yapmaz. Zorunlu din dersleri kaldırılır; dinler hakkındaki bilgi, felsefe, tarih ve sosyoloji derslerinde verilir. İmam hatip okulları, liselere, meslek okullarına ve teknik okullara dönüştürülecektir.

Uygulamalı Eğitim

Eğitimde kitabiliğe, ezberciliğe ve bilgiçliğe son verilecek, teorik bilgiyi uygulama ile birleştiren, emekçi ekonomisinin üretim faaliyetiyle iç içe yürüyen, hayatın ihtiyaçlarına cevap veren bir eğitim sistemi gerçekleştirilecektir. Bu amaçla deneyimli işçi ve köylülerden, öğretmen ve öğretim üyesi olarak yararlanılacaktır.

Öğrenci-Öğretmen Dayanışması

Bütün eğitim ve öğretim kurumlarında, öğrenciler ile öğretmenler arasında dayanışma, ortak çalışma ve üretme ortamı yaratılacaktır. Öğrenciler, okul yönetimlerine katılırlar.

Eğitimde öğrencinin notla tehdit yönetim kaldırılacak, sınavlar eğitimin ne derecede amacına ulaştığını araştıran ve öğrenci-öğretmen ilişkisini geliştiren uygulamalara dönüştürülecektir.

Özerk Üniversite ve Siyaset Özgürlüğü

Üniversitelerin bilimsel ve yönetsel özerkliği güvence altına alınacaktır. Öğrenciler ve bütün üniversite çalışanları, üniversite yönetimine katılırlar. Üniversite ve orta öğretim öğrencileri ile öğretmenlerin ve öğretim üyelerinin siyasal partilerde ve derneklerde örgütlenme, siyasal ve kültürel çalışma özgürlükleri güvence altındadır.

Emekçi Halka Eğitim

Demokratik halk iktidarında eğitim, yalnız öğrenci kitlesini değil, bütün halkı bilgilendirme ve devrimcileştirme faaliyetidir. Derhal eğitim seferberliği başlatılarak, okuma yazma bilmeyen yurttaş bırakılmayacaktır.

Eski düzenin eğitimden yoksun bıraktığı emekçi kitlelerin mesleki ve kültürel eğitimleri için Emekçi Üniversiteleri ve meslek okulları kurulacaktır. Köylerde, fabrikalarda ve mahallelerde emekçilere pratik bilgi veren, sanat ve kültür yeteneği kazandıran kurslar açılacaktır.

Yeni İnsan İçin Sanat ve Spor

Eğitimde, edebiyat, resim, müzik, dans, diğer güzel sanat dalları ve spora özel bir önem verilecek, gençlerimizin ve emekçilerin en az bir sanat ve kültür dalında yeteneğinin gelişmesi sağlanacaktır.

Sporda düşmanlık ve bireycilikle mücadele edilecek, ruh ve beden sağlığını, dostluğu, dayanışmayı ve kardeşliği güçlendiren bir spor kültürü geliştirilecektir.

LAYİK CUMHURİYETÇİ İŞÇİ ve ÇİFTÇİ FIRKASI

Haziran 1931'de Arif Oruç tarafından kurulmuştur. Ağustos 1931'de sol eğilimli olduğu gerekçesiyle kapatılmıştır.

Onuncu Bölüm

Harsi Siyaset

Madde 1'den 17'ye kadar (Özetlenerek verilmiştir.)

— Türkiye'de yaşayan insanlara çağdaş bilim ve tekniğin gerektirdiği bilgiler verilecektir.

— Öğretimde akademik bilgi ve yöntemler kabul edilmeyecektir.

— Eğitim örgütü köy ilkokulları, bölge ortaokulları, meslek okulları, yöresel Kolejler, Akademi ve Üniversite gibi bölümlere ayrılacaktır.

— ***Kolejler***, kültürel, askeri, sınai, zirai, siyasi, mali, iktisadi ***elit sınıfı yetiştirecek birer tedris programı ile yönetilirler.***

Her yıl Milli Eğitim Bakanının gözetiminde on iki bölge yöneticisi ile on iki mantıkanın sendika ve kooperatif müdürlerinden oluşan 47 kişilik bir heyet meydana getirilerek kolejlere kabul edilecek öğrenci sayısı belirlenir.

Kolejlere ortaokuldan sonra genel bir sınavla girilir.

Toplumda doldurulacak mevki olmadıktan sonra, kolej öğrenimi görmek hem bireye hem de topluma fayda değil, zarar verir.

— ***Köylerde ilk, bölgelerde Orta öğrenim zorunludur.***

— ***Bütün öğrenim parasızdır. Okul, ders kitaplarını ve öğlen yemeklerini parasız verir.***

— ***Akademiler, ilk, orta, meslek ve kolejlere öğretmen yetiştirirler.***

— Kolejlerde ve Akademilerde zorunlu (Almanca veya İngilizce) yabancı dil okutulur.

— ***Öğretim Laiktir.***

— Üniversite öğrenimi Türk öğretim üyeleri oluşuncaya kadar yurtdışında yapılacak öğrenciler devlet hesabına yurtdışına gönderilecektir.

— ***Şehirlerde gece Meslek okulları, köylerde gezici kültür okulları açılır.***

Partinin programında öğretmene yer verilmez.

LİBERAL DEMOKRAT PARTİ

11.3.1946'da İstanbul'da Kazım Demiraslan, Sabri Manyas, Abdülkadir Aytanç, M. Suphi Kula tarafından kurulmuş, daha sonra feshedilmiştir.

(Daha çok ekonomik konularda görüş bildiren bir partidir. Ülke nüfusunun arttırılmasını “milli ve mukaddes” bir görev saymışlardır.)

27. Köy Enstitüleri bu memleket için hayırlı teşebbüstür. Ancak bunların sayılarını süratle arttırmak lazımdır.

LİBERAL PARTİ

Eğitimde devlet kısa bir süre daha ilk öğretimi üstlenmek dışında, hiçbir rol almayacaktır. ***Nihai amacımız, devletin ilk öğretimden de çekilmesidir çünkü, biz merkezi eğitimin totaliter devlet artığı bir uygulama olduğu görüşündeyiz.***

Liberal Parti her düzeydeki eğitim kurumlarının vakıf vb özel kuruluşlarca üstlenilmesi ve bu kuruluşlar arasında rekabet ortamının oluşması için gerekli ortamın yaratılmasını, devletin başlıca görevleri arasında mütalaa etmektedir.

Bu bağlamda, eğitim hizmetleri de her yönü ile veriden muaf tutularak, teşvik edilecektir.

Eğitim kurumları kendi müfredatını, öğrencileri ve ebeveyn ile birlikte, kendileri yapacaklardır.

Devletin eğitimdeki en önemli rolünü, fırsat eşitliğine hizmet olarak tanımlamaktayız. Bu amaca hizmetle, ***sekiz yıl olarak öngördüğümüz mecburi eğitim süresince*** fakir ve aciz öğrencilere, yetenekleri göz önüne alınarak, bur verilmesine imkan hazırlayacak düzenlemelere gidilecektir.

Bugün Kürtçe TV, Kürtçe radyo kurulmasına; Kürtçe eğitim veren okulların açılmasına izin vermemek ne demektir? Bu vatandaşlarımızın hak ve özgürlüklerini kısıtlamak demektir.

Liberal parti olarak biz diyoruz ki, “resmi dil” Türkçe olmak kaydıyla, TC vatandaşları diledikleri her dilde konuşma, yazma, eğitim görme ve iletişim kurma özgürlüğüne sahiptir.

MİLLET PARTİSİ

20.7.1948’de Ankara ‘da Mareşal Fevzi Çakmak (İst. Milletvekili), Enis Akaygın (İst. Milletvekili), General Sadık Aldoğan (Afyon Milletvekili), Osman Nuri Köni (İstanbul Milletvekili), Hikmet Bayur ve Osman Bölükbaşı tarafından kuruldu.

Eğitim ve Öğretim işleri

Parti, Milli Eğitim ve öğretim işlerini bütün faaliyetinin temeli sayar. Devlet ve mahalli idare bütçelerinde bu işe ayrılacak masraf, ihtiyacı karşılayacak ve geçen ihmalleri telafi edecek bir halde vası olmalıdır. Türk milletinin ileri milletlerin kültür ve medeniyet seviyesine yükselmesi hedefimizdir.

Parti, bütün öğretim ve eğitim işlerimizin memleket ihtiyacını en iyi karşılayacak umumi bir plana bağlanmasını zaruri görmektedir; irfan faaliyetimize sağlam ve istikrarlı bir yol ve gidiş hazırlamak, öğretim işlerinin ana programını vücuda getirmek ve bütün işleri buna göre ayarlamak için (Milli Eğitim ve Öğretim Şurası) kurmak lüzumuna inanmaktadır.

Bu şuranın nasıl teşkil olunacağı, kimlerden vücuda getirileceği ve vazifesi bir kanunla tesbit edilecektir.

Yapılacak program millete ilim ve teknik bilgilerle beraber milli ahlaki terbiye verecek surette nizamlanmalı; Türk gençliğine milli iman ve ülkü aşılacak ve kuvvetlendirecek bir maksat takip etmelidir.

Tahsilin devamı müddetince öğrencilere şahsi teşebbüs ve içtihat kabiliyeti ile yaratıcılık ve yapıcılık fikir ve terbiyesi verilmeli ve onlar ameli hayatta muvaffak olacak surette yetiştirilmelidir.

Milletin ilim ve teknik alanlarında yükselmesini sağlamak maksadiyle muhtelif ilim ve fen şubelerinde araştırma enstitüleri kurulmasını lüzumlu görmekteyiz.

Parti, bütün bilgilerin ilerlemesini sağlamak için her bölüme mensup en değerli bilginlerden mürekkep ve tam istiklale sahip (Akademi)lerin kurulmasını faydalı görür.

Memlekette sanat ve meslek okullarıyla fabrika çırak okullarını çoğaltmak, küçük sanat ehlini bollaştırmak ve okulların hayata bağlılığına ehemmiyet vermek eğitim umdelerimizden olacaktır.

Mektek çağını okumadan geçirmiş vatandaşlara okullar dışında ve bilhassa askerlik hizmeti esnasında okuma yazma ve mümkün olabildiği kadar lüzumlu bilgiler verilmesine çalışılacak, okuma yazma bilmeyen iş sahiplerinin bu ihtiyaçlarını karşılamak üzere akşam dersaneleri açılacaktır.

Bütün eğitim ve öğretim üyelerinin maişet darlığı çekmeden vazifelerinde muvaffakiyetlerini sağlamak ve layık oldukları yüksek itibar ve mevki kendilerin temin etmek azmindeyiz.

İlkokul öğretmenlerinden kabiliyeti tahakkuk edenler eğitim teşkilatının en yüksek derecelerine kadar çıkabilmek fırsatını bulmalıdırlar.

Partimiz, yabancı dil tahsiline lüzumu kadar önem verilmemiş olduğunu kabul etmektedir. Bunun için de okullarımızda buna lüzumu kadar yer ayrılmasını zaruri görüyoruz.

Yurdumuzun muhtelif yerlerinde yabancı dil üzerine tedrisat yapan okullar açılmasını ve bu okullarda yabancı dil bilir öğrenciler yetiştirilmesini istiyoruz.

İlk öğretim, eğitim faaliyetinin temelini teşkil eder. Bu sebeple parti, bütün yurt çocuklarının bir ilkokulda yer bulabilmesini ve ilk öğretimden istifadeyi güçleştiren amillerin en kısa bir zamanda ortadan kaldırılmasını vazife bilir.

Köy okullarının da birer sınıflı olmasının teminine çalışılacaktır.

Kalkınma planına göre köy okulları yapılırken esasen varlıkları pek dar bulunan köy halkının durumunu büsbütün güçleştirecek mükellefiyet usulünden kaçınılması lüzumuna inanıyoruz. İnşaat ve tesisat lüks ve israftan sakınılarak en sağlam ve en sade yapı tipleri tercih edilmelidir.

Doğu ve güney bölgelerimizde Üniversite açılmasına ve Üniversite bulunan yerlerde icabeden müesseselerin yapılması suretiyle birer Üniversite sitesi kurulmasına taraftarız.

Liselerle yüksek okullarda ehliyet ve liyakat gösteren seciyeli ve memlekete bağlı ve itina ile seçilmiş gençlerden devlet hesabına kabil olduğu kadar çok okuyucuların müterakki yabancı memleketlere gönderilerek memleket ihtiyacına göre yüksek ihtisas sahibi olmalarını ve bunların ciddi murakabeye tabi tutulmasını temine çalışacağız.

Şehit çocuklarının devlet okullarında parasız ve yatılı olarak okutulmasını istiyoruz.

Kimsesiz ve yoksul çocuklara cemiyet yardım kollarını açmalı ve onların istidat ve kabiliyetlerine göre tahsil ve terbiyelerine yardım etmelidir.

MİLLİ KALKINMA PARTİSİ (MKP)

18 Temmuz 1945'te Nuri Demirağ, Hüseyin Avni Ulaş, Cevat Rifat Atilhan tarafından kurulan sağcı bir partidir. Devletçilik anlayışına karşı çıkan parti, çift meclis ve belediye başkanlarının halk tarafından seçilmesini savunuyordu. Kurucularından Nuri Demirağ 1954 seçimlerinde Demokrat Parti listesinden bağımsız milletvekili seçildi. 1958'de kongresini yapmadığından fesholdü.

Madde 19: Maarif (eğitim)de her şey ahlak ve milli anane esasına göre ayarlanacaktır. Öğrencilerin yetenekleri göz önünde bulundurularak her gencin öğretimine yeteneğine göre yön verilecektir.

Madde 20: Öğretimde **branşlaşma ortaokuldan sonra başlayacak** ve lise kısmına ait gerekli bilgiler meslek dersleriyle birlikte okutturulacaktır. Küçük sanayiye ait meslekler ilköğrenimden sonra başlayacak, bu küçük sanatlar hususunda istihsal (üretim) mıntıklarına göre meslek okulları açılacaktır.

Öğretmenler:

Madde 18: Öğretmen kitlesine, bütün teşrifatta layık oldukları en yüksek mevkii temin edilecek, aynı zamanda maddi refah bakımından-maişet (geçim kaygısı) düşüncelerinden kurtarılacaktır.

MİLLİYETÇİ ÇALIŞMA PARTİSİ (MÇP)

1986 Programı

Milli Eğitim, Milli Kültür ve Gençlik:

Milli eğitim faaliyetlerini, topyekün milli kalkınma gayret ve hamlelerimizin başlıca mesnedi sayarız. Milletimizin en kıymetli hazinesi insandır, yapılması tasavvur edilen herşey insan içindir ve ancak insanla mümkündür. İnsan yetiştiren kaynak da milli eğitimidir. Bu bakımdan milli eğitim mes'elesi, bizce bir varlık -yokluk mes'elesidir, hayati ehemmiyettedir.

Dünyada emsal olarak alınabilecek ciddiyetteki bütün eğitim öğretim uygulamaları, milli muhtevalıdır. Milli olmayan eğitim, ancak bir gaflet veya suikast eseri olabilir. Dünyanın her yerinde eğitimin muhtevası önce milli kültürdür. Mücerret bir topluluğun, mücerret insanını yetiştirmek şeklinde bir eğitim öğretim faaliyeti düşünülemez. Belli yani milli kültürü ile şahsiyet bulmuş bir topluluğun, belli özelliklerdeki ferdini uyumlu ve işe yarar bir şahsiyet olarak yetiştirmek bahis konusudur. Bu itibarla, dünyanın bütün ileri medeni ve şahsiyet sahibi milletlerinde olduğu gibi, Türk milli eğitiminin muhtevası da bütün zamanlar için her yerde geçerli olan evrensel değerlerle bezenmiş milli kültürümüzden ibaret olacaktır.

Büyük Atatürk'ün 10. Yıl Nutku'nda ifade ettiği gibi, «**Türkiye Cumhuriyeti'nin temeli Türk Kahramanlığı ve yüksek Türk Kültürüdür**». Bu sebeple milli kültürümüz, çağdaş gelişme ve hamlelerimizin de başlıca mesnedi olmak gerekir. Milli kültürümüzün

bütün inkan ve değerlerinin araştırılıp ortaya konulmasını, orjinal bir bütün olarak çağın şartları içinde beka ve inkişafının sağlanmasını, milli devletimiz için ifası zaruri bir vazife saymaktayız.

Yetismekte olan çocuklarımızı ve gençlerimizi, her türlü yıkıcı ve bölücü, kendi milletine yabancılaştırıcı fikir ve fiillerden korumak için milli kültür ve ilme müstenid milli bir müfredat programı mutlaka gerçekleştirilmelidir. Eğitim veren her derece ve kademedeki bütün okullar ve kültür yayıcı bütün vasıtalar, milli bir istikamete tevcih edilmelidir. Eğitim, öğretim ve kültür faaliyetleri, birer tefrika kaynağı olarak milletimizin aleyhinde kullanılamaz. Cumhuriyet maarifinin ruhu ve temel esprisi tevhid yani birlik'tir. Bu noktada eğitim, öğretim ve kültür faaliyetleri milli savunma tedbirleriyle bütünleşen bir hassasiyetin konusudur.

Milli eğitim faaliyetlerinin en mühim rüknü öğretmen ve öğretim üyesidir. ***Öğretmen ve öğretim üyelerimiz nasıl iseler, öyle öğrenci yetiştireceklerdir. Bu bakımdan önce öğretim elemanlarının milli ve ilmi bir çizgide iyi yetiştirilmesi ve mevcutların ıslahı öncelikli bir mes'ele teşkil etmektedir.*** Öğretim elemanları, milli kültürün, milli birlik ve bütünlüğün, milli şuur ve milliyetçiliğimizin vekili, kefil, ilk ve en mükemmel örnekleri olmak mecburiyetindedirler.

Eğitim öğretim faaliyetlerinin kalkınma gayret ve hamlelerimizin insan gücü talepleriyle mutlaka ahenkli hale getirilmesini şart saymaktayız.

Cumhuriyetin kuruluşundan bu yana çeşitli şekillerde kanun, yönetmelik ve mevzuatta çok güzel ifadelerde yer almış bulunan milli ve çağdaş eğitim anlayışının, tam ve kamil bir tatbikat halinde gerçekleştirilmesi, Partimizin başlıca iddia ve taahhütleri arasındadır. Bir yandan Türk vatandaşlarının ve Türk toplumunun refah ve mutluluğunu arttırmak, öte yandan milli birlik ve bütünlük içinde iktisadi, sosyal ve kültürel kalkınmayı desteklemek ve hızlandırmak ve nihayet Türk Milletini çağdaş medeniyetin yapıcı, yaratıcı, seçkin bir ortağı yapmak hedefine doğru, milli eğitim ve kültür faaliyetlerini mutlaka, ilmi, milli bir tatbikat halinde gerçekleştireceğiz.

Milli Eğitim faaliyetlerinin teknik eğitim ve öğretimi ağırlık verilerek tanzim edilmesini milli ihtiyaçlarımız gereği sayarız.

Milli Kültür değerlerimiz araştırılması, tanıtılması ve kitlelere benimsetilmesi için özel düzenlemeler yapılacaktır. Türk Kültürüne, edebiyat, sanat hayatımıza milli çizgide büyük faydalar sağlayabilecek yayıncı yapan yayınevleri ile yazarları devletçe maddi ve manevi olarak desteklenecektir.

Türk gençliğinin Anayasada belirtilen Milli hedefler, ülke gerçekleri, milli eğitim temel kanunu çerçevesinde yetiştirilmesine azami gayret gösterilecektir. Gençliğimiz, Milli şuur ve ülkülerini bilen Milli kültür değerlerine ve milli tarihine saygılı, örf adet gelenek ve göreneklerini bilen, yaşayan ve geliştiren Büyük Atatürk'ün verdiği vazife olan Cumhuriyetin sahibi ve koruyucu olduğunun şuurunda, müsbet ilim ve her türlü teknik bilgi ile dolu millete faydalı milliyetçi düşüncelerle mücehhez, Atatürk ilkelerine sadık kişiler olarak yetiştirilecektir.

MİLLİYETÇİ HAREKET PARTİSİ (MHP)

Eğitim (Program Taslağından)

Milliyetçi Hareket Partisi olarak *eğitimi Türkiye'nin tartışmasız en önemli sorunu olarak kabul etmekteyiz*. Şu anda hayatın bütün alanlarında karşılaştığımız problemlerin çözülmesi, konulan hedeflere ulaşılabilmesi, eğitim sorununun halledilmesine bağlıdır. Türkiye, hedefleri, stratejileri ve yöntemleri iyi ve isabetle tanımlanmış bir Milli Eğitim politikasını ciddiyetle uygulamak mecburiyetindedir. Eğitim sorunu çözülmeden Türkiye'yi kalkınmış, güçlü, müreffeh bir ülke ve millet haline getirmek mümkün değildir.

Türk Milli Eğitim Politikasının hedefleri şunlardır:

Milli kültürüne, tarihine, geleneklerine, milletinin bütün değerlerine inanan ve bunlara sahip çıkan, milletini yüceltmeyi ülkü olarak benimsemiş, kişilikli, hoşgörülü sahibi, demokrat toplumsal dayanışma ve bütünlük fikrine inanmış Müslüman-Türk insanı yetiştirmek,

Çağın en son bilgileri ile donatılmış, yeni teknolojileri özümseyen ve/veya teknoloji üretebilen, uzmanlık alanında bütün dünyada rekabet edebilecek, yaratıcı ve girişimci insan yetiştirmek.

Bu hedeflerden ilki Türk Milleti'nin üstün özellikleri ile milletler camiasında yerini almasını, ikincisi ise güçlü ve müreffeh Türkiye hedefine varılmasını sağlayacaktır.

Bugün Türk eğitim sistemi çökmüştür. Yukarıdaki hedeflere varılabilmesi için radikal bir reform gerekli hale gelmiştir. Geçmiş siyasi iktidarların büyük ihmali ile ortaya çıkan bu kötü tabloyu değiştirmek, Türk Milleti'ni bilgi çağına ulaştıracak stratejileri belirlemek ve bunları ciddiyetle uygulamak kararlılığına sahip parti Milliyetçi Hareket Partisidir.

Yukarıdaki hedeflere varmak için;

Bugün çağın gereklerine uygun hizmet üretemeyen Milli Eğitim Kuruluşları Özel Sektör, Vakıf kuruluşları ve Kamu Sektörü iş birliği ile reorganize edilerek çağın gereklerine uygun, kaliteli eğitim veren kuruluşlar haline getirilecektir.

Eğitim ve öğretim UYGULAMA ve ARAŞTIRMAYA yönelik olarak iki ayrı dala ayrılacak ve bu şekilde insan kaynaklarımızın çok daha verimli kullanılması sağlanacaktır. Bu sayede toplumun ihtiyaç duyduğu kaliteli iş gücü çok daha hızla yaratılacaktır.

Temel eğitim en kısa sürede 8 yıla çıkarılacak ve mecburi olacaktır. Bunun arkasından mecburi eğitimin 12 yıla çıkarılmasının hazırlıkları başlayacaktır. 4 yıl daha çocuklarımıza temel eğitim üstünde onları uzmanlık sahibi yapabilecek kısa sürede üretken, kalifiye ve verimli bir insan haline getirebilecek eğitimin verilebilmesi gündeme getirilecektir.

Okul öncesi eğitim yaygınlaştırılacak ve teşvik edilecektir.

Bilgisayar okuryazarlığı hızla tüm topluma öğretilecek ve *temel eğitime dahil edilecektir.*

Ezberciliği değil araştırmacılığı ve yaratıcılığı hedefleyen müfredat değişikliği yapılacaktır ve hızla hayata geçirilecektir.

Orta öğretimi tamamlayan her öğrenci en az bir yabancı dili öğrenecektir. Ancak, **yabancı dille eğitime son verilecektir.**

Bu müfredat değişikliği aynı zamanda çocuklarımıza Türk kültürünü, dilini, Türk kültürünü, dilini, Türk tarihini, gelenek ve göreneklerini doğru öğrenme imkanını sağlayacak yönde olacaktır.

Özel eğitim görmesi gereken gruplar ve özellikle zeka seviyesi yüksek olanlar tespit edilerek bu öğrencilerin gerektiği gibi eğitimleri sağlanacaktır.

Yapılacak bu reorganizasyonla öğretmenlerimizin çağdaş hayat standardına ve gelir seviyesine kavuşmaları sağlanacaktır. Öğretmenlik tekrar özenilen ve hedeflenen bir meslek haline getirilecektir.

Okul öncesinden başlayarak üniversite eğitimine kadar hizmet verecek eğitim kurumlarının özel sektör ve vakıflar tarafından kurulmaları teşvik edilecektir.

Devlet ve yerel yönetimler özellikle Büyük Şehirler gibi arsa fiyatlarının çok yüksek olduğu yörelerde arsa tahsisi yapacak ve bu arsalar eğitim kuruluşlarına uzun süreli kiraya verilecektir. Bu sayede Vakıf ve özel okul yatırım maliyetleri aşağıya çekilerek nihai ücretin düşük olması sağlanacaktır.

Milli Eğitim Bakanlığı tüm eğitim kuruluşları üzerindeki tek denetim mekanizması haline getirilecek ve bakanlığın tek görevi denetlemek ve yol göstermek olacaktır.

Bir taraftan Özel Sektör ve Vakıf Sektörü bu alanda yatırım yapmaya teşvik edilerek, diğer taraftan da Devlet Okullarını reorganize edilerek daha geniş kitlelere daha kaliteli eğitim sunulması sağlanacaktır.

Devlet okullarındaki bu reorganizasyonumuz yeni kaynak yaratmayı, kaynakları verimli kullanmayı, fırsat eşitliğini ve adaleti sağlamayı amaçlamaktadır. Bu reorganizasyonumuzun iki ana teması yeni kaynak yaratmak ve rekabete açık bir ortamda yaratılan bu kaynakların verimli kullanılmasını sağlayacaktır.

Devlet okullarının, Vakıf okullarının ve özel sektör okullarının daha verimli, çağdaş ve dinamik bir değişim içinde olması Türk milletine çok kısa vadede önemli gelişmelerin kapısını açacaktır. Bu gelişme bizim bilgi çağını yakalayabilecek kalitede beyin üretmemizi sağlayacak ve geçmişte yaptığımız hatayı tekrarlamayarak bilgi çağını yakalayacağız.

Elbette bu yeni **Milli Eğitim Politikası son derece radikal değişiklikleri içermektedir. Tutucu ve rahata alışmış populist çevreler bu değişikliklere itiraz edeceklidir.**

Biz Milliyetçi Hareket Partisi olarak politikalarımızı kararlılıkla savunacağımızı ve Türk Milleti'nin yüksek menfaatlerini korumak için gerekli siyasi iradeyi göstereceğimizi taahhüt ediyoruz.

Milliyetçi Hareket Partisi Yüksek öğrenim alanındaki bütün sorunları çözmekte kararlıdır.

Orta öğretimde yapılacak düzenlemeler, yüksek öğretim alanında kaliteden fedakarlık yapılmaksızın sağlanacak kapasite artışı ile Üniversiteler önündeki yığılma giderilecek ve yüksek öğretimdeki okullaşma oranı yükseltilecektir.

Yüksek öğretim kurumlarının ülkenin ihtiyaçlarına uygun şekilde stratejik anlamda yönlendirilmesi mali ve idari açıdan denetlenmesi dışında özerklikleri güçlendirilecektir.

Üniversitelerin yurt sathına dengeli bir şekilde yayılması teşvik edilirken yeni kurulacak üniversitelerin alt yapı ve öğretim kadrosu açısından yeterli olması, uluslararası ölçülerde eğitim ve öğretim yapması temin edilecektir. Üniversiteler, yüksekokullar ve üniversite öğretim üyeleri arasında rekabete dayanan bir ortamın yaratılması için gerekli düzenlemeler yapılacaktır.

Üstün zekalı gençlerimize eğitim ve öğretim verecek özel bir yüksek öğretim kurumu oluşturulacak, bu kurumda en üst düzeyde öğretim ve araştırma yapılması sağlanacaktır.

Gerçekten ihtiyacı olan yüksek öğretim öğrencilerinin tamamına yeterli burs verilecek yurt ihtiyaçları karşılanacaktır.

Bütün bilim alanlarında önemli ve son gelişmeleri içeren temel eserlerin sistemli ve en hızlı şekilde dilimize çevrilip yayımlanmasını gerçekleştirecek bir kurum oluşturulacak ve bunun için yeterli kaynak tahsis edilecektir.

Yüksek öğretim politikası Milli Eğitim, Bilim ve Teknoloji Politikamızın ilkeleri ile bütünlük içinde yürütülecektir.

MÜSTAKİL TÜRK SOSYALİST PARTİSİ

19.9.1948'de İstanbul'da yazar Arif Oruç, Nedim Celal, Nurettin Kırılı, İ. Vefik Belendir tarafından kuruldu. Daha sonra kapatıldı.

Maarif siyaseti

Resmi ve hususi müesseseler memur ve müstahdemlerinin ihtiyaçları olduğu gibi, öğretmenlerin de mesleki hak ve menfaatlerini korumak için meslek sandıkları kurmalarını teşvik ve sendikalar kanununa lazım gelen maddelerin ilavesini tervec ederiz.

İlk tahsil çocuklarına istisnasız okuma ve yazma vasıtaları mahalli belediye, hususi muhasebe ve devlet Eğitim Bakanlığı bütçesinden ayrılacak tahsisatla meccanen temin edilmelidir.

Din meselesine layık olduğu ehemmiyeti veririz. Lüzumlu mıntıklalarda öğretmeni, imam ve hatip ihtiyacını karşılayacak kurslar açılmasını, münasip vilayetlerde din liseleri teminini ve bir ilahiyat fakültesi kurulması işini, devlet siyaseti dışında ve tamamen hususi mahiyette teşvike tabi tutacağız. Bunların bütçelerinin devlet bütçesinden ayrı mambalar bulunması yolu ile tanzimini esas tutarız. Hayır cemiyetleri ve devletten ayrılması lazım gelen evkaf kaynakları bu aradadır. Bunların sağlanmasında Türk milletinin manevi kalkınması adına faydalı görmekteyiz.

İzmir, Konya, Adana, Diyarbakır, Trabzon ve Sivas'ta şimdilik birer teknik lise açılması fikirlerini desteklemeğe çalışacağız.

Köy mekteplerinin planlı güdüm takip edebilmesi ve devlet bütçesinden ayrılacak %7,5 pay kalkınma tahsisatından münasip miktarın köy mektepleri inşaatına sarfına temin etmeğe baş vazife addederiz.

Köylüden salgın halinde alınacak para yerine her köyde muayyen bir sahanın müştereken ve imece usulü ile ekilmesini ve alınacak mahsulün köy mektepleri inşaatına sarf edilmesini de doğru buluruz.

Her vilayette ziraat, meslek ve sanat mektepler bakılmasına ve bunların en teknik ve asri vasıtalarla techizine çalışmağı hedef tutarız.

MÜSTAKİLLER BİRLİĞİ

5.4.1950'de İstanbul'da Hazım Dağlı, İsmail Hami Danişmend, Fuat Demiroğlu, Akif Erdemgil, Hüsnü Emir Erkilet, M. Semuh Günur tarafından kuruldu. Kurucularının çoğu emekli subaydır.

Manevi bünyemizin yeniden kurulmasına ve gençliğe milli bir ideal telkinini en büyük hedef ittihaz etmesi lazım gelen maarif siyasetinin istikrarını temin için azası azledilmez bir (Yüksek Maarif Meclisi) teşkil edilmesi; milli tarih, din ve ahlak derslerinin orta tedrisatta mecburi tutulması; devletin ilme müdahalesine ve bu yüzden çıkan milli kültür buhranına nihayet verilmek üzere her türlü siyasi tesirlerden masun bir akademi tesisiyle dil ve tarih kurumlarının ilgası.

ÖZ DEMOKRATLAR PARTİSİ

27.08.1948'de Afyon'da H.Hilmi Bozca, H.Kaşif Tiryakioğlu, Y.Mazhar Eren tarafından kuruldu. Kendini feshederek 9.8.1949'da Millet Partisine katıldı. Parti programında eğitim-öğretime yer verilmedi.

ÖZGÜRLÜK VE DAYANIŞMA PARTİSİ (ÖDP)

(Kuruluş tarihi 21 Ocak 1996)

Tüm eğitim kurumlarında *müfredattaki şoven ve ırkçı anlayışlar ayıklanmalı*; Türkiye'nin tarihi ve toplumsal yapısı konusunda ırkçılığa dayalı öğretime son verilmelidir.

Devlet okullarından din eğitimi dersleri kaldırılmalıdır. 8 yıllık laik bir temel eğitimin yanısıra, laik ve bilimsel eğitim kamuya ait bütün öğrenim kurumlarından zorunlu kılınmalıdır.

Din eğitimi ve öğretimi, ibadet yerlerinin bakım ve onarımı, dinsel eğitim fonları ve kadrolarının sağlanması mezhep, cemaat ve kişilerin kendilerine bırakılmalıdır.

REFAH PARTİSİ (RP)

1986 Programı

Milli Eğitim ve Öğretim

Milli eğitim politikamızın, yurt kalkınmasına ve bu kalkınmanın doğurduğu ihtiyaçlara cevap verecek şekilde; bütün kalkınma planları ve bu konulardaki yurt ve dünyada meydana gelen yeni gelişmeler gözönünde tutularak planlanması ve bu planlama neticesinde eğitim müesseselerinin yeniden şekillendirilmesi gerektiğine inanıyoruz.

Bu planlama aynı zamanda Anayasanın Devlete görev olarak verdiği ferdin manevi eğitim ve gelişmesine ait şartları hazırlama hedeflerine göre tanzim edilecektir.

Millîtimizin medeniyet ve teknoloji yarışında örnek bir düzeye erişmesi maddeten ve manen gelişmesi ancak eğitim yoluyla sağlanabileceğinden, bu gelişmeyi bugüne kadar gereği gibi sağlayamamış olan, nazari yurt ve dünya gerçeklerinden kopmuş ve uzak kalmış, faydasız, zaman kaybına sebebiyet veren uygulamalar tespit edilmeli ve değiştirilmelidir.

Eğitim politikası sadece ithal malı ilim, araştırma ve nazariye getiren bir mekanizma olmak yerine; ilimlerin kaynağını kendi bünyesinde taşıyan, geliştiren ve millet hizmetlerine sunan müstakil, şahsiyetli, ilim ve kültür faaliyetlerinin mihrakı haline getirilmelidir.

Eğitimde, öğretmene, hocaya ecdadımızın verdiği ulvi mevkiyi hem fikir planında hem saygı planında vermek ve hem de maddi refah bakımından mesleğe layık yeni düzenlemeler getirmek şiarımız olacaktır.

Gençlerimizin hem fikren gelişmesi ve hem de boş zamanlarını iyi değerlendirerek millet ve memleketi daha yakından tanımaları ve aynı zamanda bedenlen gelişmeleri için bütün bu gayeleri gerçekleştirecek bir uygulamadan yararlanmaları sağlanacaktır.

Gençliğimizin eskiden olduğu gibi kısmen de olsa, anarşik olaylara kaymamaları için yıkıcı ideolojik cereyanlara karşı bir fikri muafiyete kavuşturulması, bu maksatla anarşinin evveleminde fikir planında yok edilmesi maksadıyla dünya şartları göz önünde tutularak **bilinçlendirilmesi ve milli ve manevi değerlerimizle takviye edilmesi gereğine inanıyoruz.**

Din eğitiminde aydın din alimi kadrosu yetiştirilerek ihtiyaçlarının karşılanması din görevlilerinin terfih edilmeleri ve sayı bakımından milletimizin ihtiyacını karşılayacak seviyeye eriştirilmesi lüzumuna inanıyoruz.

Din eğitimi manevi gelişmemizin temeli olduğu gibi yeni nesillerin hizmetinde bulunacağı asıl milletimizin manevi hasletleriyle de yakından tanınmasına ve yapacağı hizmetlerde başarılı olmasına yardımcı olacaktır.

Din eğitimi, milli kalkınma hamlelerinde milletimizin manevi potansiyelinin harekete geçmesine ve bu hamlelere hız verilmesine müncer olacak şekilde ve şartlara kavuşturulmalıdır.

Yaygın din eğitimi dinin aynı zamanda istismarına imkan bırakmayacak bir şuur ve bilincin teessüsüne amil olmalıdır.

SERBEST DEMOKRAT PARTİ

09.08.1947'de İzmir'de Nazmi Akad, Hulusi Tan, Cevdet Öktem, Bedrettin Yazıcı, Ahmet Yenişehirli, Hüseyin Yazgan, Cavit Ernişli tarafından kuruldu. 7.6.1949'da kendi kendini feshetti.

SERBEST, LAİK CUMHURİYET FIRKASI (SCF)

12 Ağustos 1930'da Paris Büyükelçisi Ali Fethi Okyar tarafından **"Büyük Gazimiz Mustafa Kemal Hazretlerinin Teşvik ve tasvibiyle"** kurulur. (F. Okyar'ın Ankara Valiliğine verdiği dilekçeden) Parti **"Gazi Hazretlerine karşı siyasi mücadeleye girmeyeceğini"** kuruluş dilekçesinde belirtir.

Cumhuriyet Halk Fırkasına karşı olanlar parti saflarına doluşurlar. Fethi Bey'in olaylı "İzmir Gezisi"ndeki toplanan kalabalıklar M.Kemal'i ürkütür. Fethi Bey'den partisini kaptaması Atatürk'ün manevi kızı Sabiha (Gökçen) aracılığı ile istenir. Fethi Bey'de 17 Aralık 1930'da İçişleri Bakanlığına verdiği dilekçede **"M.Kemal'le karşı karşıya gelmemek için partisini feshettiğini"** açıklar.

11 Maddelik parti programında **eğitim-öğretim ve öğretmenlere yer verilmez.**

SOSYAL ADALET PARTİSİ (SAP)

13 Eylül 1945'te İstanbul'da İhsan Temelveren, Ziyeti Temelveren ve M.Zeki Korgünel tarafından kuruldu. Cumhuriyetçi, Demokrat, Sosyalist ve Devletçi olduğunu belirten parti gerçek sosyalistlerden kendini şöyle ayırt ediyordu: "Bu itibarla partimizin siyasi rengi toz pembe olup, kırmızı veya kızıl değildir." (Nizamnameden)

Eğitim-Öğretim ve Öğretmen konusu Programlarında yer almadı.

SOSYAL DEMOKRASİ PARTİSİ (SODEP)

Program 1983

Eğitim

Eğitim insanın düşüncesini, kişiliğini ve yeteneklerini geliştirirken, ona bilgi, hüner ve dünya görüşü aktararak, kişinin toplumsallaşması, toplum düzeninin gelişerek sürdürülmesi işlevini görür. Bir toplumun oluşumu ve varlığını sürdürmesi için gerekli olan bu işlev salt eğitim kurumlarınca yerine getirilmez. Aileden işyerine, meslek örgütlerine kadar uzanan kurumlar zinciri içinde birbirini tamamlayarak gerçekleşir. Bu nedenle Parti, eğitimin zaman içinde sürekliliği ile örgün ve yaygın eğitimin bütünlüğü ilkelerini benimser.

Parti, Türkiye'de eğitim düzenine toplumsal yapının özelliklerinin önemli sınırlamalar getirdiğini görür. Türkiye'de üretici güçlerin yeterince gelişmemiş olması, ithal edilen bir teknolojiyle kalkınmaya çalışılması, dengesiz gelir dağılımı modern örgütlü işlerle örgütlenmemiş işleri birarada bulandıran bir ekonomik yapı, köyle kent arasında ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farkları ve diğer yapısal nedenler bu sınırlamaları doğurur. Parti, eğitim politikasının, bu etkiler bilinerek, kalkınma politikasıyla birlikte bir bütün olarak ele alınmasını gerekli görür.

Parti, bu yapısal sınırlamaların eğitimdeki fırsat eşitliğini kaldıracağını ve eğitimin toplumsal bütünleşmeyi sağlamak işlevini güçleştireceğini bilerek;

— eğitimin her yaşta, herkese açık olmasına,

— eğitimin pahasının bundan yararlanmak isteyenlerin ekonomik olanaklarını aşmamasına, özen gösteren bir eğitim politikası izleyecektir.

Parti, eğitimin ana okuldan yüksek öğretime kadar uzanan örgün ve yaygın eğitimi de içeren bir kapsamda, ülkenin üretim, insangücü ve eğitim sistemlerinin niceliksel ve niteliksel bakımdan uyumunu sağlayacak bir biçimde planlanmasını öngörür.

Parti, bu tür bir eğitim planlamasının sonuçlarıyla tutarlı olarak;

— eğitim kurumlarının yurdun her köşesine yaygınlaştırılması,

— mesleki ve teknik eğitimin eğitim sistemi içinde görece ağırlığının önemli ölçüde artırılması,

— yaygın eğitimden etkin bir biçimde yararlanılması,

— hem eğitimin uygulamayla ilişkisini güçlendirmek, hem de topluma maliyetini düşürmek için okul-işyeri ortaklaşa eğitimine önem verilmesi gereğine inanır.

Partinin gözünde öğretmen toplumun mimarı, geleceğin güvencesidir. O nedenle **öğretmeni bu önemli işlevine uygun bir saygınlığa ve olanaklara kavuşturmayı, Parti görev sayar.**

Parti, yüksek öğretim işlevinin özerk üniversiteler eliyle yerine getirilmesini öngörür. Üniversite öğretim elemanlarının bilimsel çalışma ve araştırmaları, öğrenim ve eğitimi, yan tutmadan, hiçbir endişeye kapılmadan özgürce yapabilmeleri için, herşeyden önce kendilerinin mesleki güvenceye sahip kılınmalarını gerekli görür. Üniversiteler, ülkenin içindeki ve dışındaki bilimsel hareketleri izlemek ve incelemek, toplumun sorunları ve gerçekleri üzerinde bilimsel araştırmalar, değerlendirmeler ve eleştiriler yapmak, böylece, ülkenin bilimsel, teknik, ekonomik, sosyal, kültürel, hukuki gelişmesine katkıda bulunmak zorundadırlar. Bugünün ötesine geçemeyen, ülkedeki gelişmeleri izleyip eleştiremeyen, bilimsel verileri özgürce yorumlama ve yayınlama gücü olmayan, sadece olanı öğretmekle yetinen, yaratıcılık gücünden yoksun kuruluşlar Üniversite işlevini gerçekleştiremezler.

Parti, toplumsal talebi karşılamakta üniversitelerin niceliksel açıdan karşı karşıya oldukları soruna verdiği önem kadar eğitimin niteliğine de önem vermektedir. Türkiye’de talebin baskısı dolayısıyla, bir yandan üniversiteler sayıca yeterli öğretim kadrosu yetiştirilmeden hızla arttırılırken, öte yandan ekonomik ve yönetsel nedenlerle üniversiteler, yetişmiş öğretim üyelerini hızlı bir biçimde kaybetmektedir. Bu nedenle, Parti, üniversitelerde öğretim üyesi kaybının durmasını sağlayacak ve üniversiteleri öğretim üyesi açısından güçlendirecek her türlü önlemin alınmasını gerekli görür.

Parti, üniversite eğitiminin, dar meslek bilgilerine hapsolmayan, dünyaya hoşgörülle bakabilen, özgür düşünebilen, dünyadaki sanat ve kültür gelişmelerinden haberi kişiler yetiştirmesi gerektiğine inandığından, özellikle bölgesel üniversitelerde *program dışı faaliyetlerin düzenlenmesine, üniversitelerin kentlin bir kültürel faaliyet merkezi haline gelmesine önem verir.

SOSYAL DEMOKRAT HALKÇI PARTİ (SHP)

1985 Programı

Eğitim

Eğitim, insanın düşüncesini, kişiliğini ve yeteneklerini geliştirirken, ona bilgi, hüre ve dünya görüşü aktararak, kişinin toplumsallaşması, toplum düzeninin gelişerek sürdürülmesi işlevini görür. Bir toplumun oluşumu ve varlığını sürdürmesi için gerekli olan bu işlev salt eğitim kurumlarınca yerine getirilmez. Aileden işlerine, meslek örgütlerine kadar uzanan kurumlar zinciri içinde birbirini tamamlayarak gerçekleşir. Bu nedenle SHP, eğitimin zaman içinde sürekliliği ile örgün ve yaygın eğitimin bütünlüğü ilkesini benimser ve eğitimi devletin görevlerinden sayar.

SHP, Türkiye’de eğitim düzenine toplumsal yapının özelliklerinin önemli sınırlamalar getirdiğini görür. Türkiye’de üretici güçlerin yeterince gelişmemiş olması, ithal edilen bir teknolojiyle kalkınmaya çalışması, dengesiz gelir dağılımı, modern örgütlü işlerle örgütlenmemiş işleri birarada bulunduran bir ekonomi yapısı, köyle kent arasında ve bölgeler arasındaki gelişmişlik farkları ve diğer yapısal nedenler bu sınırlamaları doğurur. SHP, eğitim politikasının, bu etkileri bilerek, kalkınma politikasıyla birlikte bir bütün olarak ele alınmasını gerekli görür.

SHP, yurdun her yöresinde tüm çocukların ve gençlerin eşit olanaklar içinde olduğu, bilime dayalı, düşündürücü, bilinçlendirici, *laik ve demokratik bir eğitim öngörür.*

SHP, yapısal sınırlamaların eğitimdeki fırsat eşitliğini kaldıracağını ve eğitimin toplumsal bütünleşmeyi sağlamak işlevini güçleştireceğini bilerek;

- Eğitimin her yaşta, herkese açık olmasına,
- Eğitim sistemi içinde ayrıcalıklı kurumlar oluşmamasına, özen gösteren bir eğitim politikası izleyecektir.

Parti, eğitimin ana okulundan yüksek öğretime kadar uzanan örgün ve yaygın eğitimi de içeren bir kapsamda, ülkenin üretim, insangücü ve eğitim sistemlerinin niceliksel ve niteliksel bakımdan uyumunu sağlayacak bir biçimde planlanmasını öngörür.

Çağdaş uygarlık düzeyine uygun bir toplum olmanın ön koşullarından biri olan sağlıklı kuşaklar yetiştirmek için büyüme çağındaki çocuklarımızın dengeli ve yeterli beslenmesini ve ruhsal bakımdan sağlıklı olmasını sağlayacak bir biçimde okul öncesi eğitimi yapacak çocuk yuvaları, çalışan annelerin gereksinimlerini de karşılayacak biçimde yaygınlaştırılacak ve devletin, iş yerlerinin ve başka ilgili kuruluşların etkin katkılarını sağlayacaktır.

SHP, bu planlamada eğitim kurumlarında yetiştirileceklerin sayısı kadar toplumda oluşan eğitim talebini ve eğitilenlerin kullanılma biçimini de yönlendirmeye çalışan çok yönlü bir yaklaşımı zorunlu görür.

SHP, bugünkü genel ve tekdüze eğitim sisteminin meslekleşmeyi çok geç bir aşamaya ertelenmesinin sakıncalarını ve üniversite kapısındaki yığılmaların sıkıntılarını gidermek amacıyla, temel eğitimden sonraki lise düzeyinde, öğrenciye meslek edinme olanağı sağlayacak yeni bir eğitim programlaması ve düzenlemesinin gereğine inanır.

SHP, bu tür bir eğitim planlamasının sonuçlarıyla tutarlı olarak;

- Eğitim kurumlarının yurdun her köşesine yaygınlaştırılması,
- Mesleki ve teknik eğitim sistemi içinde görece ağırlığının önemli ölçüde artırılması,
- Yaygın eğitimden etkin bir biçimde yararlanılması,
- Hem eğitimin uygulamayla ilişkisini güçlendirmek, hem de topluma maliyetini düşürmek için okul-işyeri ortaklaşa eğitimine önem verilmesi gereğine inanır.

SHP'ye öğretmen toplumun mimarı, geleceğin güvencesidir. O nedenle **öğretmeni bu önemli işlevine uygun bir saygılığa ve olanaklara kavuşturmayı görev sayar.**

• SHP, yüksek öğretim işlevinin özerk üniversiteler eliyle yerine getirilmesini öngörür. Üniversite öğretim elemanlarının bilimsel çalışma ve araştırmaları, öğrenim ve eğitimi, yan tutmadan, hiçbir endişeye kapılmadan özgürce yapabilmeleri için, herşeyden önce kendilerinin mesleki güvenceye sahip kılınmalarını gerekli görür. Üniversiteler, ülkenin içindeki ve dışındaki bilimsel hareketleri izlemek, toplumun sorunları ve gerçekleri üzerinde bilimsel araştırmalar, değerlendirmeler ve eleştiriler yapmak; böylece, ülkenin bilimsel, teknik, ekonomik, sosyal, kültürel, hukuki gelişmesine katkıda bulunmak zorundadır. Bugünün ötesine geçemeyen, ülkedeki gelişmeleri izleyip eleştiremeyen, bilimsel verileri özgürce yorumlama ve yayınlama gücü olmayan, sadece olanı öğretmekle yetinen, yaratıcılık gücünden yoksun kuruluşlar Üniversite işlevini gerçekleştiremezler. Bu yapılanmanın giderilebilmesi için gerekli örgütsel ve yapısal olanaklar sağlanmalıdır.

SHP, toplumsal talebi karşılamakta üniversitelerin niceliksel açıdan karşı karşıya oldukları soruna verdiği önem kadar eğitimin niteliğine de önem vermektedir. Türkiye’de talebin baskısı dolayısıyla, bir yandan üniversiteler sayıca yeterli öğretim kadrosu yetiştirilmeden hızla artırılırken, öte yandan ekonomik ve yönetsel nedenlerle üniversiteler, yetişmiş öğretim üyelerini hızlı bir biçimde kaybetmektedir. Bu nedenle, SHP, üniversitelerde öğretim üyesi kaybının durmasını sağlayacak ve üniversiteleri öğretim üyesi açısından güçlendirecek her türlü önlemin alınmasını gerekli görür.

SHP, üniversite eğitiminin, dar meslek bilgilerine hapsolmayan, dünyaya hoşgörüle bakabilen özgür düşünebilen, dünyadaki sanat ve kültür gelişmelerinden haberi kişiler yetiştirmesi gerektiğine inandığından, özellikle bölgesel üniversitelerde program dışı faaliyetlerin düzenlenmesine, üniversitelerin kentin bir kültürel faaliyet merkezi haline gelmesine önem verir.

SHP, kitaplıkların toplumun kültür yaşamında önemli bir yere sahip olması gerektiğine inanmaktadır. Bu nedenle Halk kitaplıklarının yaygınlaşmasının yanısıra zenginleştirilmesi ve hizmetlerinin toplumun tüm kesimlerine yönelik olarak etkinleştirilmesini amaçlar. Çocuk kitaplıklarının temel eğitim kurumları ile eşgüdüm halinde ve diğer kültürel işlevleri de içerecek biçimde yeniden düzenlenmesini öngörür.

SHP, ödenekli ve özel tiyatroların devletçe desteklenmesi gereğine inanır. Sinema sanatının uluslararası etkinliğini de artıracak biçimde geliştirilmesi zorunluluğunu kabul eder. Bu bağlamda kamu ve özel film yapımlarının kullanımına açık bir Devlet Film Stüdyosu kurulmasını öngörür.

SHP, düşün ve sanat yapıtlarına yönelik her türlü ödenetim ve yasaklamaya karşıdır. Bu konuda mevcut yasakların da bütün sonuçlarıyla kaldırılmasından yanadır.

SOSYALİST BİRLİK PARTİSİ (SBP)

(Kuruluş tarihi 15 Ocak 1991)

Eğitim

Türkiye’de eğitim düzeni, eğitimi kendi çıkarları doğrultusunda halkımıza biçim verme aracı olarak gören hakim sınıflar iktidarınca yaz-boz tahtasına çevrilerek, sonunda işlemez hale getirilmiştir. *Müfredat programları gittikçe çağdışı kalmakta* ve tutarsızlaşmaktadır. Bazı sınırlı istisnalar dışında, eğitim düzeyi son derece düşüktür öğretim üyeleri, öğretmenler ve öğrenciler ağır maddi ve politik baskılar altındadır. Eğitim olanaklarının paylaşımında eşitsizlik hakimdir.

Sosyalist Birlik Partisi, Türkiye toplumunun dünyadaki değişim süreçlerine uyum sağlayabilmesi, bilimde ve teknikte hızlı gelişmelere ayak uydurabilmesi için çağdaş temellere dayalı, kalite düzeyi yüksek, akılcı ve özgürlükçü bir eğitim anlayışı ve pratiğini hayata geçirmeyi en önde gelen hedefleri arasında görür.

Bu doğrultuda, Sosyalist Partisi, temel eğitim, meslek eğitimi ve yüksek eğitim alanlarında, bütün yurttaşlar için gerçek fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik yapısal düzenlemelerin gerekli olduğunu vurgular.

Sekiz yıl zorunlu ilköğretimden başlayarak, parasız orta ve yüksek öğretim imkanının herkese sağlanması devletin en başta gelen görevlerinden biri olmalıdır.

Yetişkinlerin çeşitli özel konularda eğitim ve öğrenim ihtiyaçları karşılanacak, bütün çalışanlara yeni teknolojilerin gerektirdiği ek ve alternatif mesleki eğitim sağlanacaktır.

Her kademedeki eğitimin içeriği, kendi adına düşünen, yaratıcı bilimsel araştırmaya yatkın, dünyaya açık geniş temel kültürel ve bilimsel anlayışla donanmış, evrensel insanlık değerlerini özümsemiş, sorunlara çoğulcu anlayışla yaklaşan, çevre ve doğa bilincine sahip özgür yurttaşlar yetiştirmeye yönelik olmalıdır.

Bu amaçla;

1- Eğitim ve eğitimle ilgili yan faaliyetler için temel stratejiler ve genel standartlar merkezi planlama ile belirlenecek, uygulanmaları güvence altına alınacaktır.

2- **Eğitimin yurt çapında örgütlenmesi ve yönetimi** (öğretim kurumlarının açılması, öğretmen atamaları, özgül müfredat, mali kaynak sağlanması vb.) **yerel yönetimlerin** (Belediyeler, İl Genel Meclisleri, özel olarak oluşturulmuş "eğitim komisyonları", vb.) **iş i olacaktır.** Bütün bunların gerektireceği çok yönlü ve kapsamlı mali, idari yeniden düzenlemeler merkezi düzeyde yasama yoluyla gerçekleştirilecektir.

Bu düzenlemelerle birlikte, **Kürtlerin ana dillerinde eğitim görmeleri imkanı da sağlanmalıdır.**

Özel okullarda eğitim (ilk-orta-üniversite) yerel yönetimlerin ve kamunun demokratik denetimi altında yürütülecektir.

YÖK bütün uygulamalarıyla hepten kaldırılmaltı, üniversitelere ve üniversite dengi bütün eğitim kurumlarına tam ve gerçek özerklik tanınmalıdır.

Sosyalist Birlik Partisi, yurt içinde verimli ve insancıl çağdaş teknoloji üretiminin her bakımdan zorunluluk olduğu görüşüyle, bilimsel araştırma alanında girişim ve faaliyetlerin yurt çapında örgütlenmesine ve yürütülmesine gereken her türlü maddi ve düşünsel desteği sağlamanın genel eğitim stratejisinin ana eksenlerinden biri olması gereğini özellikle savunur.

SOSYALİST DEVRİM PARTİSİ (SDP)

1975 Canan Bıçakçı-Uğur Camkoçak-Kemal Nebioğlu-M.Ali Aybar tarafından kuruldu.

Eğitim

Ekonomik kalkınma ve ilerlemenin, bilimsel ve teknolojik ilerlemeye sıkı sıkı bağlı bulunduğu bilinmektedir. Böylece çağdaş eğitimin tabanda yaygın hale getirilmesi, bir de bu nedenle zorunlu oluyor. (İş-eğitim) sisteminin yurt çapında uygulanması ile emekçiler, emekçi çocukları da yeteneklerini sonuna kadar geliştirme olanağına kavuşacaklardır. Ve giderek kol ve kafa-emeği arasındaki çelişki ortadan kalkmaya başlayacaktır. Bilimin, felsefenin, sanat ve edebiyatın, beden eğitim ve sporun, emekçi yığınlarının yabancı olmadığı, gönüllerince yararlandıkları nesnelere haline gelmesi, kültürümüze taze bir kan, kökten gelen bir canlılık kazandıracaktır. Halkın yaratıcılığının, bilim, sanat, edebiyat, düşün alanlarında da yeni örnekleriyle karşılaşılacaktır.

TERAKKİPERVER CUMHURİYET FIRKASI (TCF) (İLERİCİ CUMHURİYET PARTİSİ)

17 Kasım 1924'te Cumhuriyet Halk Fırkasına Muhalif olanlar tarafından kuruldu. Kurucuları arasında Kazım Karabekir, Ali Fuat Cebesoy, Rauf Orbay gibi ünlü paşalar vardı. Parti "Demokrasi, Liberalizm ilkelerini benimseyen, din ve inanışlara saygılı" olduğunu belirtiyordu. Ancak Ebedi Şef "Muhalefet istemiyordu". Bu yüzden Doğuda çıkan Kürt isyanı (Şeyh Sait İsyanı) bahane edilerek çıkartılan "Takrir-i Sükun Kanunu" çerçevesinde "ayaklanmaya destek verdiği" gerekçesiyle 5 Haziran 1925'te kapatıldı.

Siyaset-i Maarif (Eğitim Politikası)

Madde 49-50-51-52-53-54 (Özetlenmiş olarak)

— Memleket çocuklarının çalışma yaşamında başarılı olması için gerekli olan bilgi, yetenek ve fazileti verecek bir Milli eğitim uygulanacaktır.

— *Fen ve ihtisas okulları açılacaktır.*

— *İlkokulların yönetimi yöresel olacaktır.*

— Şehit ve asker çocuklarının eğitimiyle daha yakından ilgilenecek. *Asker* (Subay) çocuklarının askeri okullara yerleştirilmesi sağlanacaktır.

— Öksüz Yurtları (Yetiştirme Yurtları) açılacaktır.

Parti programında öğretmenlere yer vermemiştir.

TOPRAK, EMLAK VE SERBEST TEŞEBBÜS PARTİSİ (TESTP)

30.9.1949'da İstanbul'da kuruldu. Kurucuları; S. İlmen, A. İlbay, N. Eğilmez, O. Nuri Gürler. Sonradan feshedildi. Parti "kiracı ve ev sahiplerini Moskova Radyosunun yıkıcı etkilerinden korumayı" da hedeflemiştir.

Milli Eğitim İşleri

Eğitim sistemimizde kültür birliğine taraftarız. Mülki, askeri, mesleki ve diğer bütün okullar kayıtsız ve şartsız olara Milli Eğitim Bakanlığına bağlanmalıdır.

İlk öğretim bütün memlekette yayarak her vatandaşı mecburi öğrenciliğe tabi tutarız. Köylerde, kasabalarda köylüye yarayacak ameli işçilik dersaneleri ve atölyeleri, kursları açmalıdır. Köy, levazimat ve imalatını köyde yapmak esasına göre hazırlık ve tedbirler alınır. Her köyün ilk okulunu köylü yapar. Her ilçe merkezinde en az bir orta okul açılır. Orta ve lise programları ve üniversiteler serbest kitap seçmek usulüne tabidir. Mekteplerde müzakere usulü tatbik edilir. Senede iki defa yazılı hususi imtihan yapılarak imtihan notları umumi imtihan, numaralarına tesir ettirilir.

Üniversitelerin bağımsızlığı tercih edilir. Talebe cemiyetlerin Dernekler Kanununa göre serbest teşekkülüne izin verilir. Üniversite talebesi devlet ve millet müesseselerinden faydalanmak imtiyazına malik olmalıdır. Yüksek tahsilde meccani ve leylî usullerin kaldırılmasına taraftarız.

Gençliğin kaynayan kanını müfrit tazyiklerle içine akıtarak zehir etmekte büyük zarar olduğuna inanıyoruz.

Spora lazım olan kıymeti veririz. Spor sahalarında toplanan gençlikle sıkı münasebet tesis ederek canlı ve sınırları sağlam, coşkun, enerjik ve kuvvetli bir gençlik yetiştirirken, bunlarda hürriyet sever halkçı barışçı ve centilmen bir ruh yaratmaya önem veririz.

Meslek okullarını, sanat ve hayat okullarını çoğaltmak ve her ilde Galatasaray Lisesi gibi lisan mektepleri açmaya çalışacağız.

İlmin, fennin ve güzel sanatların gelişmesinde ve bu istidatta olanları himaye ve teşvik ederek olgunlaştırmaya yarayan kütüphaneler, müzeler, sergiler, konservatuvar ve tiyatrolar vücutte getirmek, ilmi, fenni, ebedi mecmualar, dergiler, broşürler neşretmek ve bu gibi müteşebbislere yardımlar ve primler vermek, kısaca, vatandaşın kültür seviyesini yükseltecek müsbet tedbirleri almak hükümetin başlıca vazifelerinden olduğuna partimiz kanidir. İlmin, tekniğin ilerlemesini sağlayacak yüksek bilginlerden müstakil akademiler kurulur.

Türk dilinin yabancı kelimelerden kurtarılarak sadeleştirilmesini istiyoruz. Ancak halk diline girmiş ve Türkçeleşmiş olan kelimeleri çıkarıp uydurma kelimelerin kullanılmasına taraftar değiliz. Türk dilinin bir grameri olmalı ve dilimizin esaslı bir surette islahı ve zenginleştirilmesi işleri hükümetin tesirinden kurtarılmalıdır.

Üniversite rektörlüğüne bağlı bir serbest dil ve tarih şurası kurulacak dil işlerinin tetkik ve islahına taraftarız.

Yüksek öğretimi pek iyi notlarla bitirenlerin devlet hesabına Avrupa'da staj veya doktora yapmaları sağlanmalıdır.

Her meslekten her sene imtihanla Avrupa'ya talebe göndermek ve bunların iyi bir teşkilat tarafından murakabelerini temin eylemek lüzumludur. Tatil zamanlarında lise ve yüksek öğretim talebesinde arzu edenlerin Milli Eğitim teşkilatının nezareti altında iç vatan ve dış memleketlerde faydalı seyahatler yapmalarına yardım edilir.

İller, coğrafi vazifelerine göre mıntikalara ayrılarak bu mıntikalarda fakülteler ve enstitüler, sanat ve hayat okulları açılmasına ve bilhassa maarifçe geri kalan vatanın uzak ülkesini teşkil eden Şark illerinin bir kültür merkezi haline getirilmesine ehemmiyet veririz.

Milli Eğitim öğretmenlerini, vatan evlatlarını nurlandıran bu maarif olgusunu saygı ve sevgiyle layık görürüz. Parti bu sınıfın refah ve saadete kavuşmasını önemle takip edecektir. İlkokul öğretmenlerinin kadro mülahazasıyla işsiz bırakılmasına muhalifiz. İlk okul öğretmeni kabiliyetine göre eğitim teşkilatının en yüksek kademesine çıkabilmelidir.

TÜRK CUMHURİYET AMELE VE ÇİFTÇİ PARTİSİ

29 Eylül 1930'da Edirne'de Mimar-Mühendis Kazım Tahsin tarafından kurulmak istenmiş ancak komünist eğilimli olduğundan izin verilmemiştir.

TÜRK MUHAFAZAKAR PARTİSİ

8.7.1947'de İstanbul'da Cevat Rifat Atılhan, Şükrü İşdeğer, Behçet Demirgil tarafından kuruldu. Daha sonra feshedildi.

Maarif memleketimizin maddî ve manevî kalkınması için tek yoldur. Tahsilde ahlak esastır. Bugünkü tedris sistemi yerine istihsale matuf terbiye sistemi konacak ve çocuklara Türk tarihinin şerefli sahifeleriyle Türklüğün müstesna karakterleri aşılacaktır.

Öğretmenlerimiz her türlü geçim kaygısından azade olarak Devlet teşrifatının ön safında yer alacaklardır. Her nahiyeye merkezinde yedi sınıflı parasız ve yatılı bir ilk okul bulunacak ve o nahiyenin sakatları da dahil altı yaşını doldurmuş bütün çocukları bu okullarda hususi programlarla yetiştirilecektir. Bu okullarda muvaffakiyet öğretene zeki ve üstün kabiliyetteki çocuklar yüzde on nispetinde kaza merkezlerinde de parasız yatılı mekteplerde okuyacaklardır. Köylü çocuklarına köylerinden uzaklaşmamak ve baba ocaklarını şenlendirip zenginleştirmek ruhu aşılacaktır. Bütün milletçe: Genç nesilleri azimli ve sistemli programlarla muayyen bir ruh içinde yetiştirerek ecdadımızın cihana ün salan büyüklükleri seviyesine çıkarmak emelimizdir.

İrfan ordusunun başbuğları sayılan bütün ilk, orta, lise ve yüksek mektepler öğretmenleriyle Üniversite doçent, profesör ve ordinaryüs profesörleri hususi birer alamet taşıyacak, her yerde itibar göreceklerdir. Bunlara bütün nakil vasıtalarında en ucuz bir ücret ödeyeceklerdir. Tahsilde fakir talebe himaye edilecektir. Maarif sistemi pratik esaslara istinat edecek ve her beş senede bir kurulacak yüksek maarif şurasınca yeni tetkik ve tekemmüllere mevzu olacaktır. Yüksek tahsil gençlerinin memleketin büyük işleri başına geçmeleri için onlara imkanlar verilecektir. Böylece milli bünyede mevcut cevherlerin inhisarcılık, zümre kaygılarından kurtularak meydana çıkması ve yurdun yükselme ve kalkınmasına amil olması temin edilecektir.

TÜRK SOSYAL DEMOKRAT PARTİSİ

26.4.1946'da İstanbul'da Cemil Alpay, Mustafa Yıldız, H. Sadık Acarlı tarafından kuruldu. Sonra feshedildi.

Parti programında eğitim-öğretime yer vermemiştir.

TÜRK SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ (TSİP)

24.5.1946'da İstanbul'da Sabit Şevki Şeren, Fehmi Ünal, Orhan Taner tarafından kurulmuş 10.9.1948'de feshedilmiştir.

Milli terbiye ve talim ve tahsil işleri:

Bütün vatandaşların, milli, ahlaki ve dini ananelerimize, prensiplerimize, akidelerimize uygun olarak tam manasiyle insanlık vasıfları ile muttasıf, fert itibarıyla, sosyete itibarıyla, maddeten manen ve ruhen yükseltici ve yardımcı bir terbiye, talim ve tahsil sistemi takip edilmesi lüzumunu, sosyal ve siyasal varlığımızın temel taşı sayarız.

Çocuklarımızın yedi yaşından itibaren ilk, orta ve yüksek tahsillerini ikmal edinceye kadar dikkat ve ihtimamla yetiştirilmeleri «**tek terbiye ve tek tahsil**» sisteminin: sosyetemizin başlıca mesnedi, bunu temin ve tahsil etmek, ana ve babaların ve devletin müşterek vazifelerinin başlıcası, bulunduğu inaniyoruz.

İlk ve orta tahsil, tamamen bütün vatandaşlar için mecburi ve meccani olmalıdır.

Pek iyi derecede çalışanlar ahlak ve karakterleri mazbut olanlar yüksek tahsillerini ikmal edinceye kadar devletçe himaye edilmeli, tahsil masrafları deruhde olunmalıdır.

İlk okullar, ana kucağından sonra ilk terbiye ve tahsil yuvalarıdır. Çocuğun ilk sınıftan itibaren zeka ve kabiliyetinin inkişafına milli an'ane ve akidelerimize uygun olarak

yetişmelerine azami ihtimama gösterilmeli, okul idarelerince her ocuk için birer «*karakter fişi*» tutulmalıdır.

İlk okulları ikmal eden çocuklarımızın «karakter fişleri» esas tutularak mütehasıs muallim, profesör ve tabiplerden mürekkep, her çocuğun ana ve babalarının da iştirakiyle teşkil olunacak bir heyetçe, yapılacak tetkikat ve muayene neticesinde tanzim olunacak «İstiklal fişleri» çocuğun hayatında takip edeceği iş, sanat ve meslekin, esasa direktifi olmalı, orta tahsilin hangi branşlarını takip etmeleri gerektiği, böylece tayin ve tesbit olunmalıdır.

Çocuklarımızın, yüksek tahsillerini ikmal edinceye kadar sair ilimler ve fenlerle birlikte, onlara mvazi olarak bilhassa milli, ahlakı ve dini bilgilerle de mücehhez, metin ahlaklı ve imanlı yetişmeleri -hususı teşebbüs ve ellere bırakılmaksızın- Devletçe tahti temine alınmalı, sosyemizin selamet ve selabeti, layıklık ana prensibimizin zaruri bir icabı, yerine getirmelidir, kanaatındayız.

İlk ve orta tahsil gençliği, terbiye ve ahlakları üzerinde aksi tesir yapabilecek filmleri ve temsilleri gösteren sinemalara ve tiyatrolara ve sair eğlence yerlerine girmekte menedilmelidir.

İlk ve orta tahsil gençliğinin, sıkı bir disiplin altında terbiyeleri ve yetiştirilmeleri için, iyi ve kötü temayülleri, derslerine ve vazifelerine alaka dereceleri, sosyal ve moral durmaları: Okul idareleriyle aileler arasında sıkı bir iş ve elbirliği ile yakından takip edilmeli ve neticeleri «*aile - okullar arası dedektif gazetesi*» ile neşredilerek gerekli tedbirler alınmalıdır.

ocuklarının terbiye ve tahsillerine ve bakımlarına muktedir oldukları; halde, lakayıt kalan ana ve babaların bu hareketi, sosyemize karşı işlenmiş en ağır suçlardan sayılmalıdır.

Yüksek tahsil gençliği: Yüksel tahsil gençliğinin tahsillerine devamlarını kolaylaştıracak, devlet pansiyonlarından faydalanmaları muhtaç olanların en iyi derecede tahsillerine devam edenlerin iaşe ve ibateleri ve ders levazımı, devletçe temin olunmalıdır.

Devlet yardım ve himayesine mahzar olmalarına rağmen sıhhi mazeretleri haricinde çalışmayanlar, sınıfta kalanlar, her türlü yardımdan mahrum edilmekle beraber, gündüzleri genel iş sahalarında mecburi çalışmaya ve geceleri de «Halk yetiştirme ve yükseltme kurslar»na devama mecbur edilmelidirler.

Köylere kadar seyyar sinemalar, tiyatro heyetleri, konferansılar göndermek; «Halk yetişme ve yükselme gece kursları» açmak radyo koymak her türlü neşriyatı günü gününe takip edilebilmesi için «Genel okuma ve haber alma odaları» tesis etmek suretiyle, bütün vatandaşların genel ve mesleki bilgilerini arttırmalarına ve aydınlanmalarına yardımcı tedbirler alınmalı, mahalli idarelerce idare ve idame olunmalıdır.

Her yaştaki vatandaşların, bedeni inkişafları için çeşitli spor ve beden terbiyesi müesseseleri, köylere kadar herkesin istifadesine açılmalı, mahalli idarelerce idare ve idame olunmalıdır.

Beden terbiyesi, bütün tahsil gençliği için, mecburi bir vazife olmalıdır.

Bütün tahsil gençliğinin, çalışma saatleri haricinde ve genel tatillerde fikri ve bedeni dinlenmelerine ve eğlenmelerine yarar yetiştirici sinemalar ve tiyatrolardan faydalanmaları memleket içi ve dışı tetkik syahati yapmaları her çeşit atletizm ve spor hareketlerini

kolaylaştıracak vasatılar sahalar, salonlar açmak ve idame etmek mahalli idarelerin başlıca vazifelerinden olmalıdır.

Ulularımıza sevgi ve saygı: Binlerce yıllık tarihimiz boyunca gelip geçmiş ve bundan sonra gelecek milli kahramanlarımızla büyük halaskar ve inkılâpçılarımızla, şeflerimizle övünürüz isim ve resimlerini ve hatıralarını kalplerimizde ve en şerefli köşelerimizde sevgi ve saygı ile yaşatırız, meydanlara heykellerini dikeriz, milli ve vatani rollerini muvaffakiyetle ifa etmiş, imtisal numunesi, bahtiyar birer vatandaş olduklarını gelecek nesillere tanıtmak isteriz; yüksek ideallerinin tahakkukuna çalışırız, onların bir fani için en şerefli ve en yüksek bir makam olan kalplerimizde ve tarihimizde ebedileşen varlıklarını küçültecek her türlü tecavüzkar saygısızca söz, yazı ve hareketleri şiddetle takbih ederiz. Ancak bu fanilere değil, ebedi ve layemut milli varlığımıza, emsali kahramanların binlercesini sinesinde yaşatan asil ve namdar milletimize güvenir ve dayanırız.

Baha biçilmez hazineler teşkil eden milli eserlerimizle güzel sanatlarımızla dolu müzelerimizin iyi muhafazası herkesin tetkik ve temasına gururla açılması dağınık olanların tasnifi, tarihi araştırmalara ve hafriyata ehemmiyet verilmesi, meydana çıkarılmış ve çıkarılacak tarihi yerlerin kolayca gezilip, görülebilmesi için, seyyahları celbedici, memleketimizin tabii güzelliklerinin ve hayat kaynaklarının turistik bir hale getirilmesi, için hiç bir fedakarlıktan çekinilmemesi, kanaatındayız.

Beşer takatının üstünde bir gayret ve besalatele kazanılmış «milli istiklal mücadelemiz»in, munkarız ve Sevr muahedesiyle paylaşılmış Osmanlı İmparatorluğunun enkazı üstünde, bugünkü şerefli varlığımızı, hangi şartlar ve emekler altında kurduğumuzun tarihini, henüz kahramanları yaşarken, bütün mefahiriyle, cihana örnek olacak menkıbeleriyle, gelecek nesillerin önüne sermek zamanının çoktan gelip geçtiğine işaretle, bu büyük milli ve tarihi vazifemizin bir an evvel ifasına bütün gayretimizle çalışmayı, milli bir borç biliyoruz.

Milli talim ve terbiye ordumuz: Çocuklarımızın talim ve terbiyesi gibi en mühim ve en ağır vazife ve mesuliyetlerle mükellef, ihtisas sahibi, ilk, orta, yüksek olmak üzere üç derece içinde muallimlerden mürekkep bir «Talim ve terbiye ordusu» teşkilini, Milli Müdafaa Ordumuzun bir mütemmimi sayarız.

Milli talim ve terbiye ordumuzun, vatanın her köşesinde kayıtsız şartsız vazife ve mesuliyet yüklenebilecek bir seviyede yetiştirilmeleri ve vazifelerini bihakkin görebilmelerini kolaylaştıracak ve yardımcı, devlet lojmanlarından ve terbiye müesseselerinden ve devlet münakale vasıtalarından meccanen istifadeleri, tahtı temine alınmalıdır.

Bütün muallimlerin, profesörlerin dereceleri içinde, bilgi ve ihtisasları dairesinde terfih ve terfileri tahtı temine alınmalı ve idrai sebep ve bahanelerle azledilmemeli, Devlet hizmetlerinin ihtiyaç gösterdiği her hangi köy, kasaba veya şehirde istihdam edilebilmelidir.

Bugün muallimler ve Profesörler, sosyal ve siyasal ilmi fikir ve kanaatlarını serbestçe ifade ve neşretmekle beraber, bütün gençliğin branşları dahilinde en mütakamil bir şekli yetişmelerine, hür fikrili, hür vicdanlı, medeni cesaretlili, karakterli, fikir ve kanaatlarını hiç bir kuvvet önünde feda etmez, vatan ve millet sevgisi ve aşkı ile ruhları beslenmiş, insanlığın kardeşliği, yekdiğerine yardımla, sosyemizi teşkil eden en

basit bir vatandaşın en yükse vazife ve makam sahibi bir vatandaşın zerre kadar farkı olmadığı, insan olmak itibarıyla, yaşamaya, emeği nispetinde dünya nimetlerinden faydalanmaya, sosyemizi teşkil eden bir ferdin ıstırap ve sefaletinin hepimizin ıstırap ve sefaleti, binaenaliyh, vücudumuzun selameti için, o ıstırapı dindirmenin hepimizin müşterek vazifemiz olduğu hakikatlarının ışığında yükselmelerinin, fedakar ve fakar ve en sadık hadimi olmalıdırlar.

TÜRKİYE EMEKÇİ PARTİSİ (TEP)

Mihri Belli 1975 (12.02.1975) Anayasa Mahkemesine kapatılması için başvurulmuş (26.07.1980). Ancak beraat etmiştir.

Ulusal Devrimci Kültür için

Düşünce, bilim ve sanat özgürlüğünün ulusal devrimci kültürü egemen kılmak amacıyla uygulanması. Gericici, faşist ve kozmopolit ideoloji ve kültüre karşı amansızca mücadele. Gerçek “bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, açıklama, yayma ve araştırma hakkının” (Anayasa madde 21) gerçekten uygulanması.

Eğitimin, her azınlığın imtiyazı olmadan çıkarılması. *Yerli, yabancı, özel yüksek ve ilk orta okulların, liseler ve yüksek okulların millileştirilmesi. Bütün vatandaşlara bedava eğitim. Okul çağından çocuklar için sekiz yıllık parasız zorunlu eğitim.*

Eğitimin, ülkenin planlı kalkınmasının ihtiyaçlarına uygun bir biçimde örgütlendirilmesi. Aydın ile emekçinin kaynaşmasının sağlanması. Fabrikada, tarlada, laboratuvarıda vb. çalışarak öğrenme ilkesinin uygulanması.

2) *Anadili Türkçe olmayan okul çağındaki T.C. vatandaşlarına* Milli Eğitim Bakanlığı yönetiminde *anadil ve kültür eğitiminin sağlanması.* Dini kuruluşlar için cemaatler tarafından yönetilen azınlık okullarının laiklik ilkesine uygun olarak Milli Eğitim Bakanlığı yönetimi altına alınması.

3) Bilim, sanat adamlarına kendi aralarında yaratıcı çalışmalarda bulunma olanağının sağlanması. Emperyalist sömürünün acı tezahürlerinden biri olan Türkiye'nin kendi yetiştirdiği bilim adamlarının emperyalist ülkeye götürülüp emperyalizmin çıkarına çalıştırılmaları durumuna son verilmesi.

4) Eğitim sanat ve edebiyatın, bunların yayıcısı olan yayın radyo ve televizyonun yurtseverlik bilincini, ileri düşüncüyü ve emperyalizme karşı sosyalizm uğruna savaşan dünya halklarıyla dayanışma ruhunu aşılama görevini yerine getirmesinin sağlanması. Devrimci tiyatronun gelişmesi ve yığınlarla ulaşma olanaklarının sağlanması. Sinemanın bugünkü zehir satıcılığı durumundan kurtarılarak ulusal devrimci niteliğe kavuşturulması için bütün olanakların harekete geçirilmesi.

5) *Köy enstitülerinin, bugünün ihtiyaçlarına karşılık verebilecek biçimde yeniden kurulması. Açık ya da gizli bütün irtica yuvalarının temizlenmesi.* Halkın ihtiyacına karşılık verecek *din adamı yetiştirmek amacıyla din okullarının yeniden ilerici bir anlayışla örgütlendirilmesi.*

6) Bütün vatandaşların spor ve beden eğitimine aktif olarak katılmalarının sağlanması. Profesyonelliğin kaldırılması.

7) Basının bütün olanakları elinde tutan işbirlikçi kapitalistlerin ve mütegalibenin propaganda silahı olması ve yığınların batıl inançlarının kamçılanması, onları bilinçsizliğe sürüklemesi durumuna son verilmesi. Gerek basın hürriyetinin sağlanması. Basın ilan ve reklam dağıtımının millileştirilmesi. Büyük kapitalistlerin ilan ve reklam dağıtımı yoluyla basını denetim altına alabilmeleri durumuna son verilmesi. Genel olarak işbirlikçi sınıfların bütün olanaklarını seferber ederek egemen kılma çabasında oldukları emperyalist kozmopolit ve yarı-feodal kültürü yenilgiye uğratarak, devrimci güçlerin ulusal devrimci kültürünün egemen durumuna getirilmesi.

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ (TİP)

I. PROGRAM

13.02.1961. İbrahim Denizcier, Kemal Türkler, Ahmet Uluslu, İbrahim Güzelce, Kemal Nebioğlu, Şaban Yıldız, Rıza Kuas, Salih Özkorabay, Avni Erahalm, Saffet Hakikzoğlu, Adnan Arkın-Hüseyin Üslubaş. 20.7.1971'de Anayasa Mahkemesince Siyasi Partiler Yasasına aykırı davranışlarda bulunduğu gerekçesiyle kapatıldı. Yöneticileri 141. maddeden yargılanarak çeşitli cezalara çarptırıldılar. 1974 affıyla serbest bırakıldılar. 12 Eylül darbesiyle parti feshedildi. Ancak daha sonra TKP ile birleşerek Türkiye Birleşik Komünist Partisi adını aldı.

E. Emekten Yana Planlı Devletçilik Sisteminde Eğitim ve Kültür

Ekonomik kalkınma ile kültürel kalkınma birbirine bağlıdır ve birbirlerini karşılıklı etkiler. Geniş anlamıyla kültürel kalkınma bütün sosyal müesseselerde, eğitim, bilim, ten, sanat ve edebiyatta ilerleme ve gelişme ile sağlanır.

Eğitimin memleket kalkınması ile ilgisi, bu bakımdan önemi, üzerinde uzun boylu durmayı gerektirmeyecek kadar açıktır. Kalkınmanın her alanda bilgili, yetiştirmiş kadrolara ihtiyaç vardır. Öbür yandan, **demokrasinin tam gerçekleşebilmesinin bir şartı da vatandaşların, okur yazar olmaktan başka, mutlaka bilgi ve düşünce seviyelerinin de yükselmesidir.** Bunun için Türkiye İşçi Partisi, hem **genel eğitime, hem teknik öğretime** çok önem verecektir. Bununla beraber, Türkiye İşçi Partisi, **klasik kültür eğitimi, teknik öğretim diye kesin ve mutlak bir ayırım tanımamaktadır.** Bir kere felsefe, bilim ve sanat alanlarında beliren meseleler, uzaktan yakından mutlaka toplumun hayatı ve meseleleriyle ilgilidir; onun için, bu alanlardaki eğitimi de hayattan kopmuş bir fildişi kule içinde değil, toplumun genel gidişi ve faaliyetleriyle ilgilendirerek yürütmek gerekir.

Öbür yandan, kalkınma için teknik kadrolara şiddetle ihtiyaç bulunmakla beraber, bu kadroların aşırı bir iş bölümü ile tek taraflı ihtisaslaşmış elemanlar yetiştirilmek suretiyle kurulması yanlış olur.

Teknik kadroları teşkil eden elemanların, ihtisaslaşma yanında, kişiliklerini bütünü ile geliştirebilmeleri; aydın, bilinçli, kültürlü bir vatandaş, tam bir insan olabilmeleri için, eğitimin daha geniş ve köklü nimetlerinden yararlandırılmaları gerekir.

Kısacası, *eğitim politikasının ve kurumlarının amacı, kol emeği ile kafa emeği, teknik öğretim' ile klasik kültür eğitim, saf bilim ile tatbiki bilim gibi insan kişiliğini ve insan faaliyetlerini suni olarak bölücü ayırımları ortadan kaldırmak olacaktır.*

Çağdaş ekonomilerin ve tekniğin ne derece bilime dayandığı bilinmektedir. Şimdiye kadar memleketimizde kısır kalmış bilimsel araştırma faaliyetlerini canlandırmak, hızlandırmak ve geliştirmek, Türkiye İşçi Partisi'nin başlıca amaçlarından. Bütün bu bilimsel araştırma ve çalışmaları, memleketin temel kalkınma ve ilerleme meseleleriyle ilgili olarak yürütülecektir.

Sosyal gerçekleri ve insan psikolojisini incelemede, ifadede, eleştirmede, insanları etkilemede, meselelerin bilincine vardırımda ve duyguları eğitip harekete geçirmede çok kuvvetli bir araç olan sanat da (güzel sanatlar ve edebiyat), mümkün olan her şekilde teşvik ve destek görecektir. Türkiye İşçi Partisi bütün sanat ve edebiyat kollarını, sanat faaliyetlerinin gerektirdiği yaratıcılık ve özgürlüğü desteklemeksizin teşvik etmeği, bunların gelişme şartlarını hazırlamayı amaç bilir. Türkiye İşçi Partisi, vatandaşların bilim ve sanatı serbestçe öğrenme ve öğretme, bu alanlarda araştırmalar yapma ve sonuçlarını yayınlama hürriyetlerine saygılıdır. Sanatçıların yaratıcı güçlerini sonuna kadar geliştirmeleri ve eserlerini halka tanıtılabilmeleri için gerekli her türlü yardım yapılacaktır.

Sanat ve edebiyat faaliyetlerinin halka götürülmesinin yanı sıra, halkın bu önemli faaliyet alanlarında aktif bir rol oynaması da sağlanacaktır. Türkiye İşçi Partisi, beden eğitimi ve sporun da büyük önemini göz önünde bulundurarak halkın geniş ölçüde spor yapmasını sağlamak amacıyla beden eğitimi ve sporun köylere kadar yayılmasına çalışacaktır.

Eğitim, Kültür ve Sanat

A. Eğitim

Eğitimin amacı sadece bilgili kişiler değil, aynı zamanda olayları objektif ve akılcı ölçülerle değerlendirebilen kişiler yetiştirmektir. Eğitim ile kişiye görüş bağımsızlığı, sosyal dayanışma anlayışı ve tam bir yurttaş olabilmek için gerekli yetkinlik kazandırılmalıdır.

Türkiye'de bugüne kadar uygulanan eğitim politikası, bir bütün olarak yürütülmeşi ve planlı olarak ele alınmayışı yüzünden, amacına ulaşamamıştır.

Eğitim politikası ile ekonomik ve sosyal faaliyetlerin gerektirdiği ihtiyaçlar arasında ilişki kurulmadığından, işgücünün çeşitli görevlere bölünmesinde dengesizlikler ortaya çıkmıştır. Bu dengesizlik, çeşitli eğitim kurumları ve kademeleri arasında da kendisini en yaygın şekilde göstermiştir.

Yeteri kadar öğretim kurumu açılmayışı, öğretmen yetiştirilmesine önem verilmeyışı ve *mevcut öğretmenlere de tatmin edici geçim imkanlarının sağlanmayışı* yüzünden, öğrenim çağındaki milyonlarca yurttaş, okul imkanlarından yoksun kalmıştır. Okuma imkanını bulabilenlerin, bir kısmı da yetiştirildikleri alan dışında çalışmak zorunda bırakılmakta, bu durum da büyük işgücü israfına sebep olmaktadır.

Toplumun çeşitli sınıf ve tabakaları arasında görülen eşitsizlik, eğitim alanında da kendini göstermektedir. ***Yoksul halk çocukları orta ve yüksek öğretim imkanlarından***

yoksun bulunmaktadır. İlk öğretim çağında olanların ancak yüzde 70'i; orta öğrenim çağında olanların ancak yüzde 32'si; yüksek öğrenim çağında olanların ancak yüzde 4'ü öğrenim görmektedir.

Türkiye İşçi Partisi, Türk ulusunun, eğitim ve öğrenimini eksiksiz sağlamak; altı yaşına kadar olanlar dışında **öğrenimden geçmemiş tek yurttaş bırakmamak** için bütün milli kaynakları kullanacaktır.

Çocuğa büyüğe, köylüye ve kentliye eşit eğitim imkanları sağlamak, **çalışanlar için gece okulları, akademiler ve üniversiteler kurmak ve öğrenimi bütün derecelerine laik olarak teşkilatlandırmak** amacı ile, bir **Halk Eğitim Teşkilatı kurulacaktır.**

Eğitim gören yurttaşlar, sadece kitaptan öğrenmek durumunda bırakılmayıp, bir işbirliği sistemi içinde ve iş üstünde (yapacak) bilgi ve ustalık kazanacaklardır. Böylece yurttaşlar, sosyal dayanışma ruhu içinde, yurt imkanlarını son sınırına kadar geliştirebilen üretici, aktif insanlar haline getirileceklerdir. Her derecedeki okullar, imkanlar oranında iş eğitimi esasına göre düzenlenecek, ekonomik birer işletme halinde kurulup çalıştırılacaktır. Bütün okullar, toplumun ekonomik ve sosyal hayatı ile bağımlı ve ona uygun bir sistem içinde eğitim faaliyetinde bulunacaklardır. Böylece **okullar**, aynı zamanda **planlı kalkınmanın halka açıklanıp benimsetilmesi işlerinde de görevli olacaklardır.**

Okullar, devletin mali imkanları geliştikçe, bütütün parasız hale getirilecektir. Geniş bir burs sistemi uygulanacak, köyde ve kentte, yoksullukları yüzünden harcanıp giden, kabiliyetli halk çocuklarının eğitim imkanlarına kavuşması mutlaka sağlanacaktır. Ayrıca, bu amaçla, **parasız yatılı bölge okulları kurulacaktır.**

Çalışanları, iş yerlerinde eğitmek için mesleki eğitimle birlikte **genel kültür veren deshaneler açılacaktır.**

Türkiye İşçi Partisi, köyü bütünü ile kalkındırabilecek inançlı elemanları aynı ülkü içinde yetiştirmek amacı ile **Köy Enstitülerini yeniden kuracaktır.** Türkiye İşçi Partisi, Köy Enstitülerinin, köyde eğitim meselesini çözmek için, memleket gereklerine en uygun ve yüzde yüz milli bir çözüm yolu olduğuna inanır. Yeniden kurulacak bu Enstitülerde, eskiden olduğu gibi, iş eğitimi, demokratik eğitim, ilkeleri uygulanacak ve bu okulların bölgelerinin meseleleri ile ilgilenen; bunlara çözüm yolları arayan kurumlar olmaları sağlanacaktır.

Köy Enstitülerine öğretmen yetiştirmek amacı ile, aynı ilkelere uygun olarak öğretim yapan, bir **Yüksek Köy Enstitüsü kurulacaktır.**

Orta öğretim ile yüksek öğrenimi kapsayan ve bu öğrenimi beş yıla sığdıran **Halk Akademileri** açılacaktır.

Türkiye İşçi Partisi, orta öğretim çağındaki gençlerin teknik ve mesleki eğitim alanlarında yetiştirilmesini sağlamak amacıyla kalkınma çerçevesi içinde, sanayileşme yürütecektir.

Üniversiteler gerçek bir bilim hürriyetine ve tam bir idari muhtariyete kavuşturulacak ve genç kabiliyetlerin yetişmesini önleyen her türlü engel kaldırılacaktır. Üniversite öğretim üyelerinin bütün faaliyetlerini bilimsel çalışmalara ayırmaları için gerekli imkanları sağlanacaktır. **Öğrencilerden harç alınmasına son verilecek** ve öğrenci yurtlarının öğrenci ihtiyaçlarını her bakımdan karşılayacak hale getirilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

Her yurttaşın, başka bir dile muhtaç olmadan araştırma yapabilmesini sağlayacak *yabancı bilim, kültür ve sanat, eserleri Türkçe'ye çevrilecektir*. Bunların yurda girmesi ve satılması serbest olacaktır.

Spor ve Beden Eğitimi: Genel Eğitimin temel bir dalı olan Spor ve Beden Eğitimi işlerini, Türkiye İşçi Partisi ciddiyetle ele alacaktır. Spor ve Beden Eğitimi, küçük bir azınlığın uğraştığı ve büyük çoğunluğun sadece seyircisi bulunduğu bir iş olmaktan çıkarılacaktır. Spor ve Beden eğitimi işleri, memleket gençliğine ve halk kitlelerine beden sağlığı ve yüksek seciye kazandırmak olan asıl amacı göz önünde tutularak yeniden düzenlenecektir. Böylece Spor ve Beden Eğitimi, okulların, üniversitelerin programına ciddi bir disiplin olarak girecek ve halkın, işyerlerinde, köylerde bilfiil sporla ve Beden Eğitimi ile uğraşması için gerekli imkanlar sağlanacaktır.

Türkiye İşçi Partisi Programı

1. Kongre 1964

Eğitim:

Eğitimin amacı sadece bilgili kişiler değil, aynı zamanda olayları objektif ve akılcı ölçülerle değerlendirebilen kişiler yetiştirmektir. Eğitim ile kişiye görüş bağımsızlığı, sosyal dayanışma anlayışı ve tam bir yurttaş olabilmek için gerekli yetkinlik kazandırılmalıdır.

Türkiye'de bugüne kadar uygulanan eğitim politikası, bir bütün olarak yürütülmeysi ve planlı olarak ele alınmayışi yüzünden, amacına ulaşamamıştır.

Eğitim politikası ile ekonomik ve sosyal faaliyetlerin gerektirdiği ihtiyaçlar arasında ilişki kurulmadığından, işgücünün çeşitli görevlere bölümünde dengesizlikler ortaya çıkmıştır. Bu dengesizlik, çeşitli eğitim kurumları ve kademeleri arasında da kendisini en yaygın şekilde göstermiştir.

Yeteri kadar öğretim kurumu açılmayışi, öğretmen yetiştirilmesine önem verilmeyişi ve mevcut öğretmenlere de tatmin edici geçim imkanlarının sağlanmayışi yüzünden, öğrenim çağındaki milyonlarca yurttaş, okul imkanlarından yoksun kalmıştır. Okuma imkanını bulabilenlerin, bir kısmı da yetiştirdikleri alan dışında çalışmak zorunda bırakılmakta, bu durum da büyük işgücü israfına sebep olmaktadır.

Toplumun çeşitli sınıf ve tabakaları arasında görülen eşitsizlik, eğitim alanında da kendini göstermektedir. Yoksul halk çocukları orta ve yüksek öğretim imkanlarından yoksun bulunmaktadır. İlk öğretim çağında olanların ancak yüzde 70'i; orta öğrenim çağında olanların ancak yüzde 32'si; yüksek öğrenim çağında olanların ancak yüzde 4'ü öğrenim görmektedir.

Türkiye İşçi Partisi, Türk ulusunun, eğitim ve öğrenimini eksiksiz sağlamak, çalışanlar için gece okulları, akademiler ve üniversiteler kurmak ve öğrenimi bütün derecelerinde laik olarak teşkilatlandırmak amacı ile, bir Halk Eğitim Teşkilatı kurulacaktır.

Eğitim gören yurttaşlar, sadece kitaptan öğrenmek durumunda bırakılmayıp, bir işbirliği sistemi içinde ve iş üstünde (yaparak) bilgi ve ustalık kazanacaklardır. Böylece yurttaşlar, sosyal dayanışma ruhu içinde, yurt imkanlarını son sınırına kadar geliştirebilen üretici, aktif insanlar haline getirileceklerdir. Her derecedeki okullar, imkanlar oranında iş eğitimi esasına göre düzenlenecek, ekonomik birer işletme halinde kurulup çalıştırılacaktır.

Bütün okullar, toplumun ekonomik ve sosyal hayatı ile bağımlı ve ona uygun bir sistem içinde eğitim faaliyetinde bulunacaklardır. Böylece okullar, aynı zamanda planlı kalkınmanın halka açıklanıp benimsetilmesi işlerinde de görevli olacaklardır.

Okullar, devletin mali imkanları geliştikçe, büsbütün parasız hale getirilecektir. Geniş bir burs sistemi uygulanacak, köyde ve kentte, yoksullukları yüzünden harcanıp giden kabiliyetli halk çocuklarının eğitim imkanlarına kavuşması mutlaka sağlanacaktır. Ayrıca, bu amaçla, parasız yatılı bölge okulları kurulacaktır.

Çalışanları, iş yerlerinde eğitmek için mesleki eğitimle birlikte genel kültür veren dersaneler açılacaktır.

Türkiye İşçi Partisi, köyü bütünü ile kalkındırabilecek inançlı elemanları aynı ülkü içinde yetiştirmek amacı ile Köy Enstitülerini yeniden kuracaktır. ***Türkiye İşçi Partisi, Köy Enstitülerinin, köyde eğitim meselesini çözmek için, memleket gerçeklerine en uygun ve yüzde yüz milli bir çözüm yolu olduğuna inanır.*** Yeniden kurulacak bu enstitülerde, eskiden olduğu gibi, iş eğitimi, demokratik eğitim, eşit eğitim ilkeleri uygulanacak ve bu okulların bölgelerinin meseleleri ile ilgilenen; bunlara çözüm yolları arayan kurumlar olmaları sağlanacaktır.

Köy Enstitülerine öğretmen yetiştirmek amacı ile, aynı ilkelere uygun olarak öğretim yapan, bir Yüksek Köy Enstitüsü kurulacaktır.

Orta öğrenim ile yüksek öğrenimi kapsayan ve bu öğrenimi beş yıla sığdıran Halk Akademileri açılacaktır.

Türkiye İşçi Partisi, orta öğretim çağındaki gençlerin teknik ve mesleki eğitim alanlarında yetiştirilmesini sağlamak amacıyla kalkınma çerçevesi içinde, sanayileşme hareketi ile bağlantılı bir teknik öğretim programı yürütecektir.

Üniversiteler gerçek bir bilim hürriyetine ve tam bir idari muhtariyete kavuşturulacak ve genç kabiliyetlerin yetişmesini önleyen her türlü engel kaldırılacaktır. Üniversite öğretim iyelerinin bütün faaliyetlerini bilimsel çalışmalara ayırmaları için gerekli imkanlar sağlanacaktır. Öğrencilerden harç alınmasına son verilecek ve öğrenci yurtlarının öğrenci ihtiyaçlarını her bakımdan karşılayacak hale getirilmesi için gerekli tedbirler alınacaktır.

Her yurttaşın, başka bir dile muhtaç olmadan araştırma yapabilmesini sağlayacak yabancı bilim, kültür ve sanat eserleri Türkçe'ye çevrilecektir. Bunların yurda girmesi ve satılması serbest olacaktır.

Spor ve Beden Eğitimi. Genel Eğitimin temel bir dalı olan Spor ve Beden Eğitimi işlerini, Türkiye İşçi Partisi ciddiyetle ele alacaktır. Spor ve Beden Eğitimi, küçük bir azınlığın uğraştığı ve büyük çoğunluğun sadece seyircisi bulunduğu bir iş olmaktan çıkarılacaktır. Spor ve Beden Eğitimi işleri, memleket gençliğine ve halk kütlelerine beden sağlığı ve yüksek seciye kazandırmak olan asıl amacı göz önünde tutularak yeniden düzenlenecektir. Böylece Spor ve Beden Eğitimi, okulların, üniversitelerin programına ciddi bir disiplin olarak girecek ve halkın, işyerlerinde, köylerde bilfiil sporla ve Beden Eğitimi ile uğraşması için gerekli imkanlar sağlanacaktır.

TİP II. PROGRAM

İşçi sınıfı ve emekçi kitlelerin ekonomik, sosyal ve kültürel yaşam düzeylerinin yükseltilmesi için Türkiye İşçi Partisi,

— Eğitim, kültür ve sanat faaliyetlerinin bütün halkın faydalanmasını sağlayacak program ve planlar yapılarak yeniden düzenlenmesini; eğitimin ülkenin ekonomik ve sosyal durumu ile birlikte düşünülerek ele alınmasını, herkese yeteneklerinin oluşturulması ve geliştirilmesi imkanlarının tanınmasını; kitle haberleşme araçları, özellikle radyo ve televizyonun bu yönde görev görür hale getirilmesini;

— Gençlerin toplumun ekonomik ve politik hayatında daha aktif olarak yer almalarını sağlayacak tedbirlerin alınmasını, çırakların ve diğer çalışan gençlerin eğitimlerinin tamamlanmalarının sağlanmasını, öğrenci gençlerin, eğitimin her kademesinin yeniden düzenlenmesi ile demokratik ve fırsat eşitliğini gerçekten sağlayıcı bir öğrenime kavuşturulmalarını, öncelikle de bütün gençlere yararlarından güvence duyuracak, onlara iş bulma ve çalışma imkanlarını sağlayacak temel imkanların yaratılmasını öngörür.

TÜRKİYE İŞÇİ VE ÇİFTÇİ PARTİSİ

17.6.1946'da İstanbul'da Ethem Ruhi Balkan, Selahaddin Yorulmazoğlu, M. Şükrü Tokay, Necmeddin Deliorman, Ali Esenkoca, İbrahim Tokay tarafından kurulmuş sonra feshedilmiştir.

Parti programında eğitim ve öğretime yer verilmemiştir.

TÜRKİYE İŞÇİ VE ÇİFTÇİ SOSYALİST PARTİSİ(TİÇSF)

1919'da Ethem Nejat - Şefik Hüsnü tarafından kuruldu. 1924'te feshedildi.

Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Partisi Programı: (1919) 1335 İst.

Talep 10- ***Memur ve öğretmenlere Dernek kurma hakkı verilecektir.***

11- ***İlkokul Meccani ve Mecburidir.***

11- Muhullefiyeti askeriye devresi tenkis ve Mühim bir kısmı genç işçi ve köylülerin tahsili ve terbiyesi içtimaiyesine hayrolmalı ve ordu tahsilden mahrum gavlaslar için mektep yerine geçmelidir.

TÜRKİYE KÖYLÜ PARTİSİ

19 Mayıs 1952'de Ankara'da Prof. Ethem Menemencioğlu, Prof. Remzi Oğuz Arık, Tahsin Demiray, Dr. Cezmi Türk gibi kişiler tarafından kurulmuştur.

Madde 16- Milli Eğitim ile köyde ve şehirde Türk fertlerini hür, araştırıcı, insan şuuruna ve itiyatlarına dayanan şahsiyet sahibi olarak yetiştirmek prensibimizdir.

Madde 17- Milli ve edebi değerleri korumak, devam ettirmek, yükseltip sevdirmek, ilim araştırmalarını teşvik etmek, müzeleri, kütüphaneleri, güzel sanat ve spor yuvalarını çoğaltmak yolu ile halkın terbiye ve kültür işlerini sağlamak, ilim ve kültürümüzü tesaadüflerden kurtaracak akademilerle enstitüleri kurmak prensibine önem veriyoruz.

TÜRKİYE SOSYALİST EMEKÇİ VE KÖYLÜ PARTİSİ (TSEKP)

26.06.1946'da kuruldu.

Dr. Şefik Hüsnü (Genel Başkan)

16.12.1946'da İst. Sıkıyönetim Mahkemesi 141. maddeden kapatıldı.

Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi programı.

Eğitim ve öğretim meseleleri

T.S.E.K.P. Köylülüğü ve toprak meselesini halletmek için sarfedeceği gayretlerin mühim bir kısmını istisnasız bütün köylerimizde köylü çocuklarında ve gençlerinde modern tekniğe karşı merak ve heves uyandıрмаğı ve onları inkılapçı bir ruhta yetiştirmeğe elverişli, ameli öğretim ve eğitim müesseseleri kurulmasını ve bu uğurda bütün işe yarar kuvvetlerin seferber edilmesine hasredecektir.

Memleketin her evladını, Türkiye cemiyetinin çok muhtaç olduğu birer müstahsil vatandaş olarak yetiştirmek en acele ödevlerimizden biri olduğundan, T.S.E.K.P. her çeşit mektep, fakülte, enstitü, laboratuar vs.. ilim ve teknik kurullarının kapılarını -iktisadi ve içtimai durumları ne olursa olsun- bütün yavrularımıza ve gençlerimize açık bulundurmak gerektiğini müdafaa edecektir.

Parti öğrenme çağındaki yoksul çocuklara ve gençlere, tahsillerine devam için muhtaç oldukları her türlü malzemenin (kitaplar, kırtasiye, levazım, mektep kıyafeti, tahsil müddetince geçim imkanları vs..) devlet tarafından tedarik edilmesi gerektiğine inanır ve bunu gerçekleştirmek için çalışmayı üzerine alır.

Emekçi sınıfının mesleki bilgilerini genişletmek ve teknik seviyelerini memleket ölçüsünde süratle yükseltmek maksadıyla Parti, meslek ve sanayi mektepleri sahasında yapılacak islahat ve modernleştirme tedbirlerine muvazi olarak, 100'den fazla işçi çalıştıran bütün fabrikalarda işe yeni giren işçileri yetiştirmeğe mahsus birer ***çırak mektebi*** açılmasını ve bu gibilere ücretli iş saatlerinden ayrılacak günün muayyen saatlerinde ameli ve nazari meslek dersleri verilmesini mecburi kılan ve bu mecburiyetin ihtimamla tatbikini Eğitim Bakanlığının kontrolüne koyan bir kanun çıkarılmasını isteyecektir.

T.S.E.K.P. ***Üniversitenin tam bir muhtariyete kavuşması lehindeki hareketleri kuvvetle destekleyecektir.*** Parti, bu muhtariyetin temelde iki ana prensibe dayanması lazım geldiği kanaatinde dir.

Her şeyden evvel, ***üniversite*** talim ve tedris ***kadrolarının*** geniş bir demokrat zihniyetle, öteden beri, ***antidemokratik mürteci, ırkçı faaliyet ve propagandalarıyla tanınmış unsurlardan temizlenmesi.***

Üniversite kadrolarına kendi ilmi faaliyet ve hareketlerinde böyle bir zihniyetle tam bir ***fikir ve çalışma hürriyeti sağlanması.***

Yine aynı çıkış noktasından hareket edilerek üniversite talim ve tedris kadroların (profesör, doçent, asistan, ilmi yardımcı) ve bu arada diğer bütün yüksek mektep, lise, ortamektep, ilkokul ve köy mektepleri, hocalarıyla köy eğitimlerine, bütün ***siyasi faaliyetlere katılabilmek, Partilere girebilmek, buralarda faal mevkiiler işgal edebilmek hakları sağlanmalıdır.***

Parti, öğretimde, nazariyeden çok ameli, mesleki bilgilere önem verilmesi, ameliye ile nazariye arasında bir birlik ve ahenk yaratılması, öğrencilerde teşebbüs ve teşkilatlı faaliyet kabiliyetlerinin geliştirilmesi görüşlerini müdafaa edecektir.

TÜRKİYE SOSYALİST İŞÇİ PARTİSİ PROGRAMI (TSİP)

1976 Programı

22.6.1974'te Ahmet Kaçmaz, Yalçın Yusufoglu, Aydoğan Gezer, Ali Kar, Oya Baydar gibi isimler tarafından kuruldu. 16 Ekim 1981'de feshedildi. Sonra tekrar açıldı. (1993)

Sosyal Görevler.

Eğitim, Kültür, Sanat, Spor, Sosyalist toplum kuruculuğuna ve güçlendirilmeme-sine aktif olarak katılacak kolektif insanın yetişmesine hizmet edecek şekilde sosyalleştirilecektir. Kültürün gelişmesini önleyen, engeller bütünüyle kaldırılacak hızla tüm insanları seferber edecektir.

İşçiler dışında tüm çalışanların bütünsellik içinde sendikal ve mesleki örgütlenmeleri sağlanacaktır.

1993 Programı

Eğitim

Demokratik Halk İktidarı, her yurttaşın sınırsız ve çok yönlü, yaratıcı gelişimini güvenceye almak amacı doğrultusunda, ülke düzeyinde eğitim hizmetlerini yeniden düzenleyecektir. ***8 yıllık zorunlu temel eğitim dahil tüm eğitim hizmetleri ücretsiz, eşit ve çağdaş standartlar doğrultusunda yeniden düzenlenmiş olarak sunulacak, herkese ana dilinde eğitim hakkı sağlanacak***, çok yönlü yeni insanın eğitimi için gerekli genel ***politeknik eğitim ilkesi uygulanacaktır.*** Eğitim hizmetleri, yaratıcı ve özgür düşüncenin, bilimin, aydınlık zihinli insanların gelişimini amaçlayacak biçimde örgütlenecektir. Çalışan nüfusun iş saatleri dışında kalacak zamanlarında eğitim yapması amacıyla ***akşam okulları ve üniversiteleri kurulacak***, tüm üniversiteler araştırmacılık ve uygulama zemini üzerinde, özerk olacaktır. Eğitimde tüm yurttaşların, insan, doğa ve vatan sevgisiyle yetiştirilmeleri, köklü bir enternasyonalizm ruhuyla şekillenmeleri, yaratıcı, yönlendirici ve kendi kişiliğine güvenen birer insan olabilmeleri esas amaç olacaktır.

Demokratik, Laik, Çağdaş Eğitim

1-Üniversiteler özerk hale getirilmelidir.

2-Din dersleri eğitim programından çıkarılmalıdır.

3-Öğretim üyelerinin ve öğrencilerin derneklere, siyasi partilere üye olmasının önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır.

4-Üniversite seçme sınavı kaldırılarak herkese yüksek öğrenim hakkı tanınmalıdır.

5-Harçlar kaldırılmalı, paralı eğitime son verilmelidir.

6-Öğrenci kredileri asgari ücret düzeyine çıkarılarak, öğrenciye bedava barınma hakkı sağlanmalıdır.

7-Üniversite yönetiminde öğrenci söz ve karar sahibi olmalıdır.

8-Üniversite yönetiminde tüm çalışanlara söz hakkı verilmelidir.

TÜRKİYE SOSYALİST PARTİSİ (TSP)

15.5.1946'da Esat Adil Müstecaplıoğlu tarafından kuruldu. İst. Sık. Yön. Komutanlığınca 16.12.1946'da kapatıldı.

Türkiye Sosyalist Partisi programı:

Milli terbiye ve kültür politikamız:

5. Halkımızın milli ve medeni seviyesini yükseltmek *onu demokratik hak ve selahiyetlerini kullanma hürriyetine alıştırmak siyasi ve içtimai bakımdan olgunlaşmasını temine yarayan* bütün vasıtalarından faydalanmasını kolaylaştırmak yolunda partimiz planlı bir şekilde gayret sarfedecektir.

Çocuklarımızın ve gençlerimizin sıhhat ve kültürce sağlamlaşmasını sağlayacak surette tahsil ve spor vasıtalarını bütün halk kitlelerinin istifadesine açık tutacağız.

Partimiz, matbaa, kitap, gazete, mecmua ve kütüphane meselelerini en geniş bir demokrasi anlayışı içinde milli kültürümüzün en verimli ve en hür birer kaynağı haline getirmek ve bu müesseselerin gelişmesini halkçı karakterini arızalara uğraticı engelleri yok etmek azindedir.

Münevverlerimizin büyük bir ekseriyeti devlet hizmetinde bulduklarından memurlarımızın fikir ve aksiyon sahalarındaki siyasi faaliyet hakkından mahrum tutulması zihniyetini asla tasvip etmeyecek ve *memurların siyasi teşekküllere intisap etmelerini ve meslek sendikalarını kurumlarını kolaylaştıracaktır.*

Partimiz, matbuatın her türlü mesele ve doktrinler üzerinde ve tam bir serbestlik içinde münakaşa ve neşriyat selahiyete tanımayacaktır.

Neşriyat hakkında bütün vatandaşların faydalanabilmesini zorlaştıran mali ve idari engellerin kaldırılmasına çalışacak, milletler arası haberleşme serbestliğini kayıtsız şartsız tanıyacaktır.

İlk öğretim çağında bulunan çocuklara beynelmilel iş mevzuatının tayin ettiği yaş hadlerinden aşağı olanların işçi olarak çalıştırılmasına müsaade edilmeyecektir.

İlk tahsil ana lisansla yapılır.

Orta, teknik ve yüksek tahsil parasız olduğu gibi bu haktan bütün millet çocuklarının faydalanması yolunda gereken her türlü masraf devletçe ödenir.

Partimiz üniversitelerimizin ve illerde kurulacak akademi ve enstitülerimizin muhtariyeti prensibini müdafaa ve tesis edecektir.

TÜRKİYE YÜKSELME PARTİSİ

3.7.1948'de İstanbul'da A.Rıza Gizdeşir, Z.Gülen, H.Azmi Balcı, M.Fars Berazioğlu, S.Şuvan, N.Öztürk, H.Hünkar tarafından kurulmuş, sonra feshedilmiştir.

Öğretmenlerimizin mesken buhranlarının önlenmesine, daha ferah yaşamalarına, tatillerde talebe ve öğretmenlerinin kamp kurmak suretiyle istirahatlerine taraftarız.

Yüksek tahsil yapan yardıma muhtaç talebelerimize yurtlar açılmasına devletin ve hakkımızın müşterek maddi yardımında bulunmalarına taraftarız.

Köy okullarımızın çoğalmasına, Ziraatin fenni surette ilerlemesine taraftarız.

VATAN PARTİSİ (VP)

1954

Dr. Hikmet Kıvılcımlı tarafından 1954'te kuruldu. 1957'de Faaliyetlerinden men edildi. Kurucuları 141.Maddeden yargılanıp beraat ettiler.

Hürriyet beşiği: Kültür istiklali

Hak arıyan adliye gibi, *hakikat arıyan ve insan yaratan öğretim, eğitim* ve ilim cihazlarımız da, ülkemizde gerçekten keşif ve icat ruhunu beslemek için tam istiklale kavuşacak. *Bütün eğitim, öğretmen ve profesörler, kendi kültür sendikalarında şahsiyetlerini ve mefaatlerini koruyacaklar.* Hükümet, bir öğretim kanunu ile, öğretim kollarını, öğretmen vesaflarını, okul masraflarını belirtmekle kalacak, ve *özel müfettişler ile yalnız o kanunun uygulanmasını kontrol edecek. Başka şekilde, öğreticilerin hayat, İstikbal ve faaliyetlerine karışmayacak.*

Öğretim sistemi: Bilhassa kol işi ile kafa işi arasındaki uçurumu doldurma hedefini güdecek. İlkokullar çevre istihallerinin tarla veya fabrika ve ilh, sistemine göre, teknik ve orta okullar memleket sanayi planında ayrılma o yerin pratik iktisadi ihtiyaçlarına göre, programlanacak. Yüksek tahsil, Ecnebi neşriyatını intihalle rızıklanan kürsü ötüngenliği yerine, memleketimizin yerüstü, yeraltı, insan, hayvan bütün varlıklarını inceleyerek, iktisat ve istihsal şartlarımızı geliştirmeye fiilen yarar orijinal emeği geçirecek; laboratuvarlarını tarlalarımıza ve atölyelerimize bağlayarak ilim yapma vezifesini, sınai, kalınma hamlemizle taçlandırılacak.

Öğretim demokratlaştırılacak. Ezberciliğe değil, güçlükler karşısında halçareleri bulma, yani hafıza yerine zekayı işletme prensibi öğretim ve eğitimin baş prensibi olacak. İsmarlama ayakkabı gibi, her öğrencinin şahsiyetini ezmeyen ismarlama eğitim güdülecek. "Fazla diplomalı bize gerekmez" kaygısı ile, *imtihan'lar öğrenci "turnikesi", yahut sahnesi haline sokulmyacak.* Dönen öğrenci nispeti öğretmenin, öğretim sisteminin ve öğretim vasıtalarının evsafı ile kıyaslanacak ve testlere girecek. **Öğretimin her kademesine her yaş ve cinsten her vatandaş imtihan vermek şartıyla girip belge alabilecek. Her yerde halk üniversiteleri kurulacak.**

Memur'ların kendi kendilerini yetiştirip, menfaatlerini koruyacakları memur sendikaları kurulacak, devlet sendikalarının karınları ve kafaları doyurularak, halk hizmetinde verimleri arttırılacak. Memurla sivil vatandaş arasındaki adalet ikiliği ve hak uçurumu kaldırılacak.

YALNIZ VATAN İÇİN PARTİSİ (YVİP)

21.06.1946'da İstanbul'da Yaşar Çimen, Kaya Mutlu, Adil Ataç, Baki Zorlukaya tarafından kurulmuş, sonra feshedilmiştir. Parti kendini, Kemalist, Mütedil, devletçi, Cumhuriyetçi, halkçı ve Milliyetçi olarak tanımlamıştır. Partinin en büyük amaçlarından biri "dilenciligi önlemek" (Madde 13) olarak açıklanmıştır.

Yüksek tahsil gençliğinin memleket için daha verimli olmasına çalışılacak ve bu maksatla bir milli banka delaletiyle 25 milyon liraya bir üniversite kurulacaktır. Yüksek tahsil gençliğinin müşteki olduğu yabancı diller meselesi kökünden ve esaslı bir surette hal edilecektir.

YENİ PARTİ (YP)

Eğitim:

Ülkenin en önemli kaynağı iyi eğitilmiş insandır. Okulların yüksek kalitede hizmet verebilmeleri rekabet içerisinde çalışmalarına ve inisiyatif alabilmelerine bağlıdır. **Gelişmiş ülkelerde özel okulların devlet okullarına kıyasla daha üstün olduğu görülmektedir.** Bu bakımdan özel okul ve üniversitelerin kurulması teşvik edilecek, yatırım ve işletme safhasında gerekli devlet desteği sağlanacaktır.

Devlet okulları ve üniversiteler, daha bağımsız çalışabilmeleri için, merkezi sistemden **yerel yönetimlere devredilecektir.** Daha sonra uygun görülen devlet okulları ve üniversiteleri vakıf şeklinde özelleştirilecektir. Seçilmiş okul ve üniversitelerini çok üst düzeyde seçkin merkezler (centers of excellence) olarak temayüz etmeleri sağlanacaktır.

Özel okullarda herkesin okuyabilmesini imkan dahiline getirebilmek için, mali durumu müsait olmayanların okul ücretlerini ve geçim masraflarını karşılayacak bir kredi sistemi kurulacak, üstün başarılı öğrencilere karşılıksız burs verilecektir.

Müfredat programları dünyadaki gelişmeleri yakından takip edecek ve ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde hazırlanmalıdır. **Müfredat programları, talebe duyarlı olarak tek merkezce hazırlandığı takdirde bunu sağlamak hayli zordur.** Buna mukabil, paralı okul ve üniversitelerde, müfredat programlarının arz ve talebe bağlı olarak rekabet şartları içerisinde oluşması tabiidir. Ayrıca merkezi sistemden yerel yönetimlere devredilen okullarda da müfredat programlarının ihtiyaçlara göre düzenlenmesi kolaylaşacaktır.

Bilgisayar destekli eğitim ile yabancı lisan öğretimi hızlandırılacak, lisan laboratuvarlarının kurulması, eğitimde yeni tekniklerin kullanılması teşvik edilecektir.

Hızla gelişen ve globalleşen dünya ile uyum sağlayabilmek için Tevhid-i Tedrisat Kanunu günün şartlarına göre değiştirilecektir.

YENİDEN DOĞUŞ PARTİSİ PROGRAMI (YDP)

Milli Eğitimde Yeniden Doğuş Programı

a) **Milli eğitimin temel hedefi, milli, manevi, ahlaki ve estetik değerlere sahip, çağın ilim ve teknolojisi ile mücehhez, sağlıklı, inançlı, idealist, güler yüzlü, hoşgörülü, sevgi dolu, dürüst, yenilikçi ve hür düşünceli nesiller yetiştirmektir.**

Eğitim kalkınmanın temel unsurudur. Geleceğin Büyük Türkiye'si ancak gerekli sayı ve kalitede insan gücünün yetiştirilmesi ile gerçekleşecektir.

b) Eğitimde memleketin ekonomik ve teknolojik ihtiyaçları ile öğrencinin bilgi, istidat ve ilgi alanları çakıştırılarak tercihe dayalı sistemler uygulanacaktır.

c) *Okul öncesi eğitimden yüksek öğretime kadar eğitimin bütün kademeleri özel teşebbüse açılacak, devlet ağırlıklı olarak temel eğitim ve mesleki-teknik öğretim alanlarında faaliyet gösterecektir.*

Eğitimin finansmanında “Zorunlu Halk Katılımı” modeli çerçevesinde milli kaynaklar harekete geçirilecektir.

Vakıf sistemi, eğitim ve öğretimin bütün kademelerinde yaygınlaştırılacaktır.

Genel liselerin öncelikle öğretmenlere kiralanarak özelleştirilmeleri sağlanacaktır.

Özel dershaneler yerlerini özel okullara bırakacaklardır.

e) Eğitimde fırsat eşitliği ilkesinin zedelenmemesine itina edilecek, ödeme gücü olmayan öğrencilerin eğitimini devlet üstlenecektir.

f) *Beş yıllık ilköğretim neticesinde diploma verilmesi, üç yıllık ikinci safhada zorunluluğun bulunmaması ve meslek okullarının özelliklerini muhafaza etmeleri şartıyla temel eğitim 8 yıla çıkarılacak; eğitimde kalite ve sayı hedeflerine ulaşılabilecektir.*

g) *YÖK kaldırılacak ve üniversite özerkliği sağlanacaktır.* Yüksek öğretimde koordinasyon ihtiyacı *Üniversitelerarası Kurul’un yeniden düzenlenmesiyle karşılanacaktır.*

h) Üniversitelerde eğitim ve öğretim kalitesinin yükseltilebilmesi için gerekli mali kaynakların bir kısmının (öğrenci maliyetinin yarısı) harçlarla karşılanması esas kabul edilecektir.

Bu maksatla;

- *“Öğrenim Kredisi” ve “Geçinme Kredisi” ile ödeme gücü bulunmayan öğrencilere yüksek öğretim imkanı sağlanacak; bu kredilerin geri ödemeleri öğrenim süresine eşit bir vadede, DİE’nin fiyat endekslerine bağlı ve faizsiz olarak gerçekleştirilecektir.*

- Öğrencilerin öğrenimleri sırasında, öncelikle tatil süresince, harçlarını ödeyebilmek için önceden belirlenen iş alanlarında çalışmaları sağlanacaktır.

İ) *Temel ve Ortaöğretimde Türkçe, Milli Tarih, Milli Coğrafya ve Milli Kültür derslerine ağırlık verilecektir.*

Türk Dilinin eğitim ve bilim dili olmasına önem verilecek ve *yabancı dille eğitim uygulaması kaldırılacaktır.*

Buna karşılık herkesin bir yabancı dili iyi derecede öğrenebilmesi sağlanacaktır.

- Milletlerarası kuruluşlarda ve toplantılarda Türkçe’nin kullanılması gerçekleştirilecektir.

YURT GÖREV PARTİSİ

15.08.1946’da İskenderun’da kurulmak istenmiş, faaliyete geçmeden oluşumundan vazgeçilmişti. A. Gönüllü, A. Mürsaloğlu, İ. Akşehirli, Y. Kurtalan ve F. Osman Güven kurucu olmak istemişlerdir. Parti program sunmamıştır.